

รายงานการวิจัย

เรื่อง

ผลของการใช้กิจกรรมสนทนาตอนเช้าที่มีต่อการพัฒนาคุณธรรมและความรู้ของนักเรียนระดับชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม
(EFFECTS OF HOME ROOM ACTIVITIES ON DEVELOPMENT OF MORAL AND
KNOWLEDGE OF PRATHOM SUKSA FOUR STUDENTS, CHULALONGKORN
UNIVERSITY DEMONSTRATION ELEMENTARY SCHOOL)

โดย

กนิษฐา

พวงไพบุลย์

KANITHA

PUANGPAIBOON

สนับสนุนโดย

เงินทุนเพื่อการวิจัย คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปี 2553

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปี 2556

จพ
ค 15
015959

รายงานการวิจัย

เรื่อง

ผลของการใช้กิจกรรมสนทนาตอนเช้าที่มีต่อการพัฒนาคุณธรรมและความรู้ของนักเรียนระดับชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม
(EFFECTS OF HOME ROOM ACTIVITIES ON DEVELOPMENT OF MORAL AND
KNOWLEDGE OF PRATHOM SUKSA FOUR STUDENTS, CHULALONGKORN
UNIVERSITY DEMONSTRATION ELEMENTARY SCHOOL.)

โดย

กนิษฐา
KANITHA

พวงไพบูลย์
PUANGPAIBOON

สนับสนุนโดย

เงินทุนเพื่อการวิจัย คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปี 2553

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปี 2556

๒ พ.ย. 255๗

กนิษฐา พวงไพบูลย์ : ผลของการใช้กิจกรรมสนทนาตอนเช้าที่มีต่อการพัฒนาคุณธรรมและความรู้
 ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม
 (EFFECTS OF HOME ROOM ACTIVITIES ON DEVELOPMENT OF MORAL AND
 KNOWLEDGE OF PRATHOM SUKSA FOUR STUDENTS, CHULALONGKORN
 UNIVERSITY DEMONSTRATION ELEMENTARY SCHOOL), 91 หน้า

การวิจัยเรื่องการศึกษาผลของการใช้กิจกรรมสนทนาตอนเช้าที่มีต่อการพัฒนาคุณธรรมและ
 ความรู้ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม
 มีวัตถุประสงค์ เพื่อสำรวจ ค้นคว้า เกี่ยวกับคุณธรรมที่สมควรได้รับการพัฒนาในช่วงโมงสนทนาตอน
 เช้าของเด็กนักเรียน โดยสร้างและทดลองใช้ชุดกิจกรรมสนทนาตอนเช้าเพื่อพัฒนาคุณธรรม และ
 เปรียบเทียบระดับคุณธรรมและความรู้ของนักเรียน ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาธิต
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม ระหว่างกลุ่มที่ใช้กิจกรรมสนทนาตอนเช้าแบบมีชุดกิจกรรม
 1 ห้องเรียนจำนวน 34 คนและไม่มีชุดกิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณธรรม 1 ห้องเรียนจำนวน 34 คน โดยใช้
 เครื่องมือคือ 1) แบบบันทึกพฤติกรรมคุณธรรมของนักเรียนโดยผู้ปกครองนักเรียน เพื่อนและครู 2)
 แบบประเมินพฤติกรรมคุณธรรมของนักเรียนโดยผู้ปกครองนักเรียน เพื่อนและครู 3) แบบสอบถาม
 ความคิดเห็น 4) แบบบันทึกคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ 5) แบบวัด
 ผลสัมฤทธิ์ด้านคุณธรรม 6) แผนการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณธรรม ในช่วงโมงสนทนาตอนเช้า เพื่อ
 พัฒนาคุณธรรม ผลการทดลองมีดังนี้

1. คุณธรรมที่สมควรได้รับการพัฒนาในช่วงโมงสนทนาตอนเช้าทั้งสิ้น 8 ด้าน ประกอบด้วย
 ความซื่อสัตย์ ความอดทน ความมีระเบียบวินัย มีน้ำใจ ความสุภาพ ความประหยัด ความสะอาด และ
 ความสามัคคี

2. เมื่อเปรียบเทียบระดับคุณธรรมและความรู้ของนักเรียนกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองพบว่า
 ระดับคุณธรรมและความรู้ของนักเรียนกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุม

RESERCH PROJECT : EFFECT OF HOME ROOM ACTIVITIES ON DEVELOPEMT OF
MORAL AND KNOWLEDGE OF PRATHOM SUKSA FOUR STUDENTS ,
CHULALONGKORN UNIVERSITY DEMONSTRATION ELEMENTARY SCHOOL
RESEARCHER : KANITHA PUANGPAIBOON
YEAR : 2010

Abstract

The purpose of this research were 1) to study student's morals supposed to be developed in home room hours and create home room activities ,and 2) to compare moral and knowledge of prathom sukxa four students between two groups. Thirty - four students were assigned to be experimental group .Thirty -four students were assigned to be control group. The research instruments were 1) moral activities reports for parents , friends and teacher ,2) moral assessment form for parents ,3) The questionnaires for students ,4) record form in 8 subject groups ,5) The moral assessment test, and 6) home room lesson plan for moral development .The results were as follows :

1. The 8 morals were supposed to be developed in home room hours ,i.e., honesty, patience, discipline, kindness, gentleness, saving, cleanliness and unity.
2. Students in experimental group had higher moral and knowledge than those in control group.

กิตติกรรมประกาศ

รายงานการวิจัย เรื่องผลของการใช้กิจกรรมสนทนาตอนเช้าที่มีต่อการพัฒนาคุณธรรมและความรู้ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความช่วยเหลือของ ศาสตราจารย์ กิตติคุณ ดร.นงลักษณ์ วิรัชชัย ซึ่งท่านได้ให้ความเมตตา ให้คำแนะนำ ให้ข้อคิดและแนวทางต่าง ๆ ในการทำวิจัยครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ สวัสดิ์ จงกล และท่านผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน ที่สละเวลามาแก้ไขและให้คำแนะนำต่าง ๆ ขอกราบขอบพระคุณผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุก ๆ ท่านที่ได้ให้ความช่วยเหลือ ขอขอบคุณ คุณศนิชา ภาวโน คุณเกียรติศักดิ์ แสงอรุณ นักเรียน ผู้ปกครอง รวมทั้งฝ่ายวิจัยและบริการวิชาการ โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม ที่จัดโครงการเพื่อสนับสนุนการทำวิจัย และทุนสนับสนุนการวิจัยในครั้งนี้ ได้รับจากกองทุนวิจัยคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จึงขอขอบพระคุณมา ณ ที่นี้ด้วย

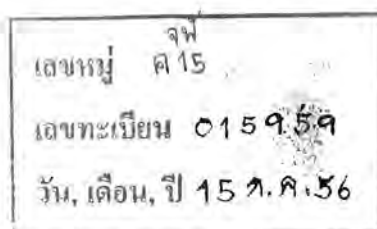
ทั้งนี้ ผู้วิจัยใคร่ขอกราบขอบพระคุณ บิดา มารดา ครูอาจารย์ทุกท่าน ที่ได้อบรมสั่งสอน เป็นแบบอย่างและมอบแต่สิ่งดี ๆ ทุกอย่างแก่ผู้วิจัยมาโดยตลอด ขอขอบคุณทุกกำลังใจที่ญาติ ๆ พี่ ๆ เพื่อน ๆ น้อง ๆ มอบให้แก่ผู้วิจัยเสมอมา

กนิษฐา พวงไพบุลย์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฌ
สารบัญแผนภูมิ.....	ญ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญ.....	1
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	5
ขอบเขตการวิจัย.....	5
นิยามศัพท์.....	5
สถานที่ทำการทดลองหรือเก็บรวบรวมข้อมูล.....	6
วิธีดำเนินการวิจัย.....	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	7
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
ตอนที่ 1 ความหมายของคุณธรรม.....	8
ตอนที่ 2 ทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาคุณธรรม.....	10
ตอนที่ 3 เนื้อหาและหลักคุณธรรม.....	18
ตอนที่ 3 กิจกรรมสหشناตอนเช้า.....	26
ตอนที่ 4 กิจกรรมการเรียนการสอน.....	31
ตอนที่ 5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	39
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	42
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	42
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	42
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	44
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	46
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	46

บทที่	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	47
ตอนที่ 1 การศึกษาคุณธรรมที่สมควรได้รับการพัฒนาในชั่วโมงสนทนาตอนเช้า...	47
ตอนที่ 2 การเปรียบเทียบคุณธรรมและความรู้ของนักเรียน.....	48
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	58
สรุปผล.....	59
อภิปรายผล.....	60
ข้อเสนอแนะ.....	63
รายการอ้างอิง.....	64
ภาคผนวก.....	66
ตัวอย่างแบบบันทึกพฤติกรรมคุณธรรมของนักเรียน โดยอาจารย์ประจำชั้น.....	67
ตัวอย่างแบบบันทึกพฤติกรรมคุณธรรมของนักเรียน โดยเพื่อนนักเรียน.....	67
ตัวอย่างแบบบันทึกพฤติกรรมคุณธรรมของนักเรียน โดยผู้ปกครอง.....	68
ตัวอย่างแผนการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณธรรมระยะยาว.....	69
ตัวอย่างแผนการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณธรรมในชั่วโมงสนทนาตอนเช้า.....	71
ตัวอย่างแบบวัดผลสัมฤทธิ์ด้านคุณธรรม.....	75
ตัวอย่างแบบประเมินพฤติกรรมคุณธรรมของนักเรียน.....	77
คู่มือกิจกรรมสนทนาตอนเช้าของระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4.....	80

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	แสดงเหตุผลเชิงคุณธรรม 6 ชั้น.....	12
2	แผนการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณธรรมระยะยาว.....	44
3	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับพฤติกรรมนักเรียนจากแบบประเมิน คุณธรรม.....	48
4	ผลการเปรียบเทียบคุณธรรมของนักเรียนจากแบบสอบถามสำหรับผู้ปกครอง.....	50
5	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับพฤติกรรมของนักเรียนจากเพื่อน ร่วมชั้น.....	51
6	การเปรียบเทียบคะแนนคุณธรรมของนักเรียนห้องควบคุมจากเพื่อนร่วมชั้น.....	51
7	ผลการเปรียบเทียบคะแนนคุณธรรมของนักเรียนกลุ่มทดลอง.....	52
8	ผลการเปรียบเทียบคะแนนคุณธรรมระหว่างนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่ม ควบคุม.....	52
9	คะแนนประเมินคุณธรรมรายบุคคลของนักเรียนห้องทดลอง.....	53
10	ความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนประเมินระดับคุณธรรมของนักเรียน โดย ผู้ปกครองและครู.....	55
11	การเปรียบเทียบคะแนนความรู้ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม.....	55

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	43
2 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างความรู้(เกรดเฉลี่ย) และคะแนนคุณธรรมของ นักเรียน.....	56
3 แสดงความสัมพันธ์ของเกรดเฉลี่ยและคะแนนคุณธรรมระหว่างห้องควบคุมและ ห้องทดลอง.....	57

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษามีผลต่อกระแสของสังคมโลกในทุกยุคทุกสมัยตลอดมา กระบวนการผลิตนักเรียนจากระบบการศึกษา ส่งผลโดยตรงต่อแนวคิด ค่านิยม ลักษณะนิสัยและทัศนคติของคนส่วนใหญ่ สภาพของสังคมจะสงบสุข หรือ จะเกิดปัญหานั้นเมื่อได้รับการวิเคราะห์ก็จะพบถึงต้นสายปลายเหตุที่เกี่ยวข้องกับระบบการศึกษา และกลไกสำคัญในระบบการศึกษาคือครู ครูในยุคปัจจุบันนี้เริ่มตระหนัก คิดค้นหาแนวทางวิธีการสอน การอบรมบ่มนิสัย การเป็นต้นแบบที่ดี รวมทั้งการแก้ปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นในแต่ละวัน ครูจะพบว่านักเรียนของตนเองนั้น ในบางส่วนเกิดความทุกข์จากระบบการจัดการการศึกษาที่เป็นไปตามกระแสสังคมโลกแห่งวัตถุนิยมและไม่ได้เป็นการพัฒนาศักยภาพทุกด้านที่มีคุณค่าจนส่วนนั้นลบลบเลื่อนไป ภูมิคุ้มกันที่จะให้แก่เด็กนักเรียนในช่วงที่ผ่านมาจึงมีน้อยมาก ปัญหาต่างๆในสังคมโลกจึงเกิดขึ้นมาเป็นเงาตามตัว ทั้งปัญหาเศรษฐกิจ ปัญหาภาวะโลกร้อน ปัญหาการทำลายทรัพยากรธรรมชาติ และปัญหาอื่นๆที่เกิดขึ้นมาอย่างไม่มีที่ท่าว่าจะหมดไป การพัฒนาสังคมไทยโดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างมุ่งไปที่อัตราการเติบโตแต่เพียงอย่างเดียว บนฐานโครงสร้างทางสังคมที่อ่อนแอ ไม่เป็นธรรม และต้องพึ่งพิงต่างประเทศเป็นหลัก ได้แสดงผลให้ประจักษ์ชัดเจนแล้วว่าเป็นทิศทางที่ผิดพลาด จำเป็นต้องมีการกำหนดวิสัยทัศน์การพัฒนายุทธศาสตร์ และแนวนโยบายกันใหม่ภายใต้กรอบทิศทางที่ให้ความสำคัญอย่างทัดเทียมกัน ทั้งทุนทางเศรษฐกิจ ทุนสังคม ทุนมนุษย์ และทุนธรรมชาติ โดยยึดมั่นในวัฒนธรรม วิถีชีวิตแบบไทยที่มีศาสนาธรรมเป็นหลักประจำใจ ให้คงเอกลักษณ์มั่นคงไว้ ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงในระบบเศรษฐกิจยุคใหม่ของสังคมโลก(แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2545 – 2549) จากปัญหาด้านคุณธรรมที่เกิดขึ้นล้วนมาจากจุดเริ่มต้นที่เกี่ยวกับการศึกษาเชื่อมโยงส่งผลมาสู่นักเรียน และครูคือบุคคลสำคัญที่สุดที่จะมีส่วนในการแก้ไขปัญหานี้ สำหรับนักเรียนวัยประถมศึกษานั้นครูประจำชั้นมีส่วนสำคัญยิ่ง ในการอบรมบ่มนิสัยและเสริมสร้างคุณธรรมให้แก่นักเรียน ครูเปรียบได้กับการเป็นแม่คนที่ 2 ดังนั้นกิจกรรมการสนทนาตอนเช้า ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่เหมาะสมสำหรับการปลูกฝังคุณธรรมแก่นักเรียนซึ่งเปรียบเสมือนลูก ดังนั้นงานวิจัยชิ้นนี้จึงสร้างขึ้นเพื่อมุ่งหวังที่จะพัฒนาระดับคุณธรรมและความรู้ของนักเรียนซึ่งจะเป็นส่วนหนึ่งในการจุดประกายเล็กๆ สำหรับโลกในความเป็นจริงที่จะสร้างที่สำหรับให้ทุกคนได้ยืนอยู่บนพื้นฐานของความดีงาม ด้วยความสง่างามจากคุณธรรมในจิตใจที่สมควรจะได้รับการพัฒนาและยกย่อง เป็นการเปิดระบบการศึกษาให้กว้างขึ้น เพื่อพัฒนาคุณธรรมและความรู้ ซึ่งเป็นด้านที่สังคมตระหนักและเพื่อเปลี่ยนทิศทางกระแสโลกเข้าสู่โลกยุคที่เป็นการพัฒนาด้านจิตใจ ที่ยึดหลักพุทธศาสนาเป็นสำคัญ และเพื่อสิ่งที่ดีๆที่จะเกิดขึ้นในระบบการศึกษา ระบบสังคมและโลกที่เราอยู่นี้ตลอดไป

นางลัทธิน วิรัชชัยและคณะ (2551) เสนอรายงานการสังเคราะห์งานวิจัยในการประชุมวิชาการ “เปิดขอบฟ้าคุณธรรมจริยธรรม” โดยมีงานวิจัยที่นำเสนอจำนวน 72 เรื่อง จัดกลุ่มได้ 6 กลุ่ม คือ 1) วิถีวิทยาการ

วิจัยและประเมิน และการพัฒนาตัวบ่งชี้คุณธรรมจริยธรรม 2) นวัตกรรมการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม 3) คุณธรรมจริยธรรมในเด็กและเยาวชน 4) คุณธรรมจริยธรรมวิชาชีพ 5) ศาสนา ชรามะ และปรัชญา 6) คุณธรรมจริยธรรมกับสังคม

คุณเดือน พันธุนาวัน (2551) ได้สังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับ คุณธรรม จริยธรรม ในประเทศไทย และต่างประเทศ โดย ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ ได้สังเคราะห์งานวิจัยจำนวน 350 เรื่อง ประกอบด้วยรายงานการวิจัยไทย 230 เรื่อง และรายงานวิจัยต่างประเทศจำนวน 120 เรื่อง โดยเป็นงานวิจัยความสัมพันธ์เปรียบเทียบและกึ่งเปรียบเทียบรวม 300 เรื่อง และเป็นงานวิจัยเชิงทดลองกึ่งทดลอง 50 เรื่อง แล้วสรุปผลด้านสาเหตุของพฤติกรรมเชิงจริยธรรมต่าง ๆ โดยใช้กรอบความคิดตามรูปแบบทฤษฎีปฏิสัมพันธ์นิยม (Interactionism model) งานวิจัยส่วนใหญ่ที่เป็นการศึกษาสาเหตุของพฤติกรรมในเชิงจริยธรรมในเด็กเล็กมักเป็นการวิจัยกึ่งทดลอง และการวิจัยทดลองศึกษาสาเหตุของพฤติกรรม และพัฒนาพฤติกรรมของเด็ก งานวิจัยที่ทำมากเป็นลำดับรองลงมาคือ การสร้างแบบวัดพฤติกรรมเชิงจริยธรรมด้านระเบียบวินัยของชนาภรณ์ เพาพาย เมื่อปี 2545 , ปรานี ตั้งใจดี เมื่อปี 2540 , แบบวัดพฤติกรรมรับผิดชอบของจริยญา เฉลาประโคน เมื่อปี 2546, ประเทืองทิพย์ คำสิม เมื่อปี 2547 , แบบวัดความเมตตาของ นิกม สิงห์สูตร เมื่อปี 2546 ,แบบวัดสันโดษของสุพัตรา เชิดกฤษ เมื่อปี 2548 เป็นต้น ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจะพิจารณานำแบบวัดพฤติกรรมที่นักวิชาการได้สร้างขึ้นมาปรับปรุงให้เหมาะสมกับสภาพของกลุ่มตัวอย่างเพื่อพัฒนาเครื่องมือวิจัยสำหรับวัดระดับคุณธรรมในการวิจัยครั้งนี้ต่อไป ประเภทงานวิจัยที่มีปริมาณมากในลำดับถัดมาคือ การสร้างปริมาณการกระทำหรือไม่กระทำพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของเด็กเล็กและการสำรวจกึ่งเปรียบเทียบ โดยมีการเปรียบเทียบปริมาณการกระทำพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของเด็กตามลักษณะทางชีวสังคม ภูมิหลังของเด็ก โดยเฉพาะเพศ ฐานะทางเศรษฐกิจ และผลการเรียน ประเภทงานวิจัยที่มีปริมาณน้อยที่สุดในส่วนนี้คือ งานวิจัยศึกษาความสัมพันธ์เปรียบเทียบ ซึ่งเป็นการศึกษาปัจจัยเชิงเหตุตามธรรมชาติด้านสถานการณ์ และ/หรือจิตใจของเด็กที่มีความเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของเด็ก ซึ่งจะเป็นแนวทางในการชี้้นำการพัฒนาในรูปแบบต่างๆ เช่น การสร้างชุดฝึกอบรมและการสร้างหลักสูตรการสอน เป็นต้น

จากการศึกษาผลการสังเคราะห์งานวิจัยสรุปได้ว่ามีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรมจริยธรรมรวม 3 กลุ่มใหญ่คือ การวิจัยพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม การวิจัยสำรวจสาเหตุของพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรม และการวิจัยเชิงบรรยายลักษณะคุณธรรมจริยธรรมและวิธีการวัดคุณธรรมจริยธรรม ดังตัวอย่างรายงานการวิจัยขั้นต้นที่ผู้วิจัยศึกษาดังนี้

บุญกอบ วิสละมิตะนันท์ (2527) ศึกษาสาเหตุที่จะทำให้ครูมีการอบรมสั่งสอนที่เหมาะสมแก่นักเรียน เพื่อจะช่วยเหลือพัฒนาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมแก่นักเรียน ผลการวิจัยครูไทยในปี พ.ศ. 2527 พบว่าครูที่สอนเด็กในระดับประถมศึกษาตอนปลายยิ่งอบรมสั่งสอนมากเท่าใด เด็กยังมีจริยธรรมต่ำลงมากเท่านั้น ผลการวิจัยยังปรากฏอีกว่า ครูไทยมักใช้วิธีการอบรมสั่งสอนที่ไม่เหมาะสมกับวัยของเด็ก เช่น

การใช้เหตุผลที่เกินวัยเด็กโดยใช้เหตุผลในระดับผู้ใหญ่มาอบรมสั่งสอนเด็ก นอกจากนี้ยังใช้วิธีการลงโทษเป็นแนวทางในการอบรมสั่งสอนและมักอบรมสั่งสอนกับเด็กผิดประเภท รวมทั้งครูส่วนใหญ่ยังขาดทัศนคติที่ดีต่อนักเรียนมักมองนักเรียนในแง่ลบ

พรศิริ ทองนวล (2549) ทำการวิจัย เรื่อง “การพัฒนารูปแบบการจัดประสบการณ์เพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมสำหรับเด็กปฐมวัย โดยใช้กระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วม เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์ตามรูปแบบการจัดประสบการณ์เพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมสำหรับเด็กปฐมวัย โดยการมีส่วนร่วมมีพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา อยู่ในระดับดี มีคุณธรรมจริยธรรมผ่านการประเมินระดับดี

เพ็ญศรี วรศิริ (2549) ทำการวิจัย เรื่อง “การจัดกิจกรรมพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสมาชิกผู้บำเพ็ญประโยชน์ โรงเรียนเขื่อนแก้วชนูปถัมภ์ ด้านจิตสาธารณะ โดยใช้วิธีจัดกิจกรรมแบบโครงการ หลังการพัฒนาสมาชิกมีผลการวัดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านจิตสาธารณะสูงกว่าก่อนการพัฒนาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แผนการจัดกิจกรรมมีประสิทธิภาพ เชิงเหตุผลและเชิงประจักษ์ตามเกณฑ์มาตรฐาน .99 และ 80/80 และหลังการจัดกิจกรรมสมาชิกผู้บำเพ็ญประโยชน์มีเจตคติต่อกระบวนการจัดกิจกรรมสูงกว่าก่อนการพัฒนาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .01

รมิดา ศรีวัน (2550) ทำการวิจัยเรื่อง “ผลการใช้หุ่นประกอบการเล่านิทานคุณธรรมเพื่อพัฒนา ด้านสังคมนิสัยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านควนปรัง อำเภอเมือง จังหวัดตรัง ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมโดยใช้หุ่นประกอบการเล่านิทานคุณธรรม มีพัฒนาการด้านสังคมนิสัย หลังการทดลองมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 89.30 มีระดับความพึงพอใจดีมาก

Alpert & Bechar (2007) ทำวิจัยเรื่อง การวัดและประเมินผลอย่างมีส่วนร่วม : กรณีศึกษาครูและทีมนักวิจัยในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ในประเทศอิสราเอล โดยงานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมในการวัดและประเมินผล โดยมีผู้ร่วมทีมเป็นนักวิจัยจากวิทยาลัยจำนวน 2 คน และครูจากโรงเรียนจำนวน 3 คน ทำงานร่วมกันเพื่อศึกษาการวัดและประเมินผล รวบรวมข้อมูลสำคัญที่จะนำไปสู่การทดสอบและศึกษาลักษณะการปฏิบัติตน โดยกระบวนการทดสอบในการวัดและประเมินผลได้จากการอภิปราย การสังเกต การประชุมร่วมกัน ในกระบวนการ 2 กระบวนการคือ Opening Triads และหลักสูตรเสริม ผลที่ได้คือรูปแบบการทำงานร่วมกันของครูและทีมนักวิจัยในโรงเรียน

Zeichner & Noffke (2001) ศึกษาและวิจัยเกี่ยวกับการสอน พบว่า การวิจัยเชิงปฏิบัติการที่เป็นการศึกษาและการปฏิบัติจริงจะช่วยเสริมสร้างและเพิ่มความมั่นใจในการวัดและประเมินผลให้กับครู นอกจากนี้ Nevo (1995) ได้เสนอให้ตระหนักว่าการเรียนรู้โดยการปฏิบัติจริงยังคงเป็นสิ่งสำคัญที่สุดสำหรับการนำไปสู่ทักษะที่ถูกต้องในการประเมิน

จากรายงานการวิจัยที่กล่าวมานี้แสดงให้เห็นว่าการวิจัยที่พัฒนาเชิงคุณธรรมจริยธรรมเป็นงานวิจัยที่มีนักวิชาการสนใจทำค่อนข้างมาก งานวิจัยทั้ง 4 เรื่องใช้หลักการมีส่วนร่วมในการจัดประสบการณ์ตรง (พรศิริ ทองนวล, 2549) ใช้การจัดกิจกรรมแบบโครงการที่มีประสิทธิภาพเชิงเหตุผลและเชิงประจักษ์ (เพ็ญศรี วรศิริ, 2549) ใช้หุ่นประกอบการเล่านิทาน (รมิดา ศรีวัน, 2550) ใช้วิธีการที่เหมาะสมกับวัยของเด็กและวิธีการลงโทษ (บุญกอบ วิสะมิตะนันท์, 2527) ใช้การวัดและการประเมินผลอย่างมีส่วนร่วมของครูกับนักวิจัยในการปฏิบัติจริงผ่านกระบวนการ Opening Triads และหลักสูตรเสริม (Alpert & Bechar, 2007)

การโฮมรูม (Home room) มีผู้ให้ความหมายไว้ดังนี้

คมเพชร ฉัตรศุกกุล (2529: 92) ได้ให้ความหมาย การโฮมรูมหมายถึง การที่สถานศึกษาจัดตารางเวลาเอาไว้เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งได้พบกับกับอาจารย์ที่ปรึกษาที่ได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบต่อการจัดกิจกรรมโฮมรูมของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้รับความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ

วัชร ทรัพย์มี (2533: 229) ให้ความหมาย กิจกรรมโฮมรูมไว้ว่า เป็นการจัดกิจกรรมในห้องเรียนมีลักษณะเหมือนบ้านให้ผู้เรียนมีความคุ้นเคยซึ่งกันและกัน และคุ้นเคยกับอาจารย์ที่ปรึกษาประจำห้องหนึ่งในครอบครัวเดียวกันและสรุปว่าเป็นรูปแบบหนึ่งของการแนะแนวเป็นกลุ่ม (Group Guidance)

สมาคมแนะแนวแห่งประเทศไทย (2542: 22) ได้สรุปความหมายของคำว่า โฮมรูม เป็นวิธีการจัดกิจกรรมแนะแนวในห้องเรียน เพื่อให้เกิดประโยชน์กับผู้เรียน โดยจัดให้มีลักษณะบรรยากาศเหมือนบ้าน คือ ให้ผู้เรียนมีความคุ้นเคยซึ่งกันและกัน รวมทั้งคุ้นเคยกับอาจารย์ที่ปรึกษาประจำห้องเรียนในครอบครัวเดียวกันและเป็นกิจกรรมแนะแนวเป็นกลุ่ม ในแต่ละห้องเรียน เพื่อประโยชน์แก่ผู้เรียนในด้านต่างๆ เช่นการศึกษาต่อ วิธีการเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ โลกกว้างทางอาชีพ การปรับตัว วิธีการสร้างมนุษยสัมพันธ์ ฯลฯ

สรุปได้ว่าการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมในเด็กต้องเป็นวิธีที่ใช้หลักเหตุผล มีการจัดประสบการณ์ตรงให้เด็ก ได้สัมผัสกับเหตุการณ์ในชีวิตประจำวันรวมทั้งผู้สอนต้องเป็นแบบอย่างให้นักเรียนได้ซึมซับในขณะที่เดียวกันก็ให้ความรักและความเมตตา ซึ่ง การสอนโดยสร้างประสบการณ์ตรง การเป็นแบบอย่างการใช้หลักเหตุผล การให้ความรักความเมตตา เพื่อสอนคุณธรรมจริยธรรม มีข้อจำกัดที่ไม่สามารถทำในการเรียนการสอนในรายวิชาได้ครบผู้วิจัยพิจารณาเห็นว่าครูประจำชั้นสามารถปรับใช้กิจกรรมสนทนาตอนเช้าทั้ง 5 หลักการนี้เป็นหลักเพื่อพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ซึ่งลักษณะดังกล่าวนี้เป็นหลักการที่ผู้วิจัยได้ทำเป็นพื้นฐานในกิจกรรมของการสนทนาตอนเช้าของโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ฝ่ายประถม) อยู่แล้ว ผู้วิจัยสนใจที่จะใช้กิจกรรมสนทนาตอนเช้าเพื่อพัฒนาคุณธรรมที่นำมาซึ่ง 8 คุณธรรมพื้นฐาน ซึ่งสอดคล้องกับกระทรวงศึกษาธิการที่ได้ประกาศนโยบายเร่งรัดการปฏิรูปการศึกษา โดยยึดคุณธรรมนำความรู้สร้างความตระหนักสำนึกในคุณค่าของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ความสามานฉันท์ สันติวิธี วิถีประชาธิปไตย พัฒนาคคนโดยใช้คุณธรรมเป็นพื้นฐานของกระบวนการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงความร่วมมือของสถาบันครอบครัว ชุมชน สถาบันศาสนาและสถาบันการศึกษา โดยมีจุดเน้นเพื่อพัฒนาให้เยาวชนเป็นคนดีมีความรู้และอยู่ดีมีสุข การขับเคลื่อนจะเกิดประสิทธิภาพสูงสุดและนำไปสู่การ

ปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม “8 คุณธรรมพื้นฐาน” ประกอบด้วย 1) ความอดทน 2) ความประหยัด 3) ความซื่อสัตย์ 4) มีวินัย 5) ความสุภาพ 6) ความสะอาด 7) ความสามัคคี และ 8) ความมีน้ำใจ โดยที่กิจกรรม สันทนาการเข้าเป็นกิจกรรมที่มุ่งปรับปรุงแก้ไข พฤติกรรมที่เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันของ นักเรียนที่มีปัญหาต่างกันในแต่ละวันมาเป็นคุณธรรมที่มุ่งพัฒนา และคุณธรรมทั้งหมด เมื่อได้พัฒนาและ วางเป็นรากฐานให้เกิดแก่เด็กอย่างลึกซึ้ง และอาศัยกระบวนการในการพัฒนาและแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ และต่อเนื่องตามหลักการที่ผู้วิจัยได้เลือกเป็นแนวทางปฏิบัติ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสำรวจ ค้นคว้า เกี่ยวกับคุณธรรมที่สมควรได้รับการพัฒนาในชั่วโมง สันทนาการตอนเช้าของเด็ก นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ฝ่ายประถม)
2. เพื่อสร้างและทดลองใช้ชุดกิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณธรรมของนักเรียน ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ฝ่ายประถม)
3. เพื่อเปรียบเทียบระดับคุณธรรมและความรู้ของนักเรียน ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียน สาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ฝ่ายประถม) ระหว่างกลุ่มที่ใช้กิจกรรม สันทนาการตอนเช้าแบบมีและไม่มีชุด กิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณธรรม

ขอบเขตของการวิจัย

1. ตัวแปร
 - ตัวแปรต้น กิจกรรม สันทนาการตอนเช้า ที่จัดให้แก่ นักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 4
 - ตัวแปรตาม ระดับคุณธรรมและความรู้ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
2. เนื้อหา คุณธรรมที่ได้จาก นิทาน เรื่องเล่า ข้อคิด ประสบการณ์จริงจากสื่อต่าง ๆ ที่ผู้วิจัยจะ เชื่อมโยงและใช้กับประสบการณ์จริงที่เกิดขึ้นกับเด็กในชีวิตประจำวันตามสถานการณ์
3. บริบท โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ฝ่ายประถม) โดยดำเนินการวิจัยในชั่วโมง สันทนาการตอนเช้า ซึ่งโรงเรียนกำหนดให้จัดมีขึ้นทุกวันในระหว่างเวลา 08.10 น. – 08.40 น.

นิยามศัพท์

1. ระดับคุณธรรม หมายถึงคุณธรรมที่ได้จากการวัดโดยใช้แบบบันทึก แบบประเมินพฤติกรรม และแบบวัดผลสัมฤทธิ์ด้านคุณธรรม
2. ระดับความรู้ หมายถึง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 8 กลุ่มสาระ
3. ชั่วโมงสันทนาการตอนเช้า หมายถึง การจัดกิจกรรมทุกวันในช่วงเวลา 08.10 น. – 08.40 น. ที่เป็นไปเพื่อการพัฒนาคุณธรรมโดยใช้เหตุการณ์จริงที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันเป็นเนื้อหาพื้นฐาน

สถานที่ทำการทดลองหรือเก็บข้อมูล

โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ฝ่ายประถม)

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ระเบียบวิธีวิจัยที่ใช้ การวิจัยครั้งนี้ใช้แบบแผนการทดลองชนิดสุ่ม มีกลุ่มควบคุม และมีการวัดก่อน-หลัง (Randomized Pretest-Posttest Control group design)

2. ประชากร/กลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ฝ่ายประถม) จำนวน 7 ห้องเรียน รวมมีนักเรียน 259 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4/1 และ 4/5

โรงเรียนสาธิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ฝ่ายประถม) ปีการศึกษา 2552 จำนวน 68 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มห้องเรียน 2 ห้อง จาก 7 ห้อง เหตุผลที่ไม่ได้มีการสุ่มนักเรียนเนื่องจาก โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ฝ่ายประถม) มีการจัดนักเรียนเข้าห้องเรียนโดยการสุ่มอยู่แล้ว

3. เครื่องมือในการวิจัย

1. แบบบันทึกพฤติกรรมคุณธรรมของนักเรียน โดยครูประจำชั้น/เพื่อนนักเรียน/ผู้ปกครอง
2. แบบประเมินพฤติกรรมคุณธรรมของนักเรียน โดยครูประจำชั้น/เพื่อนนักเรียนและผู้ปกครอง
3. แบบสอบถามความคิดเห็นของครูและผู้ปกครอง
4. แบบบันทึกคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้
5. แบบวัดผลสัมฤทธิ์ด้านคุณธรรมเป็นแบบสอบถามรู้ ความเข้าใจ ด้านคุณธรรมจำนวน 20

ข้อ แบบปรนัย 4 ตัวเลือก

6. แผนการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณธรรม ในช่วง 1 เดือนก่อนเรียน เพื่อพัฒนาคุณธรรม

4. ขั้นตอนการทดลอง

ในการรวบรวมข้อมูลก่อนและหลังการทดลองมีขั้นตอนดำเนินการดังนี้

1. ครูประจำชั้นแจ้งผู้ปกครองให้ทราบถึงความเป็นมาของการทดลองและขอความร่วมมือกับผู้ปกครองในการเก็บรวบรวมข้อมูล
2. จัดทำแผนการจัดชุดกิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณธรรมสำหรับกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมรวมทั้งการพัฒนาเครื่องมือในการวิจัย
3. ดำเนินการรวบรวมข้อมูลด้วยเครื่องมือวิจัยก่อนการทดลอง
4. ดำเนินการจัดกิจกรรม สันทนาการตามแผน
5. รวบรวมข้อมูลด้วยเครื่องมือวิจัยหลังการทดลอง
6. วิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลการทดลอง

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. แจกแจงและหาค่าความถี่ (frequency) ทางแบบบันทึกพฤติกรรมนักเรียน โดยครูประจำชั้นและเพื่อน แล้วนำมาสรุปเป็นข้อมูลค่าเฉลี่ยเพื่อนำไปใช้ประเมินเป็นคะแนนคุณธรรม
2. หาค่าคะแนนเฉลี่ยจากแบบประเมินพฤติกรรมการแสดงออกด้านคุณธรรมของนักเรียนโดยผู้ปกครองและนำเสนอในรูปแบบตาราง
3. ใช้สถิติการบรรยายนำเสนอค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับคุณธรรมและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 8 กลุ่มสาระ
4. วิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของระดับคุณธรรม และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 8 กลุ่มสาระดังนี้
 - 4.1 การเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมก่อนการทดลอง
 - 4.2 การเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมหลังการทดลอง

ประโยชน์ที่จะได้รับการวิจัย

1. ครูได้แนวทางในการพัฒนาคุณธรรมและความรู้ของนักเรียน
2. นักเรียนที่เข้าร่วม โครงการวิจัยเห็นคุณค่าของตนเองในด้านการแสดงออกพฤติกรรมที่ดี
3. เป็นข้อมูลพื้นฐานในการให้ความสำคัญและการวัดความสำเร็จด้านต่างๆของผู้เรียนที่เปิดกว้างมากขึ้น
4. เป็นประโยชน์ในเชิงวิชาการด้านครุศาสตร์ หรือศึกษาศาสตร์
5. เป็นประโยชน์ในเชิงการนำไปใช้ในการแก้ไขปัญหา/พัฒนาการจัดการเรียนการสอน การอบรมขัดเกลาให้นักเรียนให้เป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรมดียิ่งขึ้น

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง “ผลการใช้กิจกรรมสนทนาตอนเช้าที่มีต่อการพัฒนาคุณธรรมและความรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม” ผู้วิจัยได้ศึกษาจากหนังสือ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการวิจัย โดยนำเสนอเป็น 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ความหมายของคุณธรรม

ตอนที่ 2 ทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาคุณธรรม

ตอนที่ 3 เนื้อหาและหลักคุณธรรม

ตอนที่ 4 กิจกรรมสนทนาตอนเช้า

ตอนที่ 5 กิจกรรมการเรียนการสอน

ตอนที่ 6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ตอนที่ 1 ความหมายของคุณธรรม

กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ (2538) ให้ความหมายของคุณธรรมว่า หมายถึง ลักษณะนิสัยอันเป็นผลมาจากการฝึกอบรมด้วยหลักแห่งจริยธรรมที่มีลักษณะที่ค่อนข้างถาวรและสามารถแสดงออกให้ผู้อื่นสัมผัสได้ดี เช่น ความอ่อนโยน ความมีระเบียบ ความมีน้ำใจ ความขยัน ความเป็นคนใจกว้าง การตรงต่อเวลา การใฝ่หาความรู้ เป็นต้น คุณธรรมเกิดจากการฝึกอบรมอย่างเอาจริงเอาจัง จนเกิดทักษะและแปรสภาพเป็นลักษณะนิสัยที่ค่อนข้างถาวร อันเป็นที่ปรารถนาและใฝ่หาของสังคมทั่วไป ปัจจัยสำคัญที่บ่งชี้ลักษณะของคุณธรรมได้อย่างชัดเจนก็คือ จริยธรรมต้องการคุณธรรมอะไรก็ต้องให้การฝึกฝนอบรมจริยธรรมนั้น คุณธรรมเป็นสิ่งที่สามารถให้การศึกษาค้นคว้าได้

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 (2546) ได้ให้ความหมายคุณธรรมไว้ว่า หมายถึง สภาพคุณงามความดี

พระราชวรมุนี (2527) ได้ให้ความหมายว่า คุณธรรม หมายถึง ธรรมที่เป็นคุณความดีงาม สภาพที่เกื้อกูล

สงวน สุทธิเลิศอรุณ (2526) กล่าวว่า คุณธรรม หมายถึง คุณงามความดีของบุคคลที่กระทำไปด้วยความสำนึกในจิตใจ โดยมีเป้าหมายว่าเป็นการกระทำความดีหรือพฤติกรรมที่ดี เป็นที่ยอมรับของสังคม เช่น ความเสียสละ ความมีน้ำใจงาม ความเกรงใจ ความยุติธรรม ความรักเด็ก รักเพื่อนมนุษย์และความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น

เจริญ ไวรวัจนกุล (2531) อธิบายว่า คุณธรรม คือ มโนธรรมอันเป็นสำนักแห่งความดีเกิดจากการไตร่ตรองด้วยเหตุผลจนสามารถตัดสินใจได้ว่าสิ่งใดดีสิ่งใดงาม แล้วมุ่งมั่นอยู่กับสิ่งดีงามจนเคยชิน เป็นคนที่มีคุณธรรมเป็นกิจนิสัยและลักษณะนิสัย

ลัดดา เสนาวงศ์ (2532) ได้ให้ความหมายของคุณธรรมว่า คือ ความดีงามต่างๆ ที่มีอยู่ในจิตใจของแต่ละคนและยึดถือปฏิบัติจนเป็นนิสัย

บรรจง ชูชาติสกุล (2533) ให้ความหมายของคุณธรรมว่า หมายถึง สิ่งที่สังคมยอมรับว่าเป็นสิ่งที่ดีงาม เช่น ความกตัญญูรู้คุณต่อผู้มีพระคุณ การทำหน้าที่ให้ดีที่สุดตามตำแหน่งที่ได้รับมอบหมายและการอยู่ร่วมกันอย่างสามัคคีปรองดอง เป็นต้น

สมผิว ชื่นตระกูล (2537: 82) ได้ให้คำจำกัดความของคำว่า คุณธรรม หมายถึง อุปนิสัยอันดีงามที่สะสมอยู่ในจิตใจ ซึ่งอุปนิสัยอันดีงามนี้ได้มาจากความพยายามที่จะปฏิบัติในสิ่งที่ถูกต้องดีงามติดกันเป็นเวลานาน

เสถียร ชาวไทย (2536: 7) ได้ให้ความหมายของคุณธรรมไว้ว่า คุณธรรม คือการกระทำความดีเป็นสิ่งที่ทำไปแล้วตนเองไม่เดือดร้อน ผู้อื่นไม่เดือดร้อนเป็นประโยชน์ทั้งสองฝ่าย และสิ่งที่ทำไปเป็นประโยชน์แก่กุลด้วยประการทั้งปวง

สัญญา สัญญาวิวัฒน์ (2527: 387) ได้ให้ความหมายว่า คุณธรรม หมายถึง ความดี ความงาม ความซื่อสัตย์ ความพอดี ความอดทน ขยันหมั่นเพียร

ประกาศรี สีอำไพ (2535) กล่าวว่า คุณธรรม คือ สภาพของคุณงามความดีภายในบุคคลทำให้เกิดความชื่นชมยินดี มีจิตใจที่เต็มเปี่ยมไปด้วยความสุขขั้นสมบูรณ์ มีความรักเมตตาปรารถนาดีต่อผู้อื่น ไม่เบียดเบียนทำร้ายทำลายกัน ประพฤติปฏิบัติตนอยู่ในกรอบที่ดีงาม

ดวงเดือน พันธุนาวิน (2548: 7) ให้ความหมายของคุณธรรมไว้ว่า หมายถึง สิ่งที่อยู่ในสังคม สิ่งเขียนในระเบียบ หรือหลักธรรมศาสนา เป็นสิ่งที่ดีงาม สิ่งที่ควรทำและเป็นสิ่งที่ผู้อื่นและสังคมยอมรับ

วิทย์ มูลคำ และ อรุทัย มูลคำ (2546) กล่าวว่า คุณธรรมหมายถึง สภาพคุณงามความดีไม่ก่อให้เกิดความเดือดร้อน

ทิพย์ หาสน์ศรี (2553) ได้ให้ความหมายของคุณธรรมไว้ว่า หมายถึง หลักคุณงามความดี ความถูกต้องที่อยู่ภายในจิตใจของแต่ละบุคคล ซึ่งจะส่งเสริมให้บุคคลในสังคมยึดมั่นเป็นหลักประจำใจในการประพฤติปฏิบัติ ส่งผลให้เกิดคุณประโยชน์แก่สังคมโดยรวม

คุณธรรมจึงจัดเป็นพื้นฐานสำคัญที่จะต้องได้รับการพัฒนาให้เกิดขึ้นในเด็กนักเรียนทุกคนเพื่อความเจริญรุ่งเรืองในด้านจิตใจและเพื่อความดีงามทั้งหมดทั้งปวงที่จะสอดคล้องประสานกับการพัฒนาในทุกๆ ด้านอย่างยั่งยืนสืบไป

ตอนที่ 2 ทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาคุณธรรม

การพัฒนาคุณธรรมของมนุษย์ มีการพัฒนาเป็นลำดับจากวัยทารกจนถึงตลอดชีวิตต้น กำเนิดของแหล่งที่ก่อให้เกิดการพัฒนาทางคุณธรรมมาจากอิทธิพลของสังคมและพันธุกรรมคำว่า สังคม ในที่นี้คือสิ่งแวดล้อมรอบตัวเด็กทั้งที่เป็นบุคคล และสภาพแวดล้อมตามธรรมชาติอื่นๆ ส่วน พันธุกรรม ได้แก่ความสามารถในการรู้คิด และพัฒนาขึ้นตามลำดับชั้นอายุ วุฒิภาวะหรือ ประสบการณ์ที่ผู้นั้นประสบอยู่ การพัฒนามีลักษณะทฤษฎีที่สำคัญแบ่งเป็น 3 แนวทางใหญ่คือ (ประภาศรี สีหอำไพ, 2543: 29-37)

1. ทฤษฎีจิตวิเคราะห์ (Psychoanalytic Theory) ได้รับอิทธิพลจากแนวคิดของฟรอยด์ (Freud) เชื่อว่าคุณธรรมกับมโนธรรม เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน มนุษย์อยู่ในสังคมกลุ่มใดก็จะเรียนรู้ ความผิดชอบชั่วดีจากสิ่งแวดล้อมในสังคมนั้น จนมีลักษณะพิเศษของแต่ละสังคมที่เรียกว่า เอกลักษณ์ เป็นกฎเกณฑ์ให้ประพฤติปฏิบัติตามข้อกำหนดโดยอัตโนมัติ คนที่ทำชั่วแล้วรู้สึกสำนึก เกิดหิริโอตตปละอายใจตนเอง ถือว่าได้รับการลงโทษด้วยตนเอง เมื่อสำนึกแล้วพึงละเว้นไม่ ปฏิบัติอีกโดยไม่ต้องมีสิ่งควบคุมจากภายนอก เป็นการสร้างมโนธรรมขึ้นมาโดยไม่จำเป็นต้องสนใจ องค์กรประกอบของลำดับชั้นพัฒนาการทางคุณธรรม

ในลักษณะทฤษฎีเช่นนี้ บทบาทของการศึกษา คือ การพัฒนาทางด้านจิตใจเพื่อ เสริมสร้างกำลังคนที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ ตามที่ระบบเศรษฐกิจและสังคมต้องการ ปัจจัยที่สำคัญที่สุด คือ การศึกษา เพื่ออบรมฝึกฝนการนำสติปัญญาไปใช้เป็นประโยชน์แก่กล้ายิ่งขึ้น พยายามแสวงหาจุดมุ่งหมายให้แก่ชีวิต คือ ความเป็นอยู่อย่างดีที่สุด หรือการมีอิสรภาพ การศึกษา จึงเป็นกิจกรรมของชีวิตโดยชีวิต เพื่อชีวิต เป็นความสามารถเพื่อปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม และ รู้จักเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์กัน (พระราชวรมนี, 2518: 71)

2. ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Theory) เป็นกระบวนการสังคม ประกิต โดยการซึมซาบกฎเกณฑ์ต่างๆ จากสังคมที่เติบโตมา รับเอาหลักการเรียนรู้เชื่อมโยงกับ หลักการเสริมแรง และการทดแทนสิ่งร้าย รับแนวคิดของทฤษฎีจิตวิเคราะห์เป็นรูปแบบ โดยยึดถือว่า การเรียนรู้ คือ การสังเกตเลียนแบบจากผู้อื่นใกล้ชิดเพื่อแรงจูงใจ คือ เป็นที่รักที่ยอมรับในกลุ่มพวก เดียวกับกลุ่มต้นแบบเพื่อเป็นพวกเดียวกันในลักษณะ เช่น สถาบันหรือกลุ่มสังคม มีอิทธิพลต่อการปลูกฝังและเสริมสร้างคุณธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งคือโรงเรียน จะได้รับความคาดหวังจากสังคมอย่างมากในการเป็นสถาบันที่ ปลูกฝังรูปแบบและเสริมสร้างการเลียนแบบ จากตัวอย่างในสังคมให้นักเรียน พึงระมัดระวังในการสอน เพราะถ้าขาดความสามารถในการอธิบายเหตุผลให้เด็กเลียนแบบ ใช้อารมณ์ และวางอำนาจแทน จะทำให้เด็กรู้สึกเป็นศัตรูต่อผู้ควบคุมพฤติกรรมทุกระดับ ตั้งแต่บิดามารดา ครู ไปจนถึงตำรวจ พึงอบรมให้เด็ก รู้จักผิดชอบชั่วดี รู้สึกอายที่ชั่ว ความคิดเหตุผลและความ สม่่าเสมอในการลงโทษและให้รางวัลเด็ก เป็นที่ยอมรับว่า โรงเรียนเป็นสถานศึกษาที่อบรมกล่อม เกลาให้นักเรียนมีคุณธรรมเป็นพลเมืองที่มี

คุณภาพของสังคมและประเทศชาติจึงมีหน้าที่ต้องจัด และพัฒนาสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนให้เอื้ออำนวยต่อการปลูกฝังและเสริมสร้างคุณธรรม (ชำเลื่อง วุฒิจันทร์, 2524: 140-142)

3. ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญา (Cognitive Theory) แนวคิดของนักจิตวิทยา กลุ่ม นี้เห็นว่า คุณธรรมเกิดจากแรงจูงใจในการปฏิบัติตนสัมพันธ์กับสังคม การพัฒนาคุณธรรมจึงต้องมี การพิจารณา เหตุผลเชิงคุณธรรมตามระดับสติปัญญาของแต่ละบุคคล ซึ่งมีวุฒิภาวะสูงขึ้นการรับรู้ คุณธรรมก็พัฒนาขึ้นตามลำดับ

นักจิตวิทยาที่สนใจศึกษาในแนวทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญา คือ เพียเจต์ และ โคล เบอร์ก

เพียเจต์เป็นผู้เริ่มศึกษาพัฒนาการทางคุณธรรมของเด็ก และมีความคิดว่าพัฒนาการทาง คุณธรรม ของมนุษย์นั้น ขึ้นอยู่กับความฉลาดในการที่จะรับรู้เกณฑ์และลักษณะต่างๆ ทางสังคม ดังนั้นพัฒนาการ ทางคุณธรรมของบุคคลจึงขึ้นอยู่กับพัฒนาการทางสติปัญญาของบุคคลนั้นๆ และ ได้แบ่งชั้นของมนุษย์ ออกเป็น 3 ชั้น คือ (Piaget, 1932 อ้างถึงใน ประภาศรี สีหอำไพ, 2543: 30-35)

1. ชั้นก่อนคุณธรรม (ตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 2 ปี) ยังไม่เกิดคุณธรรม แต่สามารถเรียนรู้ จากประสาท สัมผัสและมีพัฒนาการทางสติปัญญาในขั้นต้น

2. ชั้นเชื่อฟังคำสั่ง (อายุ 2-8 ปี) เชื่อฟังและปฏิบัติตามคำสั่งสอนของผู้ใหญ่ มีการคิด ก่อน ปฏิบัติการตามคำสั่ง ซึ่งในขณะที่แรกเริ่มจะไม่คำนึงถึงเหตุผลของคำสั่งนั้น

3. ชั้นยึดหลักแห่งตน (อายุ 8-10 ปี) เกิดหลักความคิดพัฒนาการทางสติปัญญาสูงขึ้น ตาม ประสบการณ์ทางสังคม คลายความเกรงกลัวอำนาจภายนอก เริ่มมีความคิดเป็นตัวของตัวเอง มากขึ้น

จุดประสงค์หลักของเพียเจต์ คือ การสำรวจธรรมชาติในการตัดสินใจคุณธรรมของเด็ก ได้ทำวิจัย โดยศึกษาเด็กเป็นรายบุคคลในเรื่อง ต่อไปนี้

1. เจตคติของเด็กที่มีต่อกฎ
2. การตัดสินใจของเด็กเกี่ยวกับความถูกต้องและความผิด
3. การประเมินค่าความยุติธรรมในการตัดสินใจ

เพียเจต์ เริ่มกำหนดว่า ความมั่งคั่งในการตัดสินใจด้านคุณธรรมมีลำดับพัฒนาการเป็น ระยะเวลา โดยขึ้นอยู่กับ การวางรูปแบบในความก้าวหน้าในการเรียนรู้ มากกว่าการเรียนรู้กฎโดยการ ให้รางวัลและ การลงโทษ คือ การลอกเลียนแบบอย่างเท่านั้น และได้กล่าวอีกว่า คุณธรรมประกอบ ขึ้นด้วยระบบของ กฎและการคงอยู่ของคุณธรรม จะค้นหาได้จากความเชื่อถือ ซึ่งแต่ละรายบุคคล พยายามที่รับกฎเหล่านั้น

โคลเบอร์ก (Kohlberg, 1981 อ้างถึงใน ประภาศรี สีหอำไพ, 2543: 30-31) เป็น นักการศึกษา ด้าน คุณธรรมที่มีชื่อเสียง ได้ศึกษาพัฒนาการทางคุณธรรมตามแนวของเพียเจต์ และ ได้แบ่งระดับของ คุณธรรมออกเป็น 3 ระดับ ซึ่งทั้ง 3 ระดับ จัดเป็นขั้นพัฒนาการทางคุณธรรมได้ 6 ชั้น ดังปรากฏในตาราง ที่ 1

ตารางที่ 1 ทฤษฎีพัฒนาการทาง คุณธรรมของโคลเบอร์ก แสดงระดับจริยธรรม และขั้นการใช้เหตุผลเชิง จริยธรรม

ระดับจริยธรรม	ขั้นการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม
1. ระดับก่อนมีจริยธรรมอย่างแน่นอนของตน (Pre conventional Level)	1. จริยธรรมภายใต้การควบคุมของผู้อื่น (Heteronomous Morality) (2-7 ปี)
2. ระดับมีจริยธรรมตามกฎหมายเกณฑ์ (Conventional Level)	2. ผลประโยชน์ของตนเป็นส่วนใหญ่ (Individualism and Instrumental Purpose and Exchange) (7-10 ปี)
3. ระดับมีจริยธรรมอย่างมีวิจารณญาณ (Post Conventional Level)	3. การยอมรับของกลุ่ม (Mutual Interpersonal Expectations Relationships and Interpersonal Conformity) (10-13 ปี)
	4. ระเบียบของสังคม (Social System and Conscience) (13-16 ปี)
	5. สัญญาสังคม (Social Contract) (16 ปีขึ้นไป)
	6. คุณธรรมสากล (Universal Ethical Principle) (ผู้ใหญ่)

โคลเบอร์ก วิเคราะห์หลักคุณธรรมว่า เป็นลำดับหรือระบบของแนวทางสำหรับเผชิญการ เลือกที่จะปฏิบัติในสิ่งที่มีให้เลือกอย่างหลากหลายวิธี พัฒนาการทางคุณธรรมมี 6 ลำดับขั้น ที่อาจ นำไปใช้ใน รูปแบบต่างๆ ที่จะเลือกได้ในสถานการณ์ของการพิจารณาสิ่งที่เป็นคุณธรรมลำดับขั้น ของการพัฒนาการทางคุณธรรม มีดังต่อไปนี้

1. การเชื่อฟังและการลงโทษ พิจารณาในด้านประเด็นของการตัดสินใจยอมทำพฤติกรรมเพราะกลัวหรือเพราะเชื่อฟัง โดยมาจากผู้อื่น

2. การแสวงหารางวัล เป็นเป้าหมายตามลักษณะเฉพาะรายบุคคล และการแลกเปลี่ยนกันอย่างเสมอภาคที่ตกลงกัน เพื่อจะยอมรับความคิดเห็นของกันและกันในสังคม เพื่อ แสวงหารางวัล

3. การทำตามความเห็นชอบของผู้อื่น ความสัมพันธ์และการทำตามรูปแบบตามผู้อื่น เห็นชอบ เป็นการแลกเปลี่ยนกันในความคาดหวัง การติดต่อประสานงานและความศรัทธายึดมั่น ไว้วางใจต่อผู้อื่น โดยการปฏิบัติที่ดั่งามต่อกันตามบทบาทและหน้าที่ของตน

4. การทำตามหน้าที่ในสังคม ระบบสังคมและความมีสติรับผิดชอบที่จะให้มีการ ดำเนินการตามหน้าที่ที่ตนกระทำในสังคมนั้น เพื่อรักษาระเบียบทางสังคมทำหน้าที่ของสังคมจึง ต้องรักษาสถาบันให้ดำเนินไปอย่างราบรื่นโดยส่วนรวม

5. การทำตามกฎเกณฑ์และข้อสัญญา สิทธิพื้นฐานและพันธสัญญาทางสังคมที่จะใช้ กับประชาชนโดยส่วนรวม จะต้องยึดถือค่านิยมซึ่งมีมากมายแตกต่างกันไป รวมทั้งความคิดเห็นซึ่ง มีอยู่เฉพาะกลุ่ม นำมารวมกันเป็นพันธสัญญาของสังคมร่วมกัน

6. การยึดมั่นในธรรมตามหลักสากล หลักคุณธรรมสากลถือเป็นการแนะแนวทางให้ มนุษยชาติ กระทำตามข้อกำหนดของสังคมพื้นฐานของแต่ละแห่งโดยภาพกว้างและลึก การถือเอา ความเคารพนับถือในบุคคลอื่นเป็นจุดหมายมิใช่เป็นวิธีการ ความยุติธรรมคือสังขธรรม ไม่ขึ้นกับ วัฒนธรรมเฉพาะแห่งหรือสังคมใดสังคมหนึ่งเท่านั้น

จากทั้ง 6 ขั้นที่กล่าวมา โคลเบอร์ก์ ได้เสนอบทความในชั้นสูงขึ้นซึ่ง เกี่ยวข้องกับธรรมชาติ ซึ่งมีความสอดคล้องกับหลักธรรมทางพุทธศาสนาในชั้นสูงในเชิงของหลักเหตุผล ธรรมชาติและ การเวียนว่าในวิถีสงสาร

การวิเคราะห์คุณธรรมของโคลเบอร์ก์ พบประเด็นสำคัญ คือ

1. หลักคุณธรรม เป็นข้อปฏิบัติหรือแนวทางเมื่อต้องเผชิญกับทางเลือกในคุณธรรม หลายทาง และการปฏิบัติคุณธรรมต่างๆ

2. การตัดสินใจที่เป็นมาตรฐานจนยึดเป็นกฎเกณฑ์ในการแก้ปัญหาขัดแย้งต่างๆ ได้ตาม ความต้องการ หลักคุณธรรมจึงต้องเป็นไปตามหลักสากลและเป็นค่านิยมที่ได้รับการยอมรับนับถือ โดยทั่วไป

จอห์น ดิวอี้ (John Dewey) เสนอประเด็นที่ว่า หลักคุณธรรมจะไม่แยกออกจากชีวิตในสังคมของมนุษย์ ทรายใดที่ยัง มีการสมาคมร่วมกันอยู่คั้งนั้น โรงเรียนจึงเป็นรูปแบบของชีวิตในสังคม มิใช่เป็นการเตรียมตัว สำหรับบุคคลใดบุคคลหนึ่งโดยเฉพาะ (John Dewey, 1975 อ้างถึงใน ประภาศรี สีหอำไพ, 2543) คุณธรรม คือ หลักความประพฤติที่มีการฝึกอบรมให้เป็นความประพฤติของพลเมืองดี โดยเน้นที่รายบุคคลเท่ากับที่ตระหนักถึงผลทางสังคมที่จะดำรงรูปแบบของสังคมนั้น ดังนั้น หลัก คุณธรรมจึงไม่มีใครคนใดคนหนึ่งผูกขาดการตัดสินใจ ไม่ใช่เรื่องเหนือธรรมชาติไม่สร้างรูปแบบเฉพาะ ภูมิภาคหรือวิถีชีวิตเพียงอย่างใดอย่างหนึ่ง

จอห์น วิลสัน (John Wilson) ได้เสนอหลักการให้เหตุผลอย่างมีระบบว่า คุณธรรม คือ ระดับในการกำหนดคุณสมบัติ ของคนในสังคมตามความรู้สึก ความสนใจที่วัดได้จากคนอื่น ดังนั้นการจัดการศึกษาจึงเกี่ยวข้อง กับเรื่องของศาสนาและอารมณ์ของมนุษย์ได้แก่ เจตคติ ความเชื่อถือ และความคิดทางคุณธรรม ซึ่งตรงกับความสนใจของผู้อื่น (Wilson, 1985 อ้างอิงใน ประภาศรี สีหอำไพ, 2543)

หลักคุณธรรมสามารถจำกัดความเหมือนคำว่า ค่านิยม (Values) เข้มทิศที่เป็นตัวชี้บอก คุณค่า คือ ความเชื่อ ความเห็น เจตคติ ความสนใจ หรือการปฏิบัติที่บุคคลทำอย่างแยกตัวเป็นอิสระออกมาให้ผู้อื่น

ได้รู้ว่า กำลังดำเนินการวางรูปแบบของค่านิยมขึ้นมา ค่านิยมเป็นผลผลิตของ ประสบการณ์ส่วนตัวด้วย อย่างหนึ่ง

ทฤษฎีและแนวคิดต่างๆ ที่เกี่ยวกับพัฒนาการทางคุณธรรม สรุปได้ว่าพัฒนาการทาง คุณธรรม ของบุคคลได้รับอิทธิพลมาจากสังคมเป็นส่วนใหญ่ บุคคลที่เกิดมาในแต่ละสังคมจะต้อง เรียนรู้และ ยอมรับกฎเกณฑ์ จารีตประเพณีในสังคมของตน จะก่อให้เกิดความสุข และเป็นที่ยอมรับ ของสังคม

สำหรับในส่วนขององค์ประกอบของคุณธรรม ได้มีผู้จำแนกออกเป็นหลายลักษณะต่างๆ กัน ดังนี้

กรมวิชาการ (2523) ได้เสนององค์ประกอบทางคุณธรรมไว้ 3 ประการ คือ

1. ส่วนประกอบทางด้านความรู้ (Moral Reasoning) คือ ความเข้าใจในเหตุผลของ ความถูกต้องดีงาม สามารถตัดสินใจแยกความถูกต้องออกจากความไม่ถูกต้องได้โดยการคิด

2. ส่วนประกอบทางด้านอารมณ์ความรู้สึก (Moral Attitude and Belief) คือ ความพึง พอใจ ศรัทธา เลื่อมใส เกิดความนิยมยินดีที่จะนำคุณธรรมมาเป็นแนวประพฤติปฏิบัติ

3. ส่วนประกอบทางด้านพฤติกรรมแสดงออก (Moral Conduct) คือ พฤติกรรมการ กระทำที่ บุคคลตัดสินใจจะกระทำถูก หรือผิดในสถานการณ์แวดล้อมต่างๆ

ดวงเดือน พันธุมนาวิน(2524: 2-3) ได้จำแนกองค์ประกอบทางคุณธรรมออกเป็น 4 ด้าน ดังนี้

1. ความรู้เชิงคุณธรรม หมายถึง การมีความรู้เกี่ยวกับกฎเกณฑ์ทางสังคม หลักธรรม คำสั่งสอน ของศาสนาและค่านิยม เพื่อที่จะยึดถือว่าการกระทำชนิดใดควรกระทำ และการกระทำ ชนิดใดควรงดเว้น ลักษณะพฤติกรรมประเภทใดเหมาะสมและไม่เหมาะสม มากน้อยเพียงใด ความรู้เชิงคุณธรรมนี้จะขึ้นอยู่กับอายุ ระดับการศึกษา และพัฒนาการทางสติปัญญาของคนด้วย

2. ทศนคติเชิงคุณธรรม หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อเหตุการณ์ สถานการณ์ ต่างๆ ที่ ประสบอยู่ว่าชอบหรือไม่ชอบลักษณะนั้นๆ ทศนคติจะรวมเอาความรู้เชิงคุณธรรมเข้าไป ด้วย

3. เหตุผลเชิงคุณธรรม หมายถึง ความคิดเบื้องหลังในการตัดสินใจกระทำหรือไม่ กระทำอย่างใด อย่างหนึ่งในสถานการณ์ที่ประสบอยู่ ซึ่งการที่บุคคลตัดสินใจกระทำอย่างเดียวกัน อาจมีเหตุผลในระดับ ที่แตกต่างกันได้

4. พฤติกรรมเชิงคุณธรรม หมายถึง การแสดงออกของบุคคลในสถานการณ์ต่างๆ ซึ่ง จะบอกได้ ว่าได้ว่าพฤติกรรมนั้นถูกต้องเหมาะสม หรือฝ่าฝืนกฎเกณฑ์ทางศีลธรรมของสังคมหรือไม่

นอกจากนี้ ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2544) ได้นำเสนอทฤษฎีต้นไม้อัจฉริยะ ทฤษฎีนี้ถูกนำเสนอ อยู่ในรูปของต้นไม้ ที่ประกอบด้วย 3 ส่วน ได้แก่ส่วนที่เป็นราก แทน จิตลักษณะพื้นฐานสำคัญ คือ สุขภาพจิต ความเฉลียวฉลาด และประสบการณ์ทางสังคม ส่วนที่เป็นลำต้นแทน ทศนคติ ค่านิยม คุณธรรม เหตุผลเชิงจริยธรรม มุ่งอนาคตควบคุมตน ความเชื่อในอำนาจตน และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ส่วน ที่เป็นดอกและผล แทนส่วนของพฤติกรรมของคนดีและเก่ง โดยพฤติกรรมของคนดี ได้แก่ พฤติกรรมไม่

เปรียบเทียบตนเอง และพฤติกรรมไม่เทียบเป็นผู้อื่น ส่วนพฤติกรรมของคนดีและคนเก่ง ได้แก่ พฤติกรรม
รับผิดชอบ พฤติกรรมพัฒนาตนเองและพฤติกรรมพัฒนาผู้อื่น

ประกาศรี สี่ห้าไฟ(2543: 48) ได้อธิบายว่า คุณธรรมเป็นเครื่องกำหนดหลัก ปฏิบัติในการ
ดำรงชีวิตเป็นแนวทางให้อยู่ร่วมกันอย่างสงบเรียบร้อย ประกอบด้วยองค์ประกอบ ดังต่อไปนี้

1.ระเบียบวินัย (Discipline) เป็นองค์ประกอบที่สำคัญยิ่ง สังคมที่ขาดกฎเกณฑ์ทุกคน สามารถทำ
ทุกอย่างได้ตามอำเภอใจ ย่อมเดือดร้อนระส่ำระสาย ขาดผู้นำผู้ตาม ขาดระบบที่กระชับ ความเข้าใจเป็น
แบบแผนให้อึดถือปฏิบัติ การหย่อนระเบียบวินัยให้เกิดการละเมิดสิทธิและหน้าที่ตามบทบาทของแต่ละ
บุคคลชาติใดไร้ระเบียบวินัยย่อมยากที่จะพัฒนาไปได้ทัดเทียมชาติอื่น จึง ควรประพฤติตามจารีต
ประเพณีของสังคม

2.สังคม (Society) การรวมกลุ่มกันประกอบกิจกรรมอย่างมีระเบียบแบบแผน ก่อให้เกิด
ขนบธรรมเนียมประเพณีที่ดีงาม มีวัฒนธรรมอันเป็นความมีระเบียบเรียบร้อยและ ศิลธรรมอันดีของ
ประชาชน

3.อิสระเสรี (Autonomy) ความมีสำนึกในมโนธรรมที่พัฒนาเป็นลำดับก่อให้เกิดความ อิสระ
สามารถดำรงชีวิตตามสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการศึกษาและประสบการณ์ในชีวิต มีความสุขอยู่ใน ระเบียบวินัย
และสังคมของตน เป็นค่านิยมสูงสุดที่คนได้รับการขัดเกลาแล้วสามารถบำเพ็ญตน ตามเสรีภาพเฉพาะตน
ได้อย่างอิสระ สามารถปกครองตนเองและชักนำตนเองให้อยู่ในทำนองคลอง ธรรม สามารถปกครอง
ตนเองได้

การศึกษาเป็นพื้นฐานสำคัญของบุคคลและสังคมส่วนรวม ความสำคัญของการศึกษา ตามกฎ
ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนกำหนดว่าทุกคนมีสิทธิในการศึกษา การศึกษาจะต้อง เป็นการบังคับ
การศึกษาจะต้องเพื่อพัฒนาบุคลิกภาพของมนุษย์อย่างเต็มที่ ยังความเคารพต่อ สิทธิมนุษยชน ส่งเสริม
ความเข้าใจระหว่างประชาชาติ กลุ่มเชื้อชาติและศาสนา ความสำคัญของการศึกษาจึงเป็นปัจจัยพื้นฐาน
ปัจจัยหนึ่งในการดำรงชีวิต การจัดการศึกษาที่ต้องคำนึงถึงสังคม แวดล้อมและปัจจัยอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง
ทันสมัย

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน(2551) มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์
เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ในฐานะเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ดังนี้

1. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์
2. ซื่อสัตย์สุจริต
3. มีวินัย
4. ใฝ่เรียนรู้
5. อยู่อย่างพอเพียง
6. มุ่งมั่นในการทำงาน

7. รักความเป็นไทย

8. มีจิตสาธารณะ

การพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความสมดุล ต้องคำนึงถึงหลักพัฒนาการทางสมอง และพหุปัญญา หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงกำหนดให้ผู้เรียนเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ได้แก่ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สุขศึกษาและพลศึกษา ศิลปะ การงานอาชีพและเทคโนโลยี และภาษาต่างประเทศ ในแต่ละกลุ่มสาระได้กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ เป็นเป้าหมายสำคัญของการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน มาตรฐานการเรียนรู้ ระบุสิ่งที่ผู้เรียนพึงรู้และปฏิบัติได้ มีคุณธรรมและจริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ โดยในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม กำหนดมาตรฐาน ส 1.1 รู้ และเข้าใจประวัติความสำคัญ ศาสนา หลักธรรมของ พระพุทธศาสนาที่ตนนับถือ และศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่น ปฏิบัติตามหลักธรรมเพื่ออยู่ร่วมกัน อย่างสันติสุข และมาตรฐาน ส 1.2 เข้าใจ ตระหนักและปฏิบัติตนเป็นศาสนิกชนที่ดี และธำรงรักษา พระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ

การส่งเสริมคุณธรรมสำหรับนักเรียนในสถานศึกษา จุดมุ่งหมายส่วนใหญ่เป็นการสอนใน วิชา พระพุทธศาสนา เพื่อเสริมสร้างให้นักเรียนมีคุณภาพในการดำรงชีวิต มีศีลธรรมคุณธรรม ประจําใจและมี คุณสมบัติต่างๆ ตามความประสงค์ของสังคมไทย และมีการปลูกฝังคุณธรรมไว้ในวิชาจริยธรรม เพื่อให้ นักเรียนรู้จักดำรงชีวิตบนพื้นฐานแห่งคุณธรรม มีความกล้าทางคุณธรรมไม่ เบียดเบียนผู้อื่น มีความ ซื่อสัตย์สุจริตและยุติธรรม มีระเบียบวินัย มีความอดทน รู้จักประหยัคมิ ความรับผิดชอบต่อตนเอง ครอบครัว ท้องถิ่น และประเทศชาติ (ประภาศรี สีหอำไพ, 2543: 58)

สวัสดิ์ สุวรรณอักษร (2531: 1) ได้เสนอว่า การสอนวิชาพระพุทธศาสนานั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่ จะต้องเน้นทั้งภาคความรู้ ความเข้าใจ และการฝึกปฏิบัติ รวมทั้งจัดบรรยากาศ สิ่งแวดล้อมและกิจกรรม เสริมพิเศษ เพื่อส่งเสริมความประพฤตินักเรียนให้อยู่ในขอบเขตที่ดีงาม มีความรับผิดชอบต่อการ กระทำของตนและยึดถือคุณธรรมมาปฏิบัติจนเกิดความเคยชินเป็นนิสัย ผู้สอนวิชาพระพุทธศาสนาควร พิจารณา มีดังต่อไปนี้

1. ควรคำนึงถึงจุดประสงค์ของวิชาพระพุทธศาสนาอยู่ตลอดเวลาในขณะที่สอนและ ศึกษาจาก คู่มือหรือแผนการสอนอยู่เสมอ

2. ควรสอนโดยวิธีชี้แจงสิ่งที่ถูก สิ่งที่ดี สิ่งใดควร สิ่งใดไม่ควร อธิบายโดยยกเหตุผล หรือ ตัวอย่างให้นักเรียนเห็นจริง เพื่อให้นักเรียนเข้าใจและเกิดความศรัทธาทั้งกาย วาจา และใจ

3. ควรสอนโดยวิธีสาธิตหรือทำให้ดูเป็นแบบอย่างที่ดีทั้งในและนอกโรงเรียน เพื่อให้ นักเรียน ปฏิบัติตามด้วยความเลื่อมใสศรัทธา และครูอาจารย์ทุกคนในโรงเรียนและคนในชุมชนหรือ ในสังคม จะต้องเป็นแบบอย่างที่ดีให้นักเรียนเห็นอยู่เสมอ

4.ควรสอนด้วยความรัก ความเอาใจใส่อย่างจริงใจต่อนักเรียน มีความรู้สึกที่ ละเอียดอ่อน ช่างสังเกตต่อพฤติกรรมของนักเรียน และเมื่อพบเห็นสิ่งที่ไม่ดีงามเกิดขึ้น ควรจะมี ความกระตือรือร้นที่จะ แนะนำสั่งสอนหรือให้คำปรึกษาด้วยความจริงใจและเต็มใจ

5.ควรหมั่นศึกษาหาความรู้และข้อมูลเพิ่มเติมอยู่เสมอ ทั้งในเรื่องของพระพุทธศาสนา และ วิทยาการด้านอื่นๆ เพื่อให้ก้าวทันต่อความผันผวน เปลี่ยนแปลง ทุกด้านของสังคม และ วัฒนธรรม และพร้อมที่จะให้ความรู้ที่ถูกต้องตามหลักพุทธธรรมแก่นักเรียน

6.ควรสอน โดยวิธีให้นักเรียน ได้มีโอกาสอภิปรายหรือแสดงความคิดเห็นให้มากที่สุดไม่ ควรขาดเป็นผู้พูดหรือบรรยายแต่ผู้เดียว ควรสร้างสถานการณ์หรือยกปัญหาหรือตัวอย่างขึ้น แล้วให้นักเรียนวิเคราะห์เหตุและผล พร้อมทั้งเสนอแนะแนวทางแก้ไขโดยใช้หลักธรรมทาง พระพุทธศาสนา

7.ควรเลือกใช้อุปกรณ์การสอนที่เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน

8.ควรเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วม หรือเข้าร่วมในการจัดกิจกรรมในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา หรือพานักเรียนไปร่วมกิจกรรมต่างๆ ที่วัดจัดขึ้นในวันสำคัญ

ท่านพุทธทาสภิกขุ ได้แสดงความคิดเห็นว่า การที่เราจะมีการศึกษาคือคุณธรรม โดยเฉพาะจะสำเร็จประโยชน์ต่อนักเรียน ได้จริงนี้ เราต้องมีองค์ 3 เป็นอย่างน้อย คือ

1.มีครูดี คือ มีครูซึ่งเป็นผู้มีคุณลักษณะสมบูรณ์พร้อมทั้งด้านความรู้ และความ ประพฤติเหมาะสมต่อการเป็นผู้สอนคนให้เป็นคนดี มีความรู้ได้แท้จริง

2.มีวิธีการสอนดี คือ เป็นผู้ที่สามารถสอนหรือพัฒนานักเรียนให้มีคุณลักษณะแห่ง ความเป็นพลเมืองดีตามที่สังคมต้องการ

3.มีสิ่งแวดล้อมดี คือ จัดหรือพัฒนาสิ่งทั้งปวงที่นักเรียนจะเรียนรู้ได้ด้วยประสาท สัมผัสจากทางด้านกายและใจ เป็นต้น ให้มีคุณลักษณะเอื้อต่อการพัฒนาให้นักเรียนเป็นผู้มีความ ประพฤติดี และยังสอดคล้องกับ (สำเร็จ เฉลิมเผ่า, 2527, หน้า 18-19) ได้สรุปว่า องค์ประกอบ สำคัญๆ ของการส่งเสริมคุณธรรมในโรงเรียนนั้น ได้แก่

1.การบริหารโรงเรียน ได้แก่ การปฏิบัติเป็นแบบอย่างของครูแก่นักเรียน การกำหนด ระเบียบข้อบังคับ ติดตามผล เป็นต้น

2.การสอนหรือวิธีการสอนของครู

3.การจัดสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนให้สอดคล้องกับการสอนของครู

4.การจัดกิจกรรมจริยศึกษา

ทั้ง 4 องค์ประกอบนี้ ควรต้องดำเนิน ไปพร้อมๆ กัน และมีความสัมพันธ์กันทั้งหมดการ ส่งเสริมคุณธรรมให้แก่แก่นักเรียนใน โรงเรียนจึงจะบรรลุเป้าหมายตามที่คาดหวังไว้

กล่าวโดยสรุปได้ว่า ภาระหน้าที่ของโรงเรียนมิได้มีแต่เพียงการจัดการเรียนการสอนให้ นักเรียนมีความรู้ และทักษะพื้นฐานในการดำรงชีวิตเท่านั้น หากแต่ยังมีความรับผิดชอบที่จะต้อง สร้างคุณสมบัติ

ของความเป็นพลเมืองดี มีคุณธรรมให้แก่เยาวชนที่จะออกไปเป็นสมาชิกของสังคม อีกด้วย โรงเรียนจึงต้องทำหน้าที่จัดกระบวนการทั้งหมด เพื่อเสริมสร้างและปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมอันดีงามเพื่อนำไปสู่ชีวิตที่สงบสุข การสอนให้เยาวชนรู้ว่าสิ่งใดดีสิ่งใดชั่ว คือ การให้ความรู้ ความเชื่อ และเน้นการสร้างทัศนคติที่ถูกต้องและดีงามเพื่อเป็นรากฐานที่สำคัญในการต่อยอดทางความคิดอันนำไปสู่สภาพสังคมที่ดีต่อไป

ตอนที่ 3 เนื้อหาและหลักคุณธรรม

คุณธรรมตามพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เมื่อกล่าวถึงคุณธรรมโดยทั่วไปจะระบุชื่อคุณธรรมว่าความสะอาดใจ ความเมตตา กรุณา ความหวังดี ความซื่อสัตย์สุจริต ความเห็นอกเห็นใจ ความจริงใจ ความยุติธรรม ความเที่ยงตรง ความเสียสละ ความสามัคคี ความอดทน ความอดกลั้น ความขยัน การให้อภัย ความเกรงใจและอื่น ๆ การฝึกฝน และปฏิบัติตนให้มีคุณธรรมไม่จำเป็นต้องพะวงในการเรียกชื่อคุณธรรม เพราะเป็นสิ่งที่ดีที่ทุกคนสามารถยึดถือปฏิบัติได้โดยไม่ต้องคำนึงว่าเป็นของลัทธิใด การฝึกฝนคุณธรรมควรฝึกตาม ความต้องการและสภาพแวดล้อม ประเทศไทยในสมัยปัจจุบันกำลังมุ่งปลูกฝังคุณธรรมสำหรับประชาชน ๔ ประการ เพื่อความร่วมมือของชาติบ้านเมืองตามพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ดังนี้

๑. การรักษาความสัตย์ ความจริงใจต่อตัวเองที่จะประพฤติปฏิบัติแต่สิ่งที่เป็นประโยชน์และเป็นธรรม
๒. การรู้จักข่มใจตนเอง ฝึกใจตนเองให้ประพฤติปฏิบัติอยู่ในความสัตย์ความดีนั้น
๓. การอดทน อดกลั้น และอดออม ที่จะไม่ประพฤติล่วงความสัตย์สุจริตไม่ว่าจะด้วยประการใด
๔. การรู้จักละวางความชั่ว ความทุจริต และรู้จักสละประโยชน์ส่วนน้อยของตนเพื่อประโยชน์ส่วนใหญ่ของบ้านเมือง

คุณธรรมตามแนวคิดของอริสโตเติล นักปราชญ์ชาวกรีก ได้ให้แนวทางของ คุณธรรมหลัก ๆ ไว้ ๔ ประการ คือ

๑. ความรอบคอบ คือ รู้ว่าอะไรควรประพฤติปฏิบัติ อะไรไม่ควรประพฤติปฏิบัติ
๒. ความกล้าหาญ คือ ความกล้าเผชิญต่อความเป็นจริง
๓. การรู้จักประมาณ คือ รู้จักควบคุมความต้องการและการกระทำให้เหมาะสมกับสภาพและฐานะของตน
๔. ความยุติธรรม คือ การให้แก่ทุกคนตามความเหมาะสม

ทศพิธราชธรรม (Virtues of the King) จริยวัตร 10 ประการที่พระเจ้าแผ่นดินทรงประพฤติเป็นหลักธรรมประจำพระองค์ หรือเป็นคุณธรรมประจำตนของผู้ปกครองบ้านเมือง ให้มีความเป็นไปโดยธรรมและยังประโยชน์สุขให้เกิดแก่ประชาชน ทั้ง 10 ข้อ มีดังนี้

1. ทาน คือ การให้ การเสียสละ การให้น้ำใจ
2. สัต คือ ความประพฤติที่ดีงาม ทั้ง กาย วาจา ใจ ให้ปราศจากโทษ
3. บริจาค คือ การเสียสละความสุขส่วนตน เพื่อความสุขส่วนรวม
4. ความซื่อตรง คือ ความซื่อตรงในฐานะที่เป็นผู้ปกครอง ดำรงอยู่ในสัจย์สุจริต
5. ความอ่อนโยน คือ การมีอัธยาศัยอ่อน โยน เคารพในเหตุผลที่ควร มีสัมมาคารวะต่อผู้อาวุโส
6. ความเพียร คือ ความอุตสาหะในการปฏิบัติงาน โดยปราศจากความเกียจคร้าน
7. ความไม่โกรธ คือ ไม่มุ่งร้ายผู้อื่น แม้จะลงโทษผู้ทำผิดก็ทำตามเหตุผล
8. ความไม่เบียดเบียน คือ การไม่ก่อกุศลหรือเบียดเบียนผู้อื่น
9. ความอดทน คือ การรักษาอาการ กาย วาจา ใจให้เรียบร้อย การอดทนต่อสิ่งทั้งปวง
10. ความยุติธรรม คือ ความหนักแน่น ถือความถูกต้อง เทียงธรรมเป็นหลัก

คุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ

กระทรวงศึกษาธิการ(2549) ได้กำหนดนโยบาย การปฏิรูปเรียนรู้ในปี 2550 โดยมุ่งเน้น คุณธรรมนำความรู้ น้อมนำ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ได้กำหนดคุณธรรม 8 ด้าน ให้เกิด คุณลักษณะอันพึงประสงค์แก่นักเรียน ดังนี้ ความขยัน ความประหยัด ความซื่อสัตย์ ความมีวินัย ความสะอาด ความสุภาพ ความสามัคคี และความมีน้ำใจ ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1.ความขยัน

กระทรวงศึกษาธิการ(2550) ให้ความหมายของความขยันว่า หมายถึง ความบากบั่นทำ การงานอย่างแข็งขันไม่ปล่อยปละละเลย ทำหรือประพฤติเป็นปกติสม่ำเสมอ ไม่เกียจคร้าน พยายามทำกิจไม่ทอดทิ้ง

นักเรียนต้องมีความขยันในการทำกิจกรรมต่างๆ ดังนี้

- 1.1 ขยันหมั่นเพียรเรียนหนังสือ ฟัง คิด การเขียน ขณะเรียนอย่างตั้งใจ
- 1.2 ขยันทำงานที่ได้รับมอบหมายไม่คั่งค้าง
- 1.3 ขยันทำงานช่วยเหลือในกิจการของ โรงเรียน
- 1.4 ขยันทำงานช่วยเหลือในกิจการของบิดา มารดา ครอบครัว

กรมวิชาการ (2523) ได้ให้ความหมายความขยันไว้ว่า “หมายถึง ความพยายามอย่าง แข็งขัน เพื่อให้เกิดความสำเร็จในงาน”

ราชบัณฑิตยสถาน (2542) ได้ให้ความหมายของความขยันไว้ว่า “หมายถึง การทำงาน อย่างแข็งขันไม่ปล่อยปละละเลย ทำหรือประพฤติเป็นปกติสม่ำเสมอไม่เกียจคร้านพฤติกรรมความ ขยัน”

1. ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความตั้งใจอย่างสม่ำเสมอโดยไม่มีใครบังคับ
2. มีความสนใจ กระตือรือร้นในการทำงาน ช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจและเข้าร่วม กิจกรรม

ที่ตนมีส่วนร่วมได้ด้วยความสำเร็จ

สรุปได้ว่า ทั้งนี้ความขยันนั้นต้องกระทำอย่างเต็มความสามารถของตนเองเท่าที่จะทำได้ และตั้งใจทำ และสม่ำเสมอ ผู้ที่มีความขยันย่อมประสบความสำเร็จในชีวิต

2. ความประหยัด

รุจิร ภู่อาระ (2541: 9) ได้ให้ความหมายว่า “ความประหยัด หมายถึง การใช้จ่าย ตามความจำเป็น หรือใช้จ่ายอย่างเหมาะสม กับสภาพของตนเองและครอบครัว” สำหรับ สมศักดิ์ สิ้นธุระเวชญ์ และคณะ (2529) ให้ความหมายว่า “การประหยัด หมายถึง การรู้จักใช้ทรัพย์สินสิ่งของ ที่มีอยู่ตามความจำเป็นให้เกิดประโยชน์และคุณค่ามากที่สุด โดยอาศัยหลักความพอดี การ ประหยัดทรัพย์ ประหยัดเวลา ประหยัดแรงงาน ประหยัดทรัพยากรธรรมชาติ” ส่วนพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2542) ให้ความหมายว่า “ความประหยัด หมายถึง การยับยั้งระมัดระวัง ใช้จ่ายแต่พอควรแก่ฐานะ

สรุปได้ว่า ความประหยัด เป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ต้องมุ่งให้เกิดกับตัวนักเรียนและ บุคคลทั่วไปให้รู้จักใช้รักษาคุณค่าทรัพย์สินสิ่งของเพื่อให้ใช้ได้ยาวนานและเกิดประโยชน์สูงสุดอย่างเหมาะสม

3. ความซื่อสัตย์

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2542) ได้ให้ความหมายความซื่อสัตย์ว่า “ความ ซื่อสัตย์ หมายถึง การประพฤติตรงและจริงใจไม่คิดทรยศ ไม่คดโกงและไม่หลอกลวง” ส่วนบัณฑิต พัดเย็น (2527: 5) กล่าวว่า “ความซื่อสัตย์ หมายถึง การประพฤติอย่างตรงไปตรงมา ทางกาย วาจา และจิตใจทั้งต่อตนเองและผู้อื่น” สำหรับกรมวิชาการ (2551) ให้ความหมายความซื่อสัตย์ “หมายถึง การประพฤติตรง ทั้งต่อเวลา ต่อหน้าที่ และต่อวิชาชีพ มีความจริงใจ ปลอดจากความรู้อี้อ้าง หรืออคติ ไม่ใช่เล่นท์กลลวด โกงทั้งทางตรงและทางอ้อม รับรู้หน้าที่ของตนเอง ปฏิบัติอย่างเต็มที่และถูกต้อง”

รัชชชัย ชัยจิรฉายากุล (2529: 99) ได้อธิบายความหมายของความซื่อสัตย์ไว้ว่า “หมายถึง การประพฤติตนด้วยความจริงใจ และตรงไปตรงมาทั้งกาย วาจา และใจ ทั้งต่อตนเอง และผู้อื่น”

ทวี บุญยเกตุ (2525: 49) กล่าวว่า “ความซื่อสัตย์สุจริต หมายถึง ความภักดี ความ ซื่อตรง การประพฤติตรง คือ มีความตรงไม่คดโกง ไม่หลอกลวงและไม่เอาเปรียบ”

สมาน ซาลีเครือ (2523: 5) ได้ให้ความหมายว่า “ความซื่อสัตย์ หมายถึง ลักษณะ พฤติกรรมหรือ ความรู้สึกของบุคคลในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ที่กำหนดไม่ทุจริต หรือประพฤติชอบ รับผิดชอบต่อหน้าที่ ตรงต่อเวลายุติธรรม และละเอียดถี่ถ้วนต่ออาชีพ”

ถาวร รอดเทศ(2523: 14) ให้ความหมายของความซื่อสัตย์ว่า คือ การมีค่านิยม ประพฤติปฏิบัติ ตรงต่อความจริง อันได้แก่ การตรงต่อหน้าที่ความรับผิดชอบ การตรงต่อคำมั่น สัญญา การตรงต่อระเบียบกฎเกณฑ์ที่ดีของสังคม และในทางพระพุทธศาสนา ได้แบ่งความ ซื่อสัตย์ออกเป็น 3 ด้าน คือ

1. ความซื่อสัตย์ทางกาย หมายถึง การไม่ฆ่าสัตว์การไม่ลักทรัพย์ การไม่ประพฤติผิด ในกามและการให้ความช่วยเหลือผู้อื่นตามกำลังและ โอกาสเท่าที่จะสามารถทำได้

2. ความซื่อสัตย์ทางวาจา หมายถึง การพูดความจริงตรงไปตรงมา การพูดในสิ่งที่ควรพูด ไม่พูดเพื่อเจ้อและต้องเป็นคำพูดที่อ่อนหวานน่าฟัง

3. ความซื่อสัตย์ทางใจ หมายถึง กิจกรรมที่ใช้ใจเป็นสำคัญ อันได้แก่ การไม่โลภที่อยากได้ของคนอื่นมาเป็นของตน

กระทรวงศึกษาธิการ (2526) อธิบายความซื่อสัตย์ว่า เป็นคุณธรรมที่เน้นความซื่อตรงต่อตนเอง หน้าที่การงาน คำมั่นสัญญาแบบแผนกฎหมายและความถูกต้องอันดีงาม ลักษณะ พฤติกรรม ได้แก่

1. ซื่อตรงต่อเวลา
2. ซื่อตรงต่องานของตนเองที่กำหนดไว้
3. ซื่อตรงต่อหน้าที่การงานที่อยู่ในความรับผิดชอบของตน
4. ซื่อตรงต่อคุณธรรมที่ยึดถือปฏิบัติ
5. ซื่อตรงต่อการนัดหมาย
6. ซื่อตรงต่อการให้สัญญา
7. ซื่อตรงต่อทรัพย์สินของผู้อื่น
8. ซื่อตรงต่อหน้าที่การงานผู้อื่น
9. ซื่อตรงต่อระเบียบแบบแผนประเพณี
10. ซื่อตรงต่อกฎหมายที่เกี่ยวกับสังคม
11. ซื่อตรงต่องานที่ได้รับมอบหมาย
12. ซื่อตรงต่อข้อมูลปัจจุบัน โดยรู้จักจำแนกกระหว่างข้อมูลและค่าประเมินของผู้อื่นได้เป็นอย่างดี

กนก จันทร์ขจร(2535: 694-695) ให้ความหมายว่า ความซื่อสัตย์ หมายถึง ตรง และจริง ความซื่อตรงไม่มีเล่ห์เหลี่ยมประพฤติปฏิบัติซื่อตรงทั้งกายวาจาใจ และยังคงกล่าวถึง ความซื่อสัตย์ว่า เป็นคุณธรรมประจำมนุษย์ คนเราจะได้ชื่อว่า มีความซื่อสัตย์ ต้องมีความจริง 5 ประการ คือ

1. จริงต่อการทำงาน หมายถึง ทำอะไรทำจริง มุ่งให้งานสำเร็จเกิดประโยชน์ส่วนตนหรือส่วนรวมได้จริงๆ
2. จริงต่อหน้าที่ หมายถึง ทำจริงในงานที่ได้รับมอบหมายซึ่งเรียกว่าหน้าที่ทำงานเพื่อ งานทำงานให้ดีที่สุด ไม่ลั่นเล่อไม่หละหลวมไม่หลีกเลียงบิดพลิ้ว เอาใจใส่หน้าที่ให้งานสำเร็จ เกิดผลดี
3. จริงต่อวาจา หมายถึง การพูดความจริงไม่กลับกลอก หรือตลบตะแลงรักขาวาจา สัตย์อย่างเคร่งครัดพูดจริงทำจริงตามที่พูด ดังพุทธศาสนาสถาปัตยกรรมที่ว่า ความสัตย์จริงเป็นวาจาที่ไม่ตาย
4. จริงต่อบุคคล หมายถึง มีความจริงใจต่อคนที่เกี่ยวข้อง จริงใจต่อมิตรและผู้ร่วมงาน จริงใจต่อเจ้านายของตน เรียกว่ามีความจงรักภักดีหรือสวามิภักดิ์ จริงใจต่อผู้มีพระคุณ เรียกว่า มี ความกตัญญูกตเวที

5.จริงต่อความดี หมายถึง มุ่งประพฤติปฏิบัติต่อความดีจนติดเป็นนิสัย เป็นบุคคลที่ ประกอบด้วยคุณธรรม คือ หิริ ความละอายแก่ใจที่จะประพฤติชั่ว และ โอตตัปปะคือความเกรงกลัว ต่อความผิดที่ตนจะได้รับทั้งในที่ลับและที่แจ้ง

ชุตินา สัจจันนัท (2540: 84-89) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ความซื่อสัตย์สุจริต คือ การประพฤติปฏิบัติตนอย่างซื่อตรงทั้งกาย วาจาใจ ทั้งต่อตนเองและผู้อื่น ทั้งต่อหน้าและลับหลัง และยังกล่าวอีกว่า ซื่อสัตย์ ยังหมายรวมถึง ความซื่อตรงต่อหน้าที่ความสุจริตต่ออาชีพ ตั้งใจ ทำงานที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มกำลังรวมทั้งซื่อตรงต่อผู้อื่น จักเป็นที่เชื่อถือ เคารพนับถือใน สังคม

กล่าวโดยสรุป ความซื่อสัตย์ หมายถึง การกระทำที่ซื่อตรงและจริงใจ ทั้งกาย วาจา และ ใจ ทั้งต่อตนเอง สังคม และหน้าที่การงาน โดยยึดหลักแห่งความยุติธรรม และมีแบบแผนที่ถูกต้องดีงาม

4.ความมีวินัย

สาโรช บัวศรี (2520: 66) กล่าวว่า “ความมีวินัย หมายถึง การมีความเคารพซึ่งกัน และกัน โดยทุกคนจะต้องให้เกียรติซึ่งกันและกันทั้งกาย วาจา และความคิด”

กรมวิชาการ (2535) กล่าวว่า “ความมีระเบียบวินัย หมายถึง การใช้ชีวิตอย่างสงบสุข เคารพกฎหมายและข้อกำหนดของสังคมมีเหตุผล ปฏิบัติตามวัฒนธรรมประเพณีของชุมชน”

วินัย พัฒนรัฐ และคณะ (2541: 9) กล่าวว่า ความมีระเบียบวินัย หมายถึง การ ประพฤติปฏิบัติตามกฎ ข้อบังคับ และกติกาดังๆ ที่สังคมกำหนดขึ้นเพื่อให้เป็นแนวทางในการ ปฏิบัติและใช้ควบคุมความประพฤติของคนในสังคม เช่น กฎหมาย คำสั่ง คำประกาศ ระเบียบของ โรงเรียน และกล่าวถึง พฤติกรรมที่แสดงออกถึงความมีระเบียบวินัยไว้ ดังนี้

1. การู้จักรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น
2. กกเคร่งครัดในระเบียบวินัยอยู่เสมอ
3. กกปฏิบัติตามกฎระเบียบของสังคม

จากการศึกษาความหมายและพฤติกรรมที่เกี่ยวกับความมีระเบียบวินัย สรุปได้ว่า ความ มีระเบียบวินัย หมายถึง การปฏิบัติตามกฎ ข้อบังคับ และกติกาสังคม โดยมีพฤติกรรมที่ แสดงออกถึงความมีระเบียบวินัย ได้แก่ รู้จักรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น เกร่งครัดในระเบียบวินัย อยู่เสมอ และปฏิบัติตามกฎระเบียบที่สังคมกำหนด ซึ่งตรงกับตัวบ่งชี้ที่ 4 คือ การปฏิบัติหน้าที่ที่ ได้รับมอบหมายด้วยความมุ่งมั่น รอบคอบและถูกต้อง

5. ความสะอาด

กระทรวงศึกษาธิการ(2550) ได้ให้ความหมายของความสะอาดว่า หมายถึง ไม่สกปรก ไม่มีตำหนิ หมดจด ผ่องใสบริสุทธิ์ ไม่ทุจริต เราสามารถจำแนกความสะอาดได้ ดังนี้

- 1.ความสะอาดทางด้านร่างกาย คือ ร่างกายไม่สกปรก เสื้อผ้าสะอาด และรับประทาน อาหารที่สะอาด มีสุขนิสัยส่วนบุคคลที่ดี

2.ความสะอาดทางสิ่งแวดล้อม คือ บ้านเรือนสะอาด ห้องเรียนสะอาดสิ่งของเครื่องใช้ สะอาด และโรงเรียนสะอาด

3.จิตใจสะอาด คือ คิดดี ทำดี พุทธิ ยึดหลักศีล 5 ของพระพุทธศาสนา มาเป็นหลัก ปฏิบัติ

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2542) ได้ให้ความหมายของคำว่า ความสะอาด “หมายถึง ไม่สกปรกเช่นเสื้อผ้าสะอาด บ้านเรือนสะอาด น้ำสะอาด หมดจด ผ่องใส เช่น จิตใจ สะอาด ไม่มีตำหนิ บริสุทธิ์ ไม่ทุจริต เช่น เขาเป็นคนใจซื่อมือสะอาด”

พจนานุกรมฉบับมติชน (2547) ได้ให้ความหมายคำว่า สะอาด “หมายถึง เคลือบเงา บริสุทธิ์ ไร้มลทิน”

สรุปได้ว่า ความสะอาด หมายถึง ความสะอาดทั้งทางกาย ทางวาจา และทางใจ ซึ่ง ต้องการให้ คุณธรรมด้านความสะอาดนั้นเกิดขึ้นในตัวนักเรียนทุกคน

6.ความสุภาพ

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน(2542) ได้ให้ความหมายคำว่า ความสุภาพ หมายถึง เรียบร้อย เช่น เขาแต่งกายสุภาพตามกาลเทศะ และตามนิยม อ่อนโยน ละมุนละม่อม เช่น เขาพูดด้วยน้ำเสียงสุภาพ ไม่กระโชกโฮกฮาก สุภาพชน ผู้ที่แต่งกายเรียบร้อย ผู้ที่มี กิริยามารยาทอ่อนโยน พุดจา เรียบร้อยรู้กาลเทศะ เช่น สุภาพชนยอมไม่ส่งเสียงดังในห้องสมุด สุภาพบุรุษ น.ชาย ที่มีกิริยาวาจา เรียบร้อย รู้กาลเทศะ และมีคุณธรรม เช่น เขาช่วยเหลือเธอตาม หน้าที่สุภาพบุรุษ สุภาพสตรี น.หญิงที่มี กิริยาวาจาเรียบร้อย รู้กาลเทศะ และมีคุณธรรม เช่น ท่าทางเธอเรียบร้อยสมเป็นสุภาพสตรี

พจนานุกรมฉบับมติชน (2547) ได้ให้ความหมาย ความสุภาพ “หมายถึง เรียบร้อย อ่อนโยน ประพฤติดี”

สรุปได้ว่า ความสุภาพ หมายถึง เรียบร้อย อ่อนโยน ละมุนละม่อม ประพฤติดี เป็นผู้มี คุณธรรม รู้กาลเทศะ มีกิริยาวาจาเรียบร้อย ซึ่งเป็นคุณธรรมที่สังคมต้องการให้มีในตัวนักเรียน

7. ความสามัคคี

อดุลย์ สาระบาล (2536) “ความสามัคคี หมายถึง การแสดงออกซึ่งความสามารถในการ ทำงาน เป็นกลุ่มด้วยใจรัก มีการร่วมแรงร่วมใจกัน เพื่อสร้างสรรค์และแก้ปัญหาเพื่อให้การ ปฏิบัติงานสำเร็จ ลุล่วงด้วยดีและมีประสิทธิภาพ”

กิติพันธ์ รุจิรกุล (2540) “ความสามัคคี หมายถึง ความพร้อมเพรียงเป็นน้ำหนึ่งใจ เดียวกัน ร่วมมือกระทำการให้สำเร็จลุล่วงด้วยดี โดยเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตัว”

จากความหมายของความสามัคคีดังกล่าว ผู้วิจัยสรุปว่า ความสามัคคี หมายถึง การ แสดงออก ซึ่ง ความสามารถในการทำงานเป็นกลุ่มด้วยใจรัก มีการร่วมแรงร่วมใจกันในการทำงาน เพื่อให้การ ปฏิบัติงานสำเร็จด้วยดี และมีประสิทธิภาพ

พฤติกรรมที่แสดงถึงความสามัคคี

1. ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ไม่ยึดความคิดของตนเป็นใหญ่
2. มีความเกรงใจซึ่งกันและกัน มีน้ำใจช่วยเหลือกิจกรรมในกลุ่มไม่ผลักรังเกียจให้ผู้อื่น ไม่เห็นแก่ตัว
3. ปรับตนเองให้เข้ากับผู้อื่น ได้ดี รับผิดชอบต่อส่วนรวมมากกว่าส่วนตน
4. เข้ามีส่วนร่วมอย่างแข็งขันในกิจการของส่วนรวม
5. เป็นผู้ประสานความสามัคคีในหมู่คณะ ไม่แบ่งแยกเป็นพวกเขาพวกเรา รักหมู่คณะ
6. ช่วยเหลือเกื้อกูลในทางไม่ผิดศีลธรรม มองคนอื่นในแง่ดีเสมอ

สรุปลักษณะพฤติกรรมที่แสดงถึงความสามัคคี ได้แก่ ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น มีความเกรงใจซึ่งกันและกัน มีน้ำใจช่วยเหลือกิจกรรมในกลุ่มไม่ผลักรังเกียจให้ผู้อื่น ไม่เห็นแก่ตัว ร่วมรับผิดชอบและปรับปรุงงานของกลุ่ม ใช้สติปัญญาและเหตุผลในการตัดสินใจแก้ปัญหาาร่วมกัน ร่วมกันทำงานที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จ

8. ความมีน้ำใจ

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2544: 580) ได้ให้ความหมาย น้ำใจ “หมายถึง ใจแท้ๆ ใจจริง ความจริงใจ เช่น เห็นน้ำใจ นิสัยใจคอ เช่น น้ำใจพ่อ น้ำใจแม่ น้ำใจชาย น้ำใจหญิง ความเอื้อเฟื้อ เช่น เขาไม่มีน้ำใจ แล้งน้ำใจ”

พจนานุกรมฉบับมติชน (2547) ได้ให้ความหมาย น้ำใจ “หมายถึง ความรู้สึกในใจ โดย ปริยาย หมายถึง การแสดงถึงความรู้สึกเอื้ออาทร”

สรุปได้ว่า ความมีน้ำใจ หมายถึง มีใจแท้ๆ มีความจริงใจ มีความรู้สึกในใจที่แสดงถึง ความรู้สึกเอื้ออาทร ซึ่งกันและกันเช่นช่วยเหลือด้วยความจริงใจในทุกเรื่อง แสดงความรู้สึกที่เอื้อ อาทรต่อกัน ซึ่งเป็นคุณธรรมที่ต้องการให้มีในตัวนักเรียน

องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาคุณธรรม

นักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวถึง องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมไว้ ดังนี้ (ข้าเลื่อง วุฒิจันทร์, 2524: 76) ได้กล่าวถึง องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการ พัฒนาคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนไว้ ดังนี้

1. บิดา มารดา บ้าน หรือสถาบันครอบครัว เป็นแหล่งแรกที่ทำหน้าที่ปลูกฝังและหล่อ หลอม ตลอดจนถ่ายทอดลักษณะอันทรงคุณธรรมและจริยธรรมแก่สมาชิกในครอบครัวและต้องทำ หน้าที่นี้ต่อไป แม้เด็กจะเข้าไปรับการศึกษาอบรมใน โรงเรียนระดับต่างๆ อยู่แล้วก็ตาม

2. ญาติผู้ใหญ่และสมาชิกอื่นๆ ในครอบครัว เป็นผู้ที่มีอิทธิพลต่อการปลูกฝังและหล่อ หลอม คุณธรรมจริยธรรมให้แก่เด็กในครอบครัวเช่นเดียวกัน โดยปกติเด็กจะเรียนรู้เจตนคติเชิง จริยธรรมจากผู้ใหญ่ด้วยการสังเกตและเลียนแบบมากกว่าที่จะได้จากการฟังคำสั่งสอนของผู้ใหญ่ โดยตรง หากผู้ใหญ่

เป็นผู้มีลักษณะเด่นเป็นที่ยกย่องบูชาแก่เด็กมาก เด็กจะมีแนวโน้มเลียนแบบ พฤติกรรมของผู้ใหญ่มากขึ้นเท่านั้น

3. เพื่อนๆ ของเด็ก เป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการกำหนดค่านิยมทางคุณธรรมและ จริยธรรม บางอย่างให้เด็กได้รับรู้ รับผิดชอบต่อปฏิบัติเพื่อให้เกิดพฤติกรรมคล้ายตามเพื่อนๆ ได้ นอกจากนี้ การเรียนรู้เชิง จริยธรรมของเด็กมิใช่มาจากเพื่อนๆ เพียงฝ่ายเดียว แต่ยังได้มาจากได้กระทำกิจกรรม ร่วมกันการเข้าใจ กันและกันในระหว่างเด็กวัยเดียวกันเองด้วย ซึ่งเพื่อนๆ ดังกล่าวนี้นี้ รวมทั้งเพื่อนใน โรงเรียนและเพื่อน นอกโรงเรียนด้วย

4. พระสงฆ์หรือผู้นำทางคุณธรรมและจริยธรรม ในหมู่บ้านตำบล อำเภอ หรือท้องถิ่น ที่เด็กหรือ นักเรียนอยู่นั้น เป็นที่เคารพนับถือของผู้ใหญ่ในสังคมนั้น และได้รับมอบหมายให้เป็นผู้ อบรมสั่งสอน ด้านคุณธรรมแก่ประชาชนทั้งเด็กและผู้ใหญ่ การปฏิบัติดีปฏิบัติชอบของพระสงฆ์และ หรือผู้นำทาง ศาสนาในท้องถิ่นนั้น จะมีอิทธิพลต่อการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมแก่เด็กหรือ นักเรียนนักศึกษาใน ท้องถิ่นนั้นด้วย

5. สื่อสารมวลชนหรือสื่อมวลชน ทุกรูปแบบในปัจจุบัน มีบทบาทสำคัญยิ่งต่อการ ปลูกฝังหรือ เปลี่ยนแปลงเจตคติ ค่านิยมตลอดจนรูปแบบของพฤติกรรมของเด็กและเยาวชน นักเรียนนักศึกษา หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ ตลอดไปถึงภาพยนตร์ บทเพลง หนังสืออ่าน เป็นทั้ง เครื่องปลูกฝังค่านิยม ทางคุณธรรมและจริยธรรมให้แก่เด็กและเยาวชนทุกวัย และในขณะเดียวกัน ถ้าสิ่งเหล่านี้ไม่ได้รับความ สนใจในด้านที่จะช่วยปลูกฝังความมีคุณธรรมที่ดีแก่เด็กและเยาวชนแล้ว ยังอาจเป็นเครื่องทำลายหรือ ขวางกั้นการปลูกฝังและหล่อหลอมให้เด็กนักเรียนนักศึกษาให้เป็นผู้มี คุณธรรมและจริยธรรมที่ดีงามได้ ด้วย

6. โรงเรียนหรือสถานศึกษา ซึ่งรวมถึงการจัดสิ่งแวดล้อมและสภาพแวดล้อมใน สถานศึกษา การบริหารและการให้บริการต่างๆ ในสถานศึกษา การเป็นตัวอย่างอันดีงามของครู อาจารย์ การเรียนการ สอนวิชาต่างๆ ตามหลักสูตร การเรียนการสอนวิชาที่เกี่ยวกับ จริยศึกษา โดยเฉพาะการจัดกิจกรรมต่างๆ ในสถานศึกษา

นอกจากนี้ (ฉันทนา จันทร์บรรจง, ม.ป.ป. อ้างอิงใน วิเชียร เกตุสิงห์, 2541, หน้า 18) ได้ทำการ วิจัยเพื่อประกอบการพิจารณาจัดทำร่างกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาแห่งชาติ ในประเด็น การศึกษากับการ พัฒนาคุณธรรม โดยได้สำรวจความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในเรื่องนี้ จำนวน 100 คน พบว่า ผู้เชี่ยวชาญ ดังกล่าวส่วนใหญ่เห็นด้วยกับข้อเสนอที่เกี่ยวกับการพัฒนาคุณธรรม 11 ประการ คือ

1. กำหนดให้การสอน จริยศึกษา ศาสนศึกษา เป็นวิชาบังคับ
2. ให้สอดแทรกการสอนในวิชาต่างๆ ทุกวิชา
3. เลือคนเนื้อหาคุณธรรม/จริยธรรม ที่เหมาะสม
4. ให้ความสำคัญกับกิจกรรมเสริมสร้างลักษณะนิสัย และจัดการอย่างถูกต้องตาม ทฤษฎี

- 5.ครูต้องเป็นแบบอย่างที่ดี
- 6.จัดสิ่งแวดล้อมให้เอื้ออำนวยต่อการสอน
- 7.จัดโอกาสให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างบุคคล
- 8.จัดโอกาสพัฒนาความสัมพันธ์กับผู้ใหญ่และชุมชนที่เป็นแบบอย่าง
- 9.จัดโอกาสสัมผัสธรรมชาติแวดล้อม
- 10.จัดโอกาสให้พบเห็นสิ่งที่มีคุณค่า
- 11.จัดโอกาสให้แสดงพฤติกรรมที่ดี และเสริมแรงตามหลักจิตวิทยา

ตอนที่ 3 กิจกรรมสนทนาตอนเช้า

การจัดกิจกรรมโฮมรูม (Home room) เป็นกิจกรรมที่จัดให้นักเรียน เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตให้แก่ นักเรียนเป็นรายบุคคล หรือเป็นกลุ่ม เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตในสังคมปัจจุบัน และอนาคตได้ อย่างเป็นสุข มีคุณค่า และประสบความสำเร็จตามศักยภาพ มีบรรยากาศเสมือนบ้านที่มีครูที่ปรึกษา และนักเรียนเป็นสมาชิกในครอบครัวเดียวกัน โดยทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ร่วมกัน

ความหมายของการโฮมรูม

การโฮมรูม (Home room) มีผู้ให้ความหมายไว้ดังนี้

คมเพชร ฉัตรสุกกุล (2529: 92) ได้ให้ความหมาย การโฮมรูมหมายถึง การที่สถานศึกษาจัดตารางเวลาเอาไว้เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งได้พบกับกับอาจารย์ที่ปรึกษาที่ได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบต่อการจัดกิจกรรมโฮมรูมของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้รับความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ

วัชร ทรัพย์มี (2533: 229) ให้ความหมาย กิจกรรมโฮมรูมไว้ว่า เป็นการจัดกิจกรรมในห้องเรียนมีลักษณะเหมือนบ้านให้ผู้เรียนมีความคุ้นเคยซึ่งกันและกัน และคุ้นเคยกับอาจารย์ที่ปรึกษาประจำห้องสมาชิกในครอบครัวเดียวกันและสรุปว่าเป็นรูปแบบหนึ่งของการแนะแนวเป็นกลุ่ม (Group Guidance)

สมาคมแนะแนวแห่งประเทศไทย (2542: 22) ได้สรุปความหมายของคำว่า โฮมรูม เป็นวิธีการจัดกิจกรรมแนะแนวในห้องเรียน เพื่อให้เกิดประโยชน์กับผู้เรียน โดยจัดให้มีลักษณะบรรยากาศเหมือนบ้าน คือ ให้ผู้เรียนมีความคุ้นเคยซึ่งกันและกัน รวมทั้งคุ้นเคยกับอาจารย์ที่ปรึกษาประจำห้องสมาชิกในครอบครัวเดียวกันและเป็นกิจกรรมแนะแนวเป็นกลุ่ม ในแต่ละห้องเรียน เพื่อประโยชน์แก่ผู้เรียนในด้านต่างๆ เช่นการศึกษาต่อ วิธีการเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ โลกกว้างทางอาชีพ การปรับตัว วิธีการสร้างมนุษยสัมพันธ์ ฯลฯ

จากความหมายของการโฮมรูมและกิจกรรมโฮมรูมสรุปได้ว่า เป็นรูปแบบหนึ่งของการแนะแนวเป็นกลุ่ม จึงสมควรทำความเข้าใจความหมายการแนะแนวเป็นกลุ่มร่วมด้วย

จุดมุ่งหมายของการโฮมรูม

การดำเนินการ โฮมรูมมีจุดมุ่งหมายดังนี้

1. เพื่อให้ผู้เรียน ได้มีโอกาสรับบริการแนะแนวในช่วงเวลาโฮมรูม
2. เพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้เรียนกับอาจารย์ที่ปรึกษา
3. เพื่อให้ผู้เรียนได้รับความสนใจจากอาจารย์ที่ปรึกษามากขึ้น และช่วยเหลือเป็นรายบุคคลเมื่อพบผู้เรียนที่มีปัญหา
4. เพื่อส่งเสริมการทำกิจกรรมกลุ่มที่ช่วยพัฒนาผู้เรียนในด้านต่างๆ เช่น การรู้จักตนเอง การเห็นคุณค่าในตนเอง การปรับปรุงบุคลิกภาพ การฝึกทักษะการคิด ฯลฯ
5. เพื่อช่วยให้ผู้เรียน ได้อภิปรายเกี่ยวกับปัญหาและ โครงการต่างๆ ซึ่งจะช่วยให้เกิดความเข้าใจมากขึ้น
6. เพื่อช่วยให้ฝ่ายบริหาร ได้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับผู้เรียน นำไปเป็นแนวทางในการปรับปรุงพัฒนา งานของสถานศึกษา

หลักการของการโฮมรูม

คมเพชร ฉัตรสุกกุล (2529: 73 - 74) กล่าวว่า การจัดโฮมรูม ควรหลักการในการดำเนินการดังนี้

1. การสนับสนุนจากผู้บริหารและความร่วมมือจากผู้สอนที่ได้รับมอบหมายให้เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาทำหน้าที่โฮมรูมผู้เรียนในความรับผิดชอบ
2. การจัดเวลาที่เหมาะสมจะนำไปสู่ประสิทธิผลในการ โฮมรูมควรใช้เวลาประมาณ 45 นาที และ สัปดาห์ละ 1 ครั้ง
3. การคัดเลือกบุคคลที่รับผิดชอบ ซึ่งควรมีบุคลิกภาพที่ดี มีความยืดหยุ่น มีความคล่องตัว มีความสามารถในการทำงานเป็นกลุ่ม ซึ่งคุณลักษณะต่าง ๆ ควรได้รับการฝึกฝน
4. การตั้งจุดมุ่งหมายของโฮมรูม ควรเกิดจากการพิจารณาร่วมกันของคณะทำงานผู้เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันในการดำเนินการให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้และอาจจะต้องมีการอบรมหรือฝึกทักษะต่าง ๆ ที่จะนำมาใช้ในการจัดกิจกรรมโฮมรูม
5. การวางโครงการจัดกิจกรรมโฮมรูม ควรสอดคล้องกับความสนใจและความต้องการของผู้เรียน ก่อนวางโครงการจึงควร ได้ศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียน เช่น วัย หลักสูตรที่กำลังศึกษา ความถนัด ความสนใจ ฯลฯ เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการวางแผนจัดกิจกรรมโฮมรูม
6. การรับผิดชอบผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้การดำเนินการจัดกิจกรรมติดต่อกันครบหลักสูตร

ขอบข่ายของการโฮมรูม

การจัดกิจกรรมโฮมรูมเป็นการให้ข้อเสนอแนะที่ประกอบด้วยสาระดังต่อไปนี้

1. ด้านการศึกษา เป็นการให้ข้อเสนอแนะหรือฝึกทักษะให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์เกิดการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทางสติปัญญา การศึกษานำไปประกอบการทำความเข้าใจตนเอง ตัดสินใจแก้ปัญหา และพัฒนาศักยภาพด้านการศึกษา

ข้อเสนอแนะด้านการศึกษาที่ควรนำมาจัดกิจกรรมโฮมรูม เช่น หลักสูตรการศึกษาผลการสำรวจความสนใจในการเรียน การเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ การใฝ่รู้ ใฝ่เรียน การแสวงหาความรู้ การเรียนรู้ตลอดชีวิต การเตรียมตัวสอบ การปฏิบัติตนด้านการเรียน การวางแผนการศึกษาการศึกษาต่อ ฯลฯ

2. ด้านอาชีพ เป็นการให้ข้อเสนอแนะหรือฝึกให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ เกิดการเรียนรู้ ที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนทางอาชีพ นำไปประกอบการทำความเข้าใจตนเอง ตัดสินใจแก้ปัญหา และพัฒนาศักยภาพด้านอาชีพ

ข้อเสนอแนะด้านอาชีพที่ควรนำมาจัดกิจกรรมโฮมรูม เช่น ข้อมูลทางอาชีพ การวางแผนชีวิตและอาชีพ การวางแผนเข้าสู่อาชีพ การเสริมสร้างทักษะ การเลือกอาชีพ การรู้จักงานและสิ่งแวดล้อมของงานอาชีพ แนวโน้มตลาดแรงงาน วิถีงานทำ การกรอกใบสมัครงาน การสอบสัมภาษณ์เข้าทำงาน การเขียนจดหมายสมัครงาน ฯลฯ

3. ด้านส่วนตัวและสังคม เป็นการให้ข้อเสนอแนะหรือฝึกทักษะให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์เกิดการเรียนรู้ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาบุคลิกภาพและการปรับตัวให้เข้ากับสังคมและสิ่งแวดล้อม นำไปประกอบการทำความเข้าใจตนเอง ตัดสินใจแก้ปัญหา และพัฒนาศักยภาพด้านบุคลิกภาพส่วนตัวและสังคม

ข้อเสนอแนะด้านส่วนตัวที่ควรนำมาจัดกิจกรรมโฮมรูม เช่น สุขภาพอนามัย การจัดการทางอารมณ์ ค่านิยม การเสริมสร้างแรงจูงใจ การคิด การตัดสินใจ การแก้ปัญหา การคิดสร้างสรรค์ การเลือกคู่ครอง การพึ่งตนเอง ครอบครัวที่สมบูรณ์ ฯลฯ

ข้อเสนอแนะด้านสังคมที่ควรนำมาจัดกิจกรรมโฮมรูม เช่น การคบเพื่อน การแสดงออก การสร้างมนุษยสัมพันธ์ การช่วยให้ผู้อื่นเป็นสุข การบำเพ็ญประโยชน์ การพัฒนาชุมชน ฯลฯ

ประเภทของกิจกรรมโฮมรูม

การจัดกิจกรรมโฮมรูม สามารถจัดได้ 3 ลักษณะ คือ

1. กิจกรรมโฮมรูมที่ให้ความรู้ ควรพิจารณาในเรื่องต่อไปนี้

1.1. ข้อเสนอแนะ ควรเป็นเรื่องที่น่าสนใจ ผู้เรียนกำลังประสบอยู่ ใกล้เคียงกับชีวิตจริง สามารถนำไปปฏิบัติแก้ไข และปรับปรุงได้

1.2. การดำเนินกิจกรรมควรชี้แจง ความสำคัญ ประโยชน์ของเรื่องที่จะนำเสนอ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนอภิปราย ชักถาม และให้ข้อคิดเห็นเพิ่มเติม

2. กิจกรรมโฮมรูมที่สร้างเสริมเจตคติและค่านิยม เจตคติเป็นความรู้สึกที่มีต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่ง มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของบุคคลและยึดถือ เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตเรียกว่าค่านิยม ซึ่งเปลี่ยนแปลง

ได้ยากมาก เกิดจากประสบการณ์ สามารถปรับปรุงเปลี่ยนแปลงได้ กรมสุขภาพจิตได้สรุปว่า เจตคติที่มีผลเสียต่อบุคคลและสังคม สามารถปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงได้ด้วย การใช้สื่อกระตุ้นเร้าให้เกิดความรู้สึกสะเทือนใจ สามารถทำได้ 3 วิธี คือ

2.1. การชักชวน เป็นการเปลี่ยนแปลงเจตคติโดยการให้คำแนะนำ บอกเล่า หรือให้ความรู้เพิ่มเติม

2.2. การเปลี่ยนกลุ่ม เป็นการใช้พลังกลุ่มปรับพฤติกรรมผู้เรียนด้วยความเชื่อว่ากลุ่มมีอิทธิพลต่อการปรับพฤติกรรมจึงเป็นวิธีการหนึ่งที่จะช่วยสร้างเสริมเจตคติและค่านิยมให้ผู้เรียนได้ เช่น การย้ายผู้เรียนที่ขี้เกียจเรียนหนังสือเพราะอยู่กับกลุ่มเพื่อนขี้เกียจ ไปนั่งกับเพื่อนที่ขยันเรียนผู้เรียนที่ถูกย้ายจะค่อย ๆ ขอบเรียนหนังสือตามกลุ่มเพื่อนที่อยู่ใหม่ได้

2.3. การโฆษณาชวนเชื่อ เป็นการชักชวนให้สนใจหรือรับรู้โดยการสร้างสิ่งแปลก ๆ ใหม่ ๆ ด้วยสื่อหรือภาษาแปลก ๆ เช่น การตั้งชื่อชมรม แผ่นปลิวที่มีข้อความเชิญชวนเรียกร้องความสนใจให้อยากดู อยากเห็นและเข้าร่วมกิจกรรม

3. กิจกรรมโฮมรูมที่เสริมสร้างทักษะ เป็นการเรียนรู้และการกระทำที่ต่อเนื่องจนเกิดความชำนาญ เช่น ทักษะการตัดสินใจ ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะการแสดงออกทางอารมณ์ ทักษะการควบคุมตนเอง ทักษะการปฏิเสธ ทักษะการคิด ฯลฯ ซึ่งก่อนฝึกทักษะต่าง ๆ ผู้เรียนควรมีความรู้และมีเจตคติที่ดีต่อทักษะนั้นก่อน ผู้เรียนจึงจะสามารถเรียนรู้และฝึกทักษะได้อย่างมีประสิทธิภาพ

รูปแบบการจัดกิจกรรมโฮมรูม การจัดกิจกรรม โฮมรูม ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ

1. ขั้นนำกิจกรรม เป็นการทำกิจกรรมที่สัมพันธ์กับเนื้อหา เช่น การเล่าเรื่อง ร้องเพลง ตั้งคำถาม ทายปัญหา สนทนา ทบทวนประสบการณ์เดิมกับประสบการณ์ใหม่ เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ สร้างบรรยากาศเสมือนบ้านและชี้แจงจุดประสงค์การเรียนรู้

2. ขั้นดำเนินกิจกรรม เป็นขั้นตอนทำกิจกรรมที่สอดคล้องข้อสนเทศ เน้นให้ผู้เรียนปฏิบัติกิจกรรมเรียนรู้ด้วยตนเอง มีปฏิสัมพันธ์ร่วมกัน โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายเป็นสื่อ เช่น บทบาทสมมติ กรณีตัวอย่าง เกม สถานการณ์จำลอง ฯลฯ และการอภิปรายผลการปฏิบัติกิจกรรม เพื่อสรุปเป็นองค์ความรู้ใหม่

3. ขั้นสรุปกิจกรรม เป็นการนำผลการเรียนรู้จากการปฏิบัติกิจกรรมไปประยุกต์ใช้เป็นแนวปฏิบัติของตนเอง

เทคนิคการจัดกิจกรรมโฮมรูม

หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมพลศึกษา (2544: 10 – 15) กล่าวว่ากิจกรรมที่นิยมนำมาจัดกิจกรรมโฮมรูม มีดังต่อไปนี้

1. การอภิปรายกลุ่ม (Group Discussion) เป็นการร่วมคิด ร่วมฟังแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกัน ใช้ประสบการณ์ ค้นหาวิธีการนำความคิดไปสู่การปฏิบัติที่ถูกต้อง

2. บทบาทสมมติ (Role Play) เป็นการสร้างสถานการณ์ขึ้นให้สอดคล้องกับเรื่องที่จะพัฒนาให้ผู้เรียนสวมบทบาทแสดงออกตามความรู้สึกตามธรรมชาติที่เป็นบุคลิกภาพของตนเองและนำการแสดงของผู้สวมบทบาทมาเป็นข้ออภิปรายเพื่อการเรียนรู้ ซึ่งถือว่าเป็นการฝึกให้ผู้แสดงได้ประสบกับสถานการณ์จริง ในสภาพของการสมมติขึ้นมา

3. กรณีตัวอย่าง (Case Study) เป็นการนำเรื่องราวที่เกิดขึ้นจริงหรือรวบรวมจากเหตุการณ์ที่มีความเกี่ยวข้องกับเรื่องที่จะเรียนมาใช้เป็นตัวอย่างให้ผู้เรียนศึกษา วิเคราะห์ อภิปรายร่วมกัน เพื่อนำไปสู่การสร้างความเข้าใจ ผักผ่อนทางแก้ไขปัญหา

4. เกม (Game) เป็นกิจกรรมที่ร่วมกันลงมือปฏิบัติ มีการแข่งขันแทรกอยู่ภายใต้กติกา หรือเงื่อนไขที่กำหนดไว้ มีจุดมุ่งหมายให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ในเรื่องเรื่องหนึ่ง เช่น การสร้างความคุ้นเคย การสื่อความหมาย การทำงานเป็นทีม การเข้าใจตนเองและผู้อื่น การตัดสินใจ การแก้ปัญหา ฯลฯ การเลือกใช้ขึ้นอยู่กับจุดประสงค์การเรียนรู้

5. สถานการณ์จำลอง (Simulation) เป็นกิจกรรมที่มุ่งช่วยผู้เรียนให้มีความเข้าใจเกี่ยวกับความเป็นจริงที่สถานการณ์จำลองขึ้น โดยให้ผู้เรียนลงไปเล่นในสถานการณ์ที่มีบทบาทข้อมูล และกติกาลงเล่นที่สะท้อนความเป็นจริง ใช้ข้อมูลที่มีสภาพคล้ายกับความเป็นจริงในการตัดสินใจหรือแก้ปัญหา

การโฮมรูมมีเป้าหมายเพื่อสร้างความคุ้นเคยระหว่างผู้เรียนกับอาจารย์ที่ปรึกษา ผู้เรียนกับผู้เรียน และเป็นการจัดกิจกรรมที่สอดแทรกข้อสนเทศ ด้านการศึกษา อาชีพ ส่วนตัวและสังคมรวมทั้งการฝึกทักษะต่าง ๆ ที่ช่วยพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ การนำเทคนิคต่าง ๆ สนับสนุนการโฮมรูมให้มีประสิทธิภาพเป็นสิ่งจำเป็น ณ ที่นี้ขอนำเสนอเทคนิคการสร้างควมคุ้นเคย และเทคนิคของกลุ่มปฏิบัติการทางจิตวิทยา

1. เทคนิคการสร้างควมคุ้นเคย

การดำเนินการโฮมรูม ความคุ้นเคยระหว่างผู้เรียนกับอาจารย์ที่ปรึกษาเป็นเป้าหมายหนึ่งอาจารย์ที่ปรึกษาจึงสมควรได้เรียนรู้เทคนิคการสร้างควมคุ้นเคยพอสรุปได้ดังนี้

Corey, et. al, (1982 อ้างถึงใน จิราภรณ์ อารยะรังษฤษฎ์, 2539: 167 – 169) ได้เสนอแนะเทคนิคการสร้างควมคุ้นเคย สรุปดังต่อไปนี้

1.1. การเรียนรู้ชื่อของผู้เรียนในความรับผิดชอบแต่ละคน เป็นเทคนิคหนึ่งที่น่าสนใจโดยให้ผู้เรียนแต่ละคนแนะนำชื่อและบอกข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับตนเองที่เขาอยากให้กลุ่มรับรู้ ก่อนที่จะเริ่มคนใหม่ต่อไปเมื่อครบทุกคนก็ให้ผู้เรียนทุกคนทบทวนชื่อของผู้ที่แนะนำตัวเองไปแล้วพร้อม ๆ กันวิธีนี้จะทำให้ผู้เรียนทุกคนสามารถเรียนรู้ชื่อของแต่ละคนได้หมดภายในเวลาอันรวดเร็ว

1.2. การแนะนำตนเอง (Introducing Oneself) วิธีนี้ให้ผู้เรียนแต่ละคนแนะนำตนเองในแนวทางที่แตกต่างกันออกไป ซึ่งเกี่ยวข้องกับความคิด ความรู้สึก และความต้องการของผู้เรียนในเรื่องต่าง ๆ

1.3. การแนะนำซึ่งกันและกัน วิธีนี้ผู้เรียนแนะนำซึ่งกันและกัน โดยเลือกคนที่ผู้เรียนสนใจแล้ว จับคู่กัน ในแต่ละคู่อภิปรายกันที่จะทำความรู้จักกันให้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ เพื่อผู้เรียนที่ทำความรู้จักนั้นจะต้องแนะนำคู่ของตนให้กับผู้เรียนคนอื่นๆ เทคนิคนี้จะช่วยฝึกผู้เรียนในการเล่าเรื่องของตนเองให้ผู้อื่นฟังภายในเวลาที่กำหนดไม่ควรเกิน 20 นาที อาจารย์ที่ปรึกษาจะต้องเป็นผู้บอกเวลาเมื่อผ่านไป 10 นาทีแล้ว เพื่อเป็นการเตือนให้อีกฝ่ายของแต่ละคู่ได้เปลี่ยนกันแนะนำตนเองวิธีนี้จะเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ทำความคุ้นเคยกันในลักษณะเป็นคู่ย่อย ซึ่งจะช่วยส่งเสริมความสัมพันธ์ ที่ดีได้อย่างรวดเร็วในแต่ละคู่

1.4. การสร้างความสัมพันธ์โดยใช้กลุ่มย่อย (Small Groups) เพื่อเป็นการลดความวิตกกังวลในการสร้างสัมพันธ์ภาพภายในกลุ่มใหญ่ ในช่วงแรกอาจใช้วิธีแบ่งผู้เรียนออกเป็นกลุ่มย่อยๆ โดยทั่วไปจะมีจำนวนไม่เกิน 3 คน และให้ผู้เรียนในกลุ่มย่อยพูดคุยกันในลักษณะแนะนำตัวเองหรือพูดถึงความรู้สึกและความคาดหวังของตนเองต่อกลุ่ม โดยกำหนดให้แต่ละกลุ่มใช้เวลาประมาณ 10 นาที ในการทำความคุ้นเคยกัน หลังจากนั้นเปลี่ยนกลุ่มใหม่ไปเรื่อยๆ จนกว่าจะทำความรู้จักกัน ได้ทั่วถึง วิธีการนี้จะช่วยให้ผู้เรียนได้สร้างสัมพันธ์ภาพกับผู้อื่นและได้พูดคุยในเรื่องที่เกี่ยวกับตนเอง ซึ่งจะก่อให้เกิดความไว้วางใจและการมีความสัมพันธ์ที่ดีภายในกลุ่ม

1.5. การตั้งชื่อใหม่ประสมกับชื่อเดิมบางส่วน กลุ่มที่ไม่เหมาะสมไม่ควรเกิน 20 คน เป็นวิธีที่ให้ผู้เรียนได้คิดชื่อใหม่นำมารวมกับชื่อเดิมบางส่วน บอกชื่อตนเองให้สมาชิกทุกคนทราบและสมาชิกแต่ละคนจะต้องบอกชื่อใหม่ของเพื่อนทุกคนให้ได้ ช่วยให้กลุ่มมีความสัมพันธ์กันอย่างสนุกสนาน และได้แสดงความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ด้วยการตั้งชื่อ

ตอนที่ 4 กิจกรรมการเรียนการสอน

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

ชัยพนธ์ รักราม (2542 : 10) ได้แสดงแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนในปัจจุบันว่าผู้เรียนไม่จำเป็นต้องได้รับความรู้จากครูในห้องเรียนเท่านั้น แหล่งการเรียนรู้มีอยู่รอบตัว พ่อแม่ชุมชน เพื่อนสถาบันทางศาสนา การเรียนรู้ด้วยตนเองจากการอ่านหนังสือพิมพ์ ดูโทรทัศน์ และใช้ระบบอินเตอร์เน็ตของคอมพิวเตอร์ ผู้เรียนจะหาความรู้ได้ด้วยตนเองอย่างสนุกและมีความสุข ไม่ต้องจำมาก ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในสิ่งที่จำเป็นและปฏิบัติจริงจนทำได้เอง

สงบ ลักษณะ (2535 : 19) กล่าวถึง การจัดการเรียนการสอนที่ควรจะเป็นว่าควรเป็นการเรียนการสอนที่ผู้เรียนได้รับการยอมรับนับถือในการเป็นเอกัตบุคคล ได้เรียนด้วยวิธีที่เหมาะสมกับความสามารถ ได้เรียนสิ่งที่สนใจหรือมีประโยชน์ ได้ปฏิบัติตามกระบวนการเพื่อการเรียนรู้ ได้รับการเอาใจใส่ ประเมินและช่วยเหลือเป็นรายบุคคล และได้รับการพัฒนาเต็มศักยภาพ

การจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนจะดำเนินไปด้วยดี จำเป็นต้องคำนึงถึง การจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบดังนี้ (ปริยาพร องค์กร วิจารณ์, 2535 : 72-75)

1. ตัวป้อน (Input) หมายถึง ผู้เรียน ผู้สอน เนื้อหาวิชา สื่อการสอน สิ่งอำนวยความสะดวก เป็นต้น

2. กระบวนการ (Process) หมายถึง กระบวนการจัดการเรียนการสอน เป็นการวางแผนและเตรียมการสอน การจัดกิจกรรมการสอนและการประเมินผล

3. ผลผลิต (Output) หมายถึง ผลสมบรูณ์ของผู้เรียนจากการวัดและประเมินผลการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปทางที่ปรารถนาของผู้เรียน เป็นไปตามความคาดหวังของหลักสูตร ซึ่งรูปแบบการเรียนการสอนที่เป็นระบบจะประกอบด้วย

1. ตัวป้อน (Input)

1.1 หลักสูตรและเอกสารหลักสูตร

1.2 คุณลักษณะของผู้สอน

1.3 คุณลักษณะของผู้เรียน

1.4 ทรัพยากรในชุมชน

1.5 วัสดุ - อุปกรณ์การเรียน

1.6 อาคารสถานที่

1.7 ชุมการ การเงิน

1.8 บริการเสริมวิชาการ

2. กระบวนการ (Process)

2.1 การพัฒนายุทธวิธีสอน

2.2 การเลือกทรัพยากรและสื่อการสอน

2.3 การจัดระบบนักเรียน

2.4 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

2.5 การจัดการประเมินผล

2.6 การประเมินสมรรถภาพผู้สอน

3. ผลผลิต (Output)

3.1 การเรียนรู้ของผู้เรียน

3.2 ข้อมูลจำเป็นสำหรับการเปลี่ยนแปลงการปฏิบัติการสอน

3.3 ข้อมูลสำหรับการแปลความหมาย

จากแนวคิดดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบนั้น ประกอบด้วย ปัจจัย กระบวนการ และผลผลิต เพื่อให้เด็กมีคุณภาพและได้มาตรฐานสูงเป็นการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่เหมาะสมกับสังคมโลกในยุคปัจจุบัน

วิธีการสอนของพระพุทธเจ้า

พระพุทธเจ้าได้รับยกย่องจากบัณฑิตทั้งหลายว่า พระองค์เป็นสารathiผู้ฝึกคนได้อย่างยอดเยี่ยม ไม่มีสารathiอื่นจะยิ่งไปกว่าพระองค์ จึงทรงมีวิธีฝึกคนด้วยหลักการที่เรียกว่า

1. นิคมหมุขเทศนา คือทรงแสดงธรรมกำราบให้เกิดความสำนึกก่อนสำหรับคนที่ยังมีลักษณะ กระจก คือค้ำ ทำนองการนำเอาไม้ซุงมาทำเครื่องเรือน จะต้องจัดการให้ไม้นั้นผ่านขั้นตอนมาโดยลำดับ จากนั้นจึงตามด้วยวิธีที่ละเอียด

2. อนุคมหมุขเทศนา เป็นการแสดงในลักษณะ โอบอุ้มด้วยความกรุณาต่อบุคคลเหล่านั้น ในกรณีที่มีผู้ฟังมีความพร้อม หรือมีปัญหาที่จะต้องปลุกปลอบให้เกิดขวัญและกำลังใจจนมีความพร้อมที่จะศึกษา พิจารณา ปฏิบัติ

การแสดงธรรมของพระพุทธเจ้าจึงออกมาในลักษณะ 4 คือ

1. สันทัสสนา (แจ่มแจ้ง) ทรงแสดงเรื่องนั้นให้เห็นแจ้งประจักษ์ตามสถานะของธรรมนั้นๆ ไม่ว่าจะ เป็นกุศล อกุศล หรือกลางๆตามจนผู้ฟังเกิดความรู้แจ้งเห็นจริงไปตามเรื่องที่ทรงแสดงมา

2. สมาทปนา (จงใจ) ทรงเชิญชวน ชักชวน ให้เกิดศรัทธา ความเชื่อมั่นในธรรมในพระองค์ และใน ตัวของผู้ฟัง จนเกิดฉันทะอุตสาหะ ที่จะประพฤติ ปฏิบัติเพื่อสัมผัสผลตามที่ทรงแสดงไว้

3. สมุตเตชนา (หาญกล้า) ทรงกระตุ้น เร่งเร้า ให้คนที่ขาดความเชื่อมั่น มีปัญหาตกค้างอยู่ในใจ หรือดูหมิ่นตนเองว่าเราไม่รู้ไม่สามารถ แม้จะต้องหกล้มหลุกไปบ้างก็ต้องปลุกให้เกิดความเชื่อมั่น ขึ้นมา จนผู้ฟังมีความอาจหาญพร้อมที่จะศึกษาปฏิบัติด้วยความกระตือรือร้นไม่ขาดสาย

4. สัมปหังสนา (ร่าเริง) ให้ความเพลิดเพลิน หรือธรรมปิติ แก่ผู้ฟังจนไม่รู้จักอึดไม่รู้จักเบื่อในการ ฟัง เมื่อฟังอยู่ที่เพลิดเพลินในธรรม ดังนั้นตอนที่ข้ายของพระสูตรแต่ละสูตร มักจะจบลงด้วยคำว่า “เมื่อ พระสูตรนี้อันพระผู้มีพระภาคตรัสจบลง ภิกษุทั้งหลายเพลิดเพลิน ชื่นชม ในภายิตของพระผู้มีพระภาค”

การแสดงธรรมนั้นคือ การพูด การแสดง การกล่าว การสนทนา แม้แต่การแลกเปลี่ยน ความคิดเห็นกันเรื่องธรรมะทางศาสนา เรียกว่า ธรรมสาธกัจฉาเกิดขึ้นจากกุศลเจตนาของบุคคลที่มุ่งจะให้ ผู้อื่นรู้หลักธรรมคำสั่งสอนในทางพระพุทธศาสนา แสดงว่าจิตใจประกอบด้วยเมตตากรุณาต่อบุคคลผู้นั้น แต่ในขณะที่แสดงตนเองก็ต้องรอบรู้ในเรื่องที่แสดง ซึ่งก็ได้ขจัด โมหะคือความหลงในเรื่องนั้นออกไป ในขณะนั้นๆ

การให้ธรรมะเป็นทาน คือการแสดงธรรมจึงทรงยกย่องว่าชนะการให้ทั้งปวง ตามนัย แล้วทางพุทธดำรัสที่มิ สัพพทานัม ชินาติ การใส่ให้ธรรมะชนะการให้ทั้งปวง หรือเรียกอีกอย่าง หนึ่งว่า ธรรมเทศนามัย บุญสำเร็จด้วยการแสดงธรรม

เท่าที่กล่าวมาแล้วนั้นเพื่อจะเข้าใจให้ถูกต้องว่าพระพุทธเจ้าทรงโปรดรูปแบบอนุสาสนีปาฏิหาริย์มากที่สุด เพราะพระองค์ทรงพิจารณา รู้จักจริต ภูมิปัญญา ภูมิพลังของผู้ฟังและปฏิบัติได้ง่ายแต่เกิดผลที่ยั่งยืนมากกว่า

การสอนตามลักษณะรูปแบบแห่งอนุสาสนีปาฏิหาริย์ของพระพุทธเจ้าโดยสรุป 3 รูปแบบ ได้แก่

1. แบบธรรมสาส์นหรือแบบสนทนา โดยในการสนทนาพระพุทธเจ้าทรงทำหน้าที่ซักถาม สร้างประเด็นปัญหาให้ขบคิด ผู้ฟังมีโอกาสแสดงความคิดเห็น ผู้ฟังมีความรู้สึกว่าคุณกำลังสนทนากับผู้สอน ไม่ใช่ ถูกสอน แล้วพระพุทธเจ้าทรงสรุปให้เข้าใจ

2. แบบบรรยาย ส่วนมากจะเป็นบรรยายกาศที่มีผู้ฟังจำนวนมาก เมื่อครั้งแสดงธรรมครั้งแรก โปรดปัจฉิมเทศน์ ทรงใช้วิธีบรรยายตั้งแต่ต้นจนจบ

3. แบบตอบปัญหา ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 อย่างคือ

3.1 ตอบตรงไปตรงมา ไม่อ้อมค้อม ไม่มีเงื่อนไข เช่นถามว่าทางพื้นทุกข์คืออะไร ทางพื้นทุกข์คืออริยสัจสี่

3.2 ย้อนถามก่อนแล้วค่อยตอบ เช่นถามว่าคนเราทำกรรมแล้วชาติหน้าจะตกนรกหรือขึ้นสวรรค์ ต้องย้อนถามว่าที่ทำกรรมนั้นทำกรรมดีหรือกรรมชั่ว ถ้าทำกรรมดีย่อมขึ้นสวรรค์ ถ้าทำกรรมชั่วย่อมตกนรก

3.3 แยกประเด็นตอบ เช่นมีผู้ถามพระพุทธองค์ว่า พระองค์ดำหนิตบะ (ความเข้มงวด) ทุกอย่างหรือไม่ พระพุทธองค์ทรงแยกแยะประเด็นตอบว่า ถ้าเป็นความเข้มงวดแบบทรมาณตนเองให้ลำบากต่าง ๆ นานา พระพุทธองค์ทรงดำหนิตบะ แต่ถ้าเป็นความเข้มงวดแบบถูกต้องควรพระองค์ทรงสรรเสริญ

3.4 แบบตัดประเด็นหรือไม่ตอบ ปัญหาที่พระองค์ไม่ทรงตอบเรียกว่า “อภัยาคตปัญหา” เช่น โลกมีที่สุดหรือไม่ เหตุผลที่ไม่ทรงตอบเพราะแม้จะรู้หรือไม่ก็ไม่ทำให้ทุกข์ที่มีอยู่เพิ่มขึ้นหรือลดลง หรือบางกรณีที่คุณถามต้องการให้ทรงขัดแย้งกับคนอื่น พระองค์ไม่ทรงตอบ เช่น ชาวกาลามะแห่งหมู่บ้านเกสปุตตนิคม เล่าว่ามีเจ้าลัทธิต่างๆ ที่ผ่านมาคุณลักษณะของคนอื่นว่าผิด ของคนถูกต้อง แล้วทูลถามพระองค์ว่า พวกไหนสอนผิด พวกไหนสอนถูก พระองค์ตรัสว่า ใครจะสอนถูกสอนผิดช่างเถิด เราตถาคตจะแสดงธรรมให้ฟัง

ดังนั้นการสอนตามรูปแบบแห่งอนุสาสนีปาฏิหาริย์และหลักการ 3 ประการ ของพระพุทธเจ้านั้นพอสรุปเป็นหัวข้อได้ดังนี้

1. ทรงสอนด้วยเนื้อหาที่ก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้ฟัง พระพุทธองค์ทรงนำเอาเนื้อหาต่างๆ มาสอนเพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจแก่ผู้ฟัง พระองค์ทรงสอนผู้ฟัง (สาวก) โดยการเริ่มต้นจากสิ่งที่เห็นได้ง่ายไปสู่สิ่งที่เห็นได้ยาก หรือสอนจากรูปธรรมไปหานามธรรม สอนลุ่มลึกไปตามลำดับ สอนให้ผู้ฟังรู้

ยังเห็นจริงในสิ่งที่ควรรู้ควรเห็น สอนตรงตามเนื้อหาต่างๆ สอนมีเหตุผล สอนเฉพาะในสิ่งที่จำเป็นและเหมาะสมต่อผู้ฟัง สอนในสิ่งที่ประ โยชน์ สอนอย่างรับรองผล และทรงสอนครบตามหลักคำสอนของพระศาสดา 9 ประการ (นวัคส์ตฤศาสน์)

2. ทรงมีวิธีสอนที่เหมาะสมแก่แต่ละบุคคล พระพุทธเจ้าทรงสอนมีบทบาทในฐานะที่พระองค์เป็นผู้สั่งสอนและเป็นผู้ชี้แนวทางแก้ปัญหาชีวิต คือความทุกข์ต่างๆ มีความแก่ ความเจ็บ ความตาย เป็นต้น แก่สาวกของพระองค์ พระองค์จึงทรงคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ทรงปรับรูปแบบการสอนอยู่เสมอ คำนึงถึงความพร้อม (วุฒิภาวะ) ของผู้ฟังเป็นเกณฑ์ เปิด โอกาสให้ผู้ฟังแสดงความคิดเห็น ได้อย่างเสรี พร้อมกับแนะนำให้ผู้ฟังลงมือปฏิบัติธรรมด้วยตัวของเขาเอง ให้ความสนใจต่อผู้ฟังเป็นรายๆ ไปและทรงเปิดโอกาสให้แก่ผู้ฟังที่น้อยโอกาสจะพบผลภาพ เช่น ในกรณีของบุรุษ โรคเรื้อนชื่อว่า สุปปพุทธ กฏฐิ และกรณีของพระปุคคิตตติสสเถระ เป็นต้น ให้ได้รับรสแห่งธรรมที่พระองค์ตรัสรู้แล้ว

3. ทรงมีลีลาการสอนที่เหมาะสมที่เข้ากับสถานการณ์และสภาพแวดล้อม พุทธวิธีสอนของพระพุทธเจ้านับว่าเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อการสั่งสอนของพระองค์อย่างยิ่ง เพราะพุทธวิธีสอนของพระองค์นี้ พระองค์จะต้องนำมาใช้ทุกครั้งที่มีการสอน ดังนั้นวิธีการสอนของพระองค์จึงมีมากมาย เป็นต้นว่าทรงรู้จักการเริ่มต้นในการสอน การสร้างบรรยากาศในการสอน สอนมุ่งไปสู่หลักเนื้อหาสอน โดยเคารพ สอนโดยอาการอันสุภาพ สอนด้วยความละมุนละไม สอนด้วยวิธีการที่รุนแรง และทรงสอนอย่างประนีประนอม ขอร้อง เป็นต้น

4. ทรงปรับรูปแบบการสอนให้เหมาะสมกับสถานการณ์และผู้ฟัง พระพุทธองค์ทรงจัดรูปแบบการสอนตามจริตของผู้ฟัง คือทรงสอนแบบสนทนาหรือแบบธรรมสาส์กัจฉา แบบบรรยาย แบบการตอบปัญหา แบบวางกฎข้อบังคับ แบบยืนยันไปข้างเดียว แบบแยกแยะประเด็นต่างๆ ให้ชัดเจน แบบปฏิปจฉา คือย้อนถามยกอุปมาอุปมัยขึ้นมาเปรียบเทียบ

5. ทรงใช้กุศโลบายที่ก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการสอนแต่ละครั้ง พุทธอุบายประกอบวิธีสอนของพระพุทธเจ้าที่มีปรากฏในพระสูตรและพระวินัย ดังนี้ คือ ทรงยกตัวอย่างมาประกอบการสอน ใช้อุปกรณ์ต่างๆ ลงมือปฏิบัติเป็นตัวอย่างให้ผู้ฟังเห็นคิดด้วยแล้วเอาตาม ใช้ภาษาเล่นคำต่างๆ เพื่อให้ผู้ฟังเกิดปัญญาขึ้นมา เลือกสรรบุคคลที่จะทรงสอนว่าใครจะได้บรรลุคุณธรรมขึ้น ไหน อย่างไร รู้จักใช้จังหวะและ โอกาสอันเหมาะอันควรมีอุบายอันยืดหยุ่น และทรงประทานรางวัลให้ผู้ฟังที่ทำดีและลงโทษผู้กระทำความผิดตามสมควรแก่ฐานะ

6. กลวิธีและอุบายประกอบการสอน เป็นเทคนิคที่นำมาใช้ในการสอนเมื่อศึกษาในวิธีการใช้อุปมาแล้วมีอยู่ 4 วิธีคือ

6.1. การเล่าอุทาหรณ์และการเล่านิทานประกอบคำอธิบาย ซึ่งเป็นวิธีที่ช่วยให้เข้าใจความหมายได้ชัดเจน กระตุ้นความจำและยังทำให้เกิดความเพลิดเพลินเช่นบุรพกรรมของพรานกุกุมิตร และของเปรต เป็นต้น

6.2. การเปรียบเทียบด้วยข้ออุปมา ช่วยให้เรื่องที่ลึกซึ้งเข้าใจยาก ปรากฏความหมายเด่นชัด เข้าใจง่าย เช่น เปรียบคนมั่งงั่งเหมือนสุกร

6.3. การใช้อุปกรณในการสอน ยกตัวอย่างสิ่งที่เห็นได้ง่ายมาเป็นอุปกรณช่วยในการสอน หรือบางทีก็ยกเอาสิ่งที่เกิดขึ้นเฉพาะหน้า มาสอนให้เห็นภาพธรรมชัดเจน อันเป็นวิธีการดึงดูดผู้ฟังให้สนใจและเข้าใจธรรมได้ในขณะนั้น เช่น อุปมา หน้าคาที่จับไม่ดีย่อมบาดมือเหมือนคุณเรื่องความเป็นสมณะที่บุคคลลบลบล่าไม่ดีย่อมคร่าส่วนรกรเช่นกัน

6.4. การทำให้เป็นตัวอย่าง เป็นวิธีการสอนที่ดีที่สุดอีกอย่างหนึ่ง ยกตัวเองเปรียบเทียบและทำให้ดูเป็นตัวอย่าง เรียกว่าเป็นการสอนจริยธรรมโดยนำไปปฏิบัติตามผู้สอน เช่นตรัสสอนว่าบุคคลพร้าสอนบุคคลเช่น ไรพึงทำตัวเช่นนั้น เป็นต้น

วิธีสอนของพระพุทธเจ้า ต้องพิจารณาคุณเกณฑ์ต่อไปนี้ประกอบด้วย

1. คุณสมบัติของครูต้องดูคุณลักษณะของพระพุทธเจ้าเป็นแบบอย่าง
2. มีพระกรุณาคุณ พระวิสุทธิคุณ พระปัญญาคุณเป็นพื้นฐานของจิต: สอนแบบแบมือ
3. ไม่ถือตัว ไม่หยิ่งยโส : ไม่มีวรรณะ
4. มีความยุติธรรม ไม่มีอคติเห็นแก่หน้าใคร: การให้สงพรหมทัณฑ์แก่พระฉันทะ
5. มีความสุขุมรอบคอบลุ่มลึก
6. มีความประพฤติน่าเคารพบูชา
7. รู้จักภูมิปัญญาของผู้ฟัง (นักเรียน)

จากวิธีสอนของพระพุทธเจ้าที่มีความลุ่มลึกและยังประโยชน์สูงสุดในการสอนแล้ว การศึกษาให้เข้าใจความหมายของสิ่งที่เกี่ยวข้องกับการสอนเพื่อให้ทราบถึงความหมายและการตีความจัดเป็นสิ่งสำคัญที่ต้องคำนึงถึงด้วย ดังนี้

ศาสตร์การสอน (Science of Teaching) หมายถึง ความรู้เกี่ยวกับการเรียนรู้และการสอนที่สังคมโลกได้สั่งสมมาตั้งแต่อดีตจนปัจจุบัน ซึ่งผู้สอนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ตามเป้าหมาย / จุดหมาย / วัตถุประสงค์ของการสอนที่กำหนด ความรู้ดังกล่าวได้มาจากการคิด การวิเคราะห์ของนักปราชญ์ และนักคิดทั้งหลายหรือได้มาจากการศึกษา ค้นคว้า พิสูจน์ทดสอบตามกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักจิตวิทยาและนักการศึกษาต่างๆ ข้อความรู้อดังกล่าวประกอบด้วยปรัชญาการศึกษา บริบททางการสอน ทฤษฎี หลักการ แนวคิด ระบบ รูปแบบ วิธีการ เทคนิค และจิตวิทยาทางการเรียนรู้และการสอน การวางแผนและออกแบบการจัดการเรียนการสอน การดำเนินการ

เรียนการสอน การวัดและประเมินผล สื่อและเทคโนโลยีทางการสอน นวัตกรรมและการวิจัยการเรียน การสอน เป็นต้น

ศิลปะการสอน (Art of Teaching) หมายถึง ความรู้และความสามารถในการนำจิตวิทยา วิธีการ และเทคนิคต่างๆ ไปใช้ในการสอน เพื่อช่วยให้การสอนมีความน่าสนใจ สนุกมีชีวิตชีวา และช่วยให้ ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ง่าย สะดวก รวดเร็ว ราบรื่นและมีความสุข

บริบททางการสอน (Teaching Context) หมายถึง สิ่งแวดล้อมทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรมที่ เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน ซึ่งมีความสัมพันธ์ / มีอิทธิพลต่อการสอน ทั้งในระดับจุลภาพ (micro) ซึ่งเป็นระดับที่ใกล้ตัวผู้เรียนผู้สอนมากที่สุด ไปจนถึงระดับมหภาค (macro) ซึ่งเป็นระดับที่ใกล้ตัวผู้เรียน มากที่สุด เช่น สภาพทางจิตใจและความรู้ทางวิชาการของผู้สอน สภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอก ตัวผู้เรียน สภาพของห้องเรียน บรรยากาศผู้บริหาร การบริหารงาน บุคลากรในโรงเรียน สภาพของ โรงเรียน สภาพแวดล้อมในโรงเรียน ผู้ปกครอง บุคคลในชุมชน สภาพทางสังคม เศรษฐกิจและการเมือง ของชุมชน ทรัพยากรในชุมชน นโยบายและแผนการจัดการศึกษาระดับชาติ การบริหารการศึกษา ระดับชาติ การเปลี่ยนแปลงทางการเมือง ความเคลื่อนไหวและความก้าวหน้าทางวิชาการ ของโลก เป็นต้น

ปรัชญาการศึกษา (Educational Philosophy) หมายถึง ความคิดหรือระบบของความคิดที่ เกี่ยวกับการศึกษา ที่ตั้งอยู่บนรากฐานของปรัชญาแม่บทปรัชญาใดปรัชญาหนึ่ง ปรัชญาการศึกษาเป็น ปรัชญาที่แตกหน่อมาจากปรัชญาทั่วไปอันเป็นปรัชญาที่ว่าด้วยความรู้ความจริงของชีวิต ปรัชญา การศึกษาเป็นความเชื่อ ความศรัทธา การเห็นคุณค่าในความคิดทางการศึกษาใดๆ ซึ่งผลักดันให้บุคคลคิด และกระทำการต่างๆ ในด้านการจัดการศึกษาให้มีความสอดคล้องกับความเชื่อนั้นๆ

ทฤษฎีการเรียนรู้ (Learning Theory) หมายถึง ข้อความรู้ที่พรรณนา / อธิบาย / ทำนาย ปรากฏการณ์ต่างๆ เกี่ยวกับการเรียนรู้ ซึ่งได้รับการพิสูจน์ ทดสอบตามกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และ ได้รับการยอมรับว่าเชื่อถือได้ และสามารถนำไปป็นิรันดร์เป็นหลักหรือกฎการเรียนรู้ย่อยๆ หรือนำไปใช้ เป็นหลักในการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนได้ ทฤษฎีโดยทั่วไปมักประกอบด้วยหลักการย่อยๆ หลายหลักการ

หลักการเรียนรู้ (Learning Principle) หมายถึง ข้อความรู้ย่อยๆ ที่พรรณนา อธิบาย / ทำนาย ปรากฏการณ์ต่างๆ เกี่ยวกับการเรียนรู้ ซึ่งได้รับการพิสูจน์ ทดสอบ ตามกระบวนการทาง วิทยาศาสตร์ และได้รับการยอมรับว่าเชื่อถือได้ สามารถนำไปใช้ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้แก่ ผู้เรียนได้ หลักการเรียนรู้หลายๆ หลักการ อาจนำไปสู่การสร้างเป็นทฤษฎีการเรียนรู้ได้

ทฤษฎีการสอน (Teaching / Instructional Theory) คือ ข้อความรู้ที่พรรณนา / อธิบาย / ทำนาย ปรากฏการณ์ต่างๆ ทางการสอน ที่ได้รับการพิสูจน์ ทดสอบ และการยอมรับว่าเชื่อถือได้ ซึ่งนักจิตวิทยา หรือนักการศึกษาอาจพัฒนาหรือแปลงมาจากทฤษฎีการเรียนรู้ เพื่อนำไปใช้เป็นหลักในการจัดการเรียน

การสอนให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ ทฤษฎีการสอนหนึ่งๆ มักประกอบไปด้วยหลักการสอนย่อยๆ หลายหลักการ

หลักการสอน (Teaching / Instructional Principle) คือ ข้อความรู้อย่อยๆ ที่พรรณนา / อธิบาย / ทำนาย ปรัชญาการณต่างๆ ทางการสอน ที่ได้รับการพิสูจน์ ทดสอบและการยอมรับว่าเชื่อถือได้ สามารถนำไปใช้ในการสอนผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด หลักการสอนหลายๆ หลักการอาจนำไปสู่การสร้างเป็นทฤษฎีการสอนได้

แนวคิดทางการสอน (Teaching / Instructional Concept / Approach) คือ ความคิดเกี่ยวกับการสอนที่พรรณนา / อธิบาย / ทำนายปรัชญาการณต่างๆ ทางการสอนที่นักคิด นักจิตวิทยา หรือนักการศึกษาได้นำเสนอและได้รับการยอมรับในระดับหนึ่งว่าเป็นแนวคิดที่น่าเชื่อถือด้วยเหตุผลใดเหตุผลหนึ่ง

ระบบการสอน / ระบบการเรียนรู้การสอน (Teaching / Instructional System) คือ องค์ประกอบต่างๆ ของการเรียนรู้การสอนที่ได้รับการจัดให้มีความสัมพันธ์กันและส่งเสริมกันอย่างเป็นระบบ เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้

รูปแบบการสอน / รูปแบบการเรียนรู้การสอน

ระบบการสอน / รูปแบบการเรียนรู้การสอน (Teaching / Instructional Model) คือ แบบแผนการดำเนินการสอนที่ได้รับการจัดเป็นระบบ อย่างสัมพันธ์สอดคล้องกับทฤษฎี / หลักการเรียนรู้หรือการสอนที่รูปแบบนั้นยึดถือ และได้รับการพิสูจน์ ทดสอบว่ามีประสิทธิภาพสามารถช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดมุ่งหมายเฉพาะของรูปแบบนั้นๆ โดยทั่วไปแบบแผนการดำเนินการสอนดังกล่าว มักประกอบด้วยทฤษฎี / หลักการที่รูปแบบนั้นยึดถือและกระบวนการสอนที่มีลักษณะ เฉพาะอันจะนำ ผู้เรียนไปสู่จุดมุ่งหมายเฉพาะที่รูปแบบนั้นกำหนด ซึ่งผู้สอนสามารถนำไปใช้เป็นแบบแผนหรือแบบอย่างในการจัดและดำเนินการสอนอื่นๆ ที่มีจุดมุ่งหมายเฉพาะเช่นเดียวกันได้

วิธีสอน คือ ขั้นตอนที่ผู้สอนดำเนินการให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ด้วยวิธีการต่างๆ ที่แตกต่างกันไปตามองค์ประกอบและขั้นตอนสำคัญอันเป็นลักษณะเด่นหรือลักษณะเฉพาะที่ขาดไม่ได้ของวิธีนั้นๆ เช่น วิธีสอนโดยใช้การบรรยาย องค์ประกอบสำคัญของการบรรยาย คือ เนื้อหาสาระที่จะบรรยาย และการบรรยาย และขั้นตอนสำคัญคือ การเตรียมเนื้อหาสาระ การบรรยาย (พูด บอก เล่า อธิบาย) และการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนที่เกิดจากการบรรยาย ดังนั้นวิธีสอนโดยใช้การบรรยายก็คือกระบวนการหรือขั้นตอนที่ผู้สอนใช้ในการช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด โดยการเตรียมเนื้อหาสาระที่จะบรรยาย แล้วบรรยาย คือ พูด บอก เล่า อธิบาย เนื้อหาสาระหรือสิ่งที่ต้องการสอนแก่ผู้เรียนและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีใดวิธีหนึ่ง ต่อความหมายการสอน

ความหมายของการสอน

การสอน เป็นงานหลักของครู ซึ่งปัจจุบันถือว่าครูเป็นวิชาชีพชั้นสูง ที่บุคคลในวิชาชีพนี้ ต้องได้รับการศึกษาอบรมมา โดยเฉพาะเพื่อให้มีความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติ หน้าที่ สามารถเลือกศึกษา

อบรมมาโดยเฉพาะ เพื่อให้มีความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติหน้าที่ สามารถเลือกวิธีปฏิบัติงานที่เหมาะสม เพื่อช่วยให้นักเรียนมีความรู้ ทักษะ และเจตคติ ดังที่ระบุไว้ในจุดประสงค์การสอน ครูต้องมีการฝึกฝน ด้านการสอนอยู่เสมอเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ในการทำงานเช่นเดียวกับวิชาชีพชั้นสูงอื่นๆ และ ต้องมีมาตรฐานของวิชาชีพ การที่ครูสามารถปฏิบัติงานการสอน ได้ดีขึ้นอยู่กับความสามารถในการ ผสมผสาน ศาสตร์ว่าด้วยการสอนกับศิลปะของการสอนเข้าด้วยกันเพื่อให้เกิดประสิทธิผลของ การสอน สูงสุด

ครูที่มีประสิทธิผล (Effective Teacher) นอกจากจะมีความรู้ในศาสตร์ของการสอน และมีศิลปะของ การสอนแล้ว ยังต้องมีคุณลักษณะ 4 ประการ ต่อไปนี้

1. การประยุกต์ทฤษฎีและการวิจัยการสอน ไปใช้
2. การสะสมประสบการณ์การสอน
3. การคิดวินิจฉัยได้ตรงและแก้ปัญหา
4. การเรียนรู้การสอนอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดการบูรณาการความรู้กับประสบการณ์เข้าด้วยกัน

ตอนที่ 5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

นงลักษณ์ วิรัชชัยและคณะ (2551) เสนอรายงานการสังเคราะห์งานวิจัยในการประชุมวิชาการ “เปิดขอบฟ้าคุณธรรมจริยธรรม” โดยมีงานวิจัยที่นำเสนอจำนวน 72 เรื่อง จัดกลุ่มได้ 6 กลุ่ม คือ 1) วิธี วิทยาการวิจัยและประเมิน และการพัฒนาตัวบ่งชี้คุณธรรมจริยธรรม 2) นวัตกรรมการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม 3) คุณธรรมจริยธรรมในเด็กและเยาวชน 4) คุณธรรมจริยธรรมวิชาชีพ 5) ศาสนา ธรรมะ และ ปรัชญา 6) คุณธรรมจริยธรรมกับสังคม

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2551) ได้สังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับ คุณธรรม จริยธรรม ในประเทศ ไทยและต่างประเทศ โดย ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม สำนักงานบริหารและพัฒนา องค์ความรู้ได้สังเคราะห์งานวิจัยจำนวน 350 เรื่อง ประกอบด้วยรายงานการวิจัยไทย 230 เรื่อง และ รายงานวิจัยต่างประเทศจำนวน 120 เรื่อง โดยเป็นงานวิจัยความสัมพันธ์เปรียบเทียบและกึ่งเปรียบเทียบ รวม 300 เรื่อง และเป็นงานวิจัยเชิงทดลองกึ่งทดลอง 50 เรื่อง แล้วสรุปผลด้านสาเหตุของพฤติกรรมเชิง จริยธรรมต่าง ๆ โดยใช้กรอบความคิดตามรูปแบบทฤษฎีปฏิสัมพันธ์นิยม (Interactionism model) งานวิจัยส่วนใหญ่ที่เป็นการศึกษาสาเหตุของพฤติกรรมในเชิงจริยธรรมในเด็กเล็กมักเป็นการวิจัยกึ่ง ทดลอง และการวิจัยทดลองศึกษาสาเหตุของพฤติกรรม และพัฒนาพฤติกรรมของเด็ก งานวิจัยที่ทำ มากเป็นลำดับรองลงมาคือ การสร้างแบบวัดพฤติกรรมเชิงจริยธรรมด้านระเบียบวินัยของชนาภรณ์ เพา พาย เมื่อปี 2545 , ปราณี ตั้งใจดี เมื่อปี 2540 , แบบวัดพฤติกรรมรับผิดชอบของจริญญา เฉลาประ โคม เมื่อปี 2546 , ประเทืองทิพย์ เค้าสิม เมื่อปี 2547 , แบบวัดความเมตตาของ นิคม สิงห์สูตร เมื่อปี 2546 ,

แบบวัดสัน โศภของสุพัตรา เขตกฤษ เมื่อปี 2548 เป็นต้น ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจะพิจารณำแบบวัดพฤติกรรมที่นักวิชาการ ได้สร้างขึ้นมาปรับปรุงให้เหมาะสมกับสภาพของกลุ่มตัวอย่างเพื่อพัฒนาเครื่องมือวิจัยสำหรับวัดระดับคุณธรรมในการวิจัยครั้งนี้ต่อไป ประเภทงานวิจัยที่มีปริมาณมากในลำดับถัดมาคือ การสร้างปริมาณการกระทำหรือไม่กระทำพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของเด็กเล็กและการสำรวจถึงเปรียบเทียบ โดยมีการเปรียบเทียบปริมาณการกระทำพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของเด็กตามลักษณะทางชีวสังคม ภูมิหลังของเด็ก โดยเฉพาะเพศ ฐานะทางเศรษฐกิจ และผลการเรียน ประเภทงานวิจัยที่มีปริมาณน้อยที่สุดในส่วนนี้คือ งานวิจัยศึกษาความสัมพันธ์เปรียบเทียบ ซึ่งเป็นการศึกษาปัจจัยเชิงเหตุตามธรรมชาติด้านสถานการณ์ และ/หรือจิตใจของเด็กที่มีความเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของเด็ก ซึ่งจะเป็นแนวทางในการชี้้นำการพัฒนาในรูปแบบต่างๆ เช่น การสร้างชุดฝึกอบรมและการสร้างหลักสูตรการสอน เป็นต้น

จากการศึกษาผลการสังเคราะห์งานวิจัยสรุปได้ว่ามีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรมจริยธรรมรวม 3 กลุ่มใหญ่คือ การวิจัยพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม การวิจัยสำรวจสาเหตุของพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรม และการวิจัยเชิงบรรยายลักษณะคุณธรรมจริยธรรมและวิธีการวัดคุณธรรมจริยธรรม ดังตัวอย่างรายงานการวิจัยขั้นต้นที่ผู้วิจัยศึกษาดังนี้

บุญกอบ วิสะมิตะนันท์ (2527) ศึกษาสาเหตุที่จะทำให้ครูมีการอบรมสั่งสอนที่เหมาะสมแก่นักเรียน เพื่อจะช่วยเหลือพัฒนาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมแก่นักเรียน ผลการวิจัยครูไทยในปี พ.ศ. 2527 พบว่า ครูที่สอนเด็กในระดับประถมศึกษาตอนปลายยิ่งอบรมสั่งสอนมากเท่าใด เด็กยังมีจริยธรรมต่ำลงมากเท่านั้น ผลการวิจัยยังปรากฏอีกว่า ครูไทยมักใช้วิธีการอบรมสั่งสอนที่ไม่เหมาะสมกับวัยของเด็ก เช่น การใช้เหตุผลที่เกินวัยเด็ก โดยใช้เหตุผลในระดับผู้ใหญ่มาอบรมสั่งสอนเด็ก นอกจากนี้ยังใช้วิธีการลงโทษเป็นแนวทางในการอบรมสั่งสอนและมักอบรมสั่งสอนกับเด็กผิดประเภท รวมทั้งครูส่วนใหญ่ยังขาดทัศนคติที่ดีต่อนักเรียนมักมองนักเรียนในแง่ลบ

พรศิริ ทองนวล (2549) ทำการวิจัย เรื่อง “การพัฒนารูปแบบการจัดประสบการณ์เพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมสำหรับเด็กปฐมวัย โดยใช้กระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วม เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์ตามรูปแบบการจัดประสบการณ์เพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมสำหรับเด็กปฐมวัย โดยการมีส่วนร่วมมีพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา อยู่ในระดับดี มีคุณธรรมจริยธรรมผ่านการประเมินระดับดี

เพ็ญศรี วรศิริ (2549) ทำการวิจัย เรื่อง “การจัดกิจกรรมพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสมาชิกผู้บำเพ็ญประโยชน์ โรงเรียนเขื่อนแก้วชนูปถัมภ์ ด้านจิตสาธารณะ โดยใช้วิธีจัดกิจกรรมแบบโครงการ หลังการพัฒนาสมาชิกมีผลการวัดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านจิตสาธารณะสูงกว่าก่อนการพัฒนาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แผนการจัดกิจกรรมมีประสิทธิภาพ เชิงเหตุผลและเชิง

ประจักษ์ตามเกณฑ์มาตรฐาน .99 และ 80/80 และหลังการจัดกิจกรรมสมาชิกผู้บำเพ็ญประโยชน์มีเจตคติต่อกระบวนการจัดกิจกรรมสูงกว่าก่อนการพัฒนาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .01

รมิดา ศรีวัน (2550) ทำการวิจัยเรื่อง “ผลการใช้หุ่นประกอบการเล่านิทานคุณธรรมเพื่อพัฒนา ด้านสังคมนิสัยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านควนปรัง อำเภอเมือง จังหวัดตรัง ผล การศึกษาพบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมโดยใช้หุ่นประกอบการเล่านิทานคุณธรรม มีพัฒนาการ ด้านสังคมนิสัย หลังการทดลองมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 89.30 มีระดับความพึงพอใจดีมาก

จรัสศรี พัวจินดาเนตร (2553) ได้ทำวิจัยเรื่อง “ผลของการสอนแบบสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม และการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบร่วมมือ ในวิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยีที่มีต่อ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสาธิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม พบว่า การเรียนการสอนแบบสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมอยู่ใน เกณฑ์ระดับดี เป็นที่พอใจ และเป็นไปตามเป้าหมายของวิชาตามหลักสูตรเหมือนกันทั้ง 3 รูปแบบวิธี

Alpert & Bechar (2007) ทำวิจัยเรื่อง การวัดและประเมินผลอย่างมีส่วนร่วม : กรณีศึกษาครูและ ทีมนักวิจัยในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ในประเทศอิสราเอล โดยงานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา การมีส่วนร่วมในการวัดและประเมินผล โดยมีผู้ร่วมทีมเป็นนักวิจัยจากวิทยาลัยจำนวน 2 คน และครูจาก โรงเรียนจำนวน 3 คน ทำงานร่วมกันเพื่อศึกษาการวัดและประเมินผล รวบรวมข้อมูลสำคัญที่จะ นำไปสู่การทดสอบและศึกษาลักษณะการปฏิบัติตน โดยกระบวนการทดสอบในการวัดและประเมินผล ได้จากการอภิปราย การสังเกต การประชุมร่วมกัน ในกระบวนการ 2 กระบวนการคือ Opening Triads และหลักสูตรเสริม ผลที่ได้คือรูปแบบการทำงานร่วมกันของครูและทีมนักวิจัยในโรงเรียน

Zeichner & Noffke (2001) ศึกษาและวิจัยเกี่ยวกับการสอน พบว่า การวิจัยเชิงปฏิบัติการที่เป็น การศึกษาและการปฏิบัติจริงจะช่วยเสริมสร้างและเพิ่มความมั่นใจในการวัดและประเมินผลให้กับครู นอกจากนี้ Nevo (1995) ได้เสนอให้ตระหนักว่าการเรียนรู้โดยการปฏิบัติจริงยังคงเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุด สำหรับการนำไปสู่ทักษะที่ถูกต้องในการประเมิน

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องมีผู้ที่ได้ศึกษาวิจัยด้านคุณธรรม และการวิจัยเชิงปฏิบัติจริงไว้ มากมายหลากหลายประเด็นสำหรับการจัดกิจกรรมสนทนาตอนเช้าได้มีผู้ที่ศึกษาข้อมูลรายละเอียดไว้ ทั้งนี้ผู้วิจัยต้องการศึกษาถึงประเด็นสำคัญในเรื่องของผลของการใช้กิจกรรมสนทนาตอนเช้าที่มีต่อการ พัฒนาคุณธรรมและความรู้ของนักเรียนเพื่อหาคำตอบและเปรียบเทียบระดับคุณธรรมและความรู้ของ นักเรียน อันเป็นสิ่งสำคัญที่จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องศึกษาเพื่อประโยชน์ในการวางแนวทางที่ถูกต้องใน การพัฒนาคน พัฒนาเยาวชนอย่างถูกต้อง และป้องกันปัญหาที่เกิด ไม่ให้เกิดขึ้นอีก

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัย เรื่อง ผลการใช้กิจกรรมสนทนาตอนเช้าที่มีต่อการพัฒนาคุณธรรมและความรู้ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม ผู้วิจัยดำเนินการตามลำดับดังนี้

1. ประชากรกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ประชากรกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ฝ่ายประถม) จำนวน 7 ห้องเรียน รวมมีนักเรียนประมาณ 250 คน

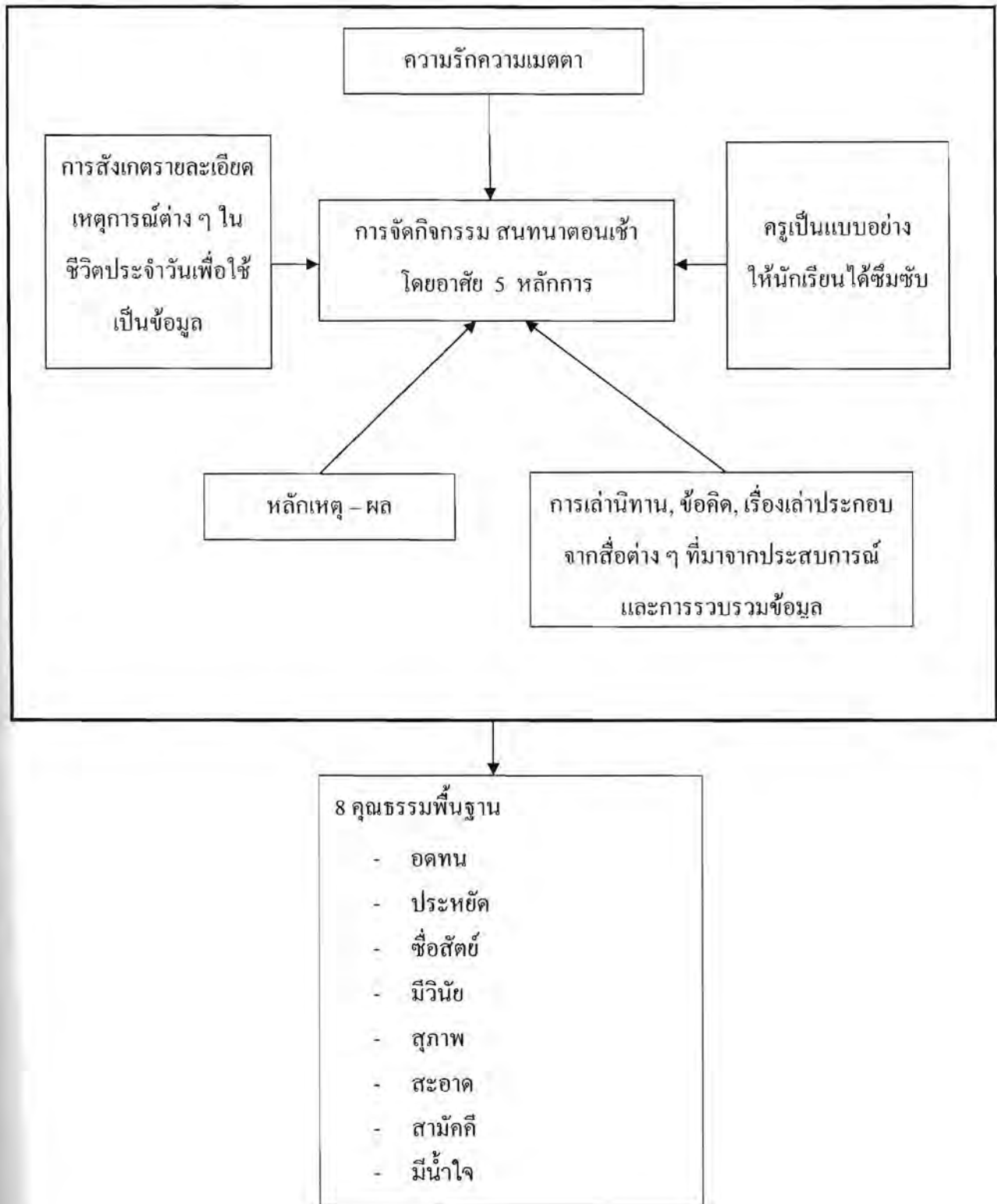
กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4/1 และ 4/5 โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ฝ่ายประถม) ปีการศึกษา 2552 จำนวน 68 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มห้องเรียน 2 ห้อง จาก 7 ห้อง เหตุผลที่ไม่ได้มีการสุ่มนักเรียนเนื่องจาก โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ฝ่ายประถม) มีการจัดนักเรียนเข้าห้องเรียน โดยการสุ่มอยู่แล้ว

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัย เรื่อง “ผลของการใช้กิจกรรมสนทนาตอนเช้าที่มีต่อการพัฒนาคุณธรรมและความรู้ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม” ใช้เครื่องมือวิจัยจำนวน 6 ชุด ประกอบด้วย 1) แบบบันทึกพฤติกรรมคุณธรรมของนักเรียน โดยครูประจำชั้น/เพื่อนนักเรียน/ผู้ปกครอง 2) แบบประเมินพฤติกรรมคุณธรรมของนักเรียน โดยครูประจำชั้น/เพื่อนนักเรียน และผู้ปกครอง 3) แบบสอบถามความคิดเห็นของครูและผู้ปกครอง 4) แบบบันทึกคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ 5) แบบวัดผลสัมฤทธิ์ด้านคุณธรรม จำนวน 20 ข้อ แบบปรนัย 4 ตัวเลือก 6) แผนการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณธรรม ในชั่วโมงสนทนาตอนเช้า เพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม เป็นแผนการจัด

กิจกรรมประกอบด้วยชุดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรมระยะยาว (3 เดือน) โดยนำไปปรับใช้ตามสถานการณ์ได้
 ทุกวัน ตลอดภาคปลาย ปีการศึกษา 2552 และแผนการจัดกิจกรรมเป็นรายชั่วโมงที่มีเนื้อหาที่สอดคล้องกับ
 เหตุการณ์ในชีวิตประจำวันที่เกิดขึ้นในแต่ละวัน ดังกรอบแนวคิดต่อไปนี้

แผนภูมิที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการรวบรวมข้อมูลก่อนและหลังการทดลองมีขั้นตอนดำเนินการดังนี้

1) ครูประจำชั้นแจ้งผู้ปกครองให้ทราบถึงความเป็นมาของการทดลองและขอความร่วมมือกับผู้ปกครองในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2) จัดทำแผนการจัดชุดกิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณธรรมสำหรับกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมรวมทั้งการพัฒนาเครื่องมือในการวิจัย

ตารางที่ 2 แผนการจัดกิจกรรมชั่วโมงสนทนาตอนเช้า เวลา 08.10 น.- 08.40 น.

(สัปดาห์ที่) วัน เดือน ปี	เนื้อหาพื้นฐานที่จะใช้สำหรับการสอนนักเรียน ให้สอดคล้องกับพฤติกรรมที่สังเกตได้ในแต่ละวัน	
สัปดาห์ที่ 1	ทำสมาธิ ช่วงเวลา 5 นาที ก่อนเข้าสู่เนื้อหา	การพูดความจริง
		กรรมดี
		การคบเพื่อน
		ความกตัญญูต่อบิดา มารดา
สัปดาห์ที่ 2		ความสามัคคี
		ความกล้าหาญ
		ความยุติธรรม
		การไม่เอาเปรียบผู้อื่น และไม่เห็นแก่ตัว
สัปดาห์ที่ 3		การมีจิตสาธารณะ
		มารยาทในการนั่ง ยืน เดิน
		การระงับอารมณ์ และทำจิตใจให้สงบเยือกเย็น
		การคิดดี ทำดี พูดดี
สัปดาห์ที่ 4		ความอดทน
		ความยุติธรรม
		ความอ่อนโยน สุภาพ ยิ้มแย้มแจ่มใส
		ความมีระเบียบวินัย
สัปดาห์ที่ 5		ความตรงต่อเวลา
		การช่วยเหลือผู้อื่น
		การทำบุญ
		ความรักต่อญาติพี่น้องและครอบครัว

(สัปดาห์ที่) วัน เดือน ปี	เนื้อหาพื้นฐานที่จะใช้สำหรับการสอนนักเรียน ให้สอดคล้องกับพฤติกรรมที่สังเกตได้ในแต่ละวัน	
สัปดาห์ที่ 6	ทำสมาธิ ช่วงเวลา 5 นาที ก่อนเข้าสู่เนื้อหา	การทำงานให้สำเร็จ
สัปดาห์ที่ 7		ความรับผิดชอบ
สัปดาห์ที่ 8		การเป็นผู้นำและผู้ตาม
สัปดาห์ที่ 9		การมีสติ
สัปดาห์ที่ 10		การให้ทาน
สัปดาห์ที่ 11		การรักษาศีล
สัปดาห์ที่ 12		การรู้จักขอบคุณ ขอโทษ
		การให้อภัย
		การทำดีโดยเสมอต้นเสมอปลาย
		การประหยัด
		การแบ่งปัน
		การยินดีและหวังดีต่อผู้อื่น
		ความเพียร
		ความซื่อสัตย์
		ความเสียสละ
		การมีน้ำใจ
		ความพอเพียง
		ความเข้าใจและเห็นใจผู้อื่น
		ความเคารพนบถนอม สุภาพ
		การมีเหตุ-ผลในการตัดสินใจแก้ปัญหาต่าง ๆ
		การปฏิบัติตนในวันสำคัญทางศาสนา
		ความเมตตา กรุณา
		การพูดความจริง
		การมองโลกในแง่ดี
	ความมุ่งมั่น ตั้งใจ ในการทำงาน	
	การรักษาขนบธรรมเนียมประเพณีวิถีชีวิตไทย	
	การเป็นผู้ฟังที่ดี	
	การปฏิบัติตามหน้าที่	

หมายเหตุ - เนื้อหาพื้นฐานที่กำหนดในแผนอาจเปลี่ยนแปลงได้ตามความเหมาะสมกับสถานการณ์

- ทุกวันอังคารนักเรียนมีกิจกรรมสวดมนต์ร่วม

3) ดำเนินการรวบรวมข้อมูลด้วยเครื่องมือวิจัยก่อนการทดลอง โดยให้นักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มทำแบบวัดผลสัมฤทธิ์ด้านคุณธรรม จำนวน 20 ข้อ ใช้เวลาทำข้อสอบช่วงสนทนาตอนเช้า 30 นาที และแบบประเมินพฤติกรรมคุณธรรมนักเรียน โดยผู้ปกครองนักเรียนก่อนการทดลอง

4) ดำเนินการจัดกิจกรรม สนทนาตอนเช้าตามแผนในช่วงเวลา 08.10 น.- 08.40 น. ระหว่างทดลอง ใช้แบบบันทึกพฤติกรรมคุณธรรมของนักเรียน โดยผู้ปกครองนักเรียน เพื่อน และครู

5) รวบรวมข้อมูลด้วยเครื่องมือวิจัยระหว่างทดลอง โดยใช้แบบบันทึกพฤติกรรมคุณธรรมของนักเรียน โดยผู้ปกครอง นักเรียน และครู แบบสอบถามความคิดเห็นผู้ปกครองระหว่างทดลอง และหลังการทดลอง นักเรียนทำแบบวัดผลสัมฤทธิ์ด้านคุณธรรม และแบบประเมินคุณธรรมนักเรียน โดยผู้ปกครอง ครู และเพื่อน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 หาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมนักเรียนจากแบบประเมินคุณธรรม

4.2 เปรียบเทียบคะแนนคุณธรรมที่เก็บรวบรวมจากเครื่องมือ 4 ชุด คือ (1) แบบประเมินคุณธรรมของนักเรียนสำหรับผู้ปกครองและครู (2) แบบประเมินคุณธรรมของนักเรียนสำหรับเพื่อนร่วมชั้น และ (3) ข้อสอบวัดผลสัมฤทธิ์ด้านคุณธรรม สำหรับนักเรียน (4) คุณธรรมรายบุคคลที่ได้จากการประเมิน โดยครู ผู้ปกครอง และเพื่อนร่วมชั้นเรียน ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้สถิติทดลอง independent sample t-test

4.3 หาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ (เกรดเฉลี่ย) และคะแนนคุณธรรมของนักเรียน โดยวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบ Pearson (Pearson Product Moment Correlation Coefficient)

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติเชิงบรรยายด้วยการหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมด้วยค่าสถิติทดสอบ independent sample t-test

บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาผลของการใช้กิจกรรมสนทนาตอนเช้าที่มีต่อการพัฒนาคุณธรรมและความรู้ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ 1) เพื่อสำรวจ ค้นคว้า เกี่ยวกับคุณธรรมที่สมควรได้รับการพัฒนาในช่วงโมงสนทนาตอนเช้า 2) เพื่อสร้างและทดลองใช้ชุดกิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณธรรมของนักเรียน และ 3) เพื่อเปรียบเทียบระดับคุณธรรมและความรู้ของนักเรียน ระหว่างกลุ่มที่ใช้กิจกรรมสนทนาตอนเช้าและกลุ่มที่ไม่มีชุดกิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณธรรม ผลการวิจัยแบ่งการนำเสนอข้อมูลออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การศึกษาคุณธรรมที่สมควรได้รับการพัฒนาในช่วงโมงสนทนาตอนเช้า

ตอนที่ 2 การเปรียบเทียบคุณธรรมและความรู้ของนักเรียน

ตอนที่ 1 การศึกษาคุณธรรมที่สมควรได้รับการพัฒนาในช่วงโมงสนทนาตอนเช้า

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่าคุณธรรมที่สมควรได้รับการพัฒนาในช่วงโมงสนทนาตอนเช้าของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีทั้งสิ้น 8 ด้าน ประกอบด้วย

ความซื่อสัตย์ ในเรื่อง การพูดความจริง ไม่นำสิ่งของของผู้อื่นมาเป็นของตน กล้ายอมรับเมื่อทำสิ่งใดลงไป ประพฤติตรงกับคำพูด และไม่มีเล่ห์เหลี่ยม คดโกง จริงใจ

ความอดทน ในเรื่อง รู้จักควบคุมอารมณ์และความรู้สึกของตนเอง มุ่งมั่นทำงานได้ต่อเนื่องยาวนานและสำเร็จ อดทนต่อความยากได้ รู้จักการรอคอย และกล้าเผชิญต่อความเหนื่อยยากลำบาก

ความมีระเบียบวินัย ในเรื่อง มีการวางแผนการทำงานอย่างเป็นระบบ ไม่คุยหรือเล่นในขณะทำงานหรือเรียน จัดสิ่งของเครื่องใช้ต่างๆ อย่างเป็นระเบียบ มีความตรงต่อเวลา และปฏิบัติตนตามกฎ กติกา หน้าที่

มีน้ำใจ ในเรื่อง รู้จักแบ่งปัน เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ สิ่งของเครื่องใช้ ช่วยเหลือผู้อื่นตามกำลังความสามารถ มีความสุขจากการให้ มีความเข้าใจและเห็นใจผู้อื่น และชักชวนให้ผู้อื่นรู้จักการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่

ความสุภาพ ในเรื่อง พูดจาสุภาพ มีสัมมาคารวะ ไม่ก้าวร้าวรุนแรง วางตนเหมาะสมกับสถานการณ์ และมีความมั่นใจในตนเอง

ความประหยัด ในเรื่อง ใช้สิ่งของอย่างทะนุถนอม ใช้จ่ายเงินตามสัดส่วนได้พอดี ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ปิดน้ำ-ไฟ ทุกครั้งเมื่อเลิกใช้ และมีการออมเงิน

ความสะอาด ในเรื่อง มีจิตใจแจ่มใส รักษาสิ่งแวดล้อมรอบตัวได้ถูกสุขลักษณะ ข้าวของเครื่องใช้เครื่องแต่งกายสะอาด รักษาความสะอาดของร่างกายเป็นประจำ และทำงานสะอาดเรียบร้อย

ความสามัคคี ในเรื่อง ไม่ทะเลาะกับผู้อื่น แก้ปัญหาและขจัดความขัดแย้งได้ ร่วมใจกันปฏิบัติงานกลุ่ม ให้บรรลุผล ปรับตัวในสภาพการณ์ต่างๆ ได้อย่างสันติ แสดงความคิดเห็นและยอมรับความคิดเห็นผู้อื่น

ตอนที่ 2 การเปรียบเทียบคุณธรรมและความรู้ของนักเรียน

ผู้วิจัยเปรียบเทียบคุณธรรมและความรู้ของนักเรียน 2 กลุ่ม คือ กลุ่มทดลอง และ กลุ่มควบคุม ซึ่งในกลุ่มทดลองได้จัดให้มีการพัฒนาคุณธรรมในช่วง 1 เดือนก่อนเข้าเรียน จากนั้นเปรียบเทียบคะแนนคุณธรรม โดยใช้เครื่องมือ 3 ชุด คือ (1) แบบประเมินคุณธรรมของนักเรียนสำหรับผู้ปกครองและครู (2) แบบประเมินคุณธรรมของนักเรียนสำหรับเพื่อนร่วมชั้น และ (3) ข้อสอบวัดผลสัมฤทธิ์ด้านคุณธรรมสำหรับนักเรียน (4) คุณธรรมรายบุคคล (5) ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ที่ได้จากเกรตเจลิยและคะแนนคุณธรรมของนักเรียน ซึ่งเครื่องมือแต่ละชุดจะมีการวัดคะแนนก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมของกลุ่มทดลอง โดยจะนำเสนอในรูปแบบของตารางและแผนภูมิ ดังต่อไปนี้

2.1 การเปรียบเทียบคะแนนคุณธรรมของนักเรียนจากแบบประเมินคุณธรรมสำหรับผู้ปกครอง

เมื่อพิจารณาผลการประเมินคุณธรรมหลังจากการเข้าร่วมกิจกรรมโฮมรูมรายด้านจากแบบประเมินคุณธรรมสำหรับผู้ปกครอง พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับพฤติกรรมที่พบมากที่สุด โดยด้านความอดทนมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ 3.61 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.44 รองลงมา คือ ด้านความสุภาพมีค่าเฉลี่ย 3.51 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.52 ด้านความประหยัดมีค่าเฉลี่ย 3.42 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.52 ด้านความสะอาดมีค่าเฉลี่ย 3.39 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.51 ด้านความสามัคคีมีค่าเฉลี่ย 3.38 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.51 ด้านความซื่อสัตย์มีค่าเฉลี่ย 3.38 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.50 ด้านความมีระเบียบวินัยมีค่าเฉลี่ย 3.23 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.63 และน้อยที่สุดเป็นด้านความมีน้ำใจมีค่าเฉลี่ย 3.17 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.52 1 ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับพฤติกรรมของนักเรียนจากแบบประเมินคุณธรรม

คุณธรรม	M	SD	ระดับพฤติกรรม
1. ความซื่อสัตย์	3.38	0.50	มากที่สุด
1.1 พுகความจริง	3.72	0.52	มากที่สุด
1.2 ไม่นำสิ่งของของผู้อื่นมาเป็นของตน	3.88	0.34	มากที่สุด
1.3 กล้ายอมรับเมื่อทำสิ่งใดลงไป	3.50	0.62	มากที่สุด
1.4 ประพฤติตรงกับคำพูด	3.34	0.60	มากที่สุด
1.5 ไม่มีเล่ห์เหลี่ยม คดโกง จริงใจ	3.63	0.79	มากที่สุด

คุณธรรม	<i>M</i>	<i>SD</i>	ระดับพฤติกรรม
2. ความอดทน	3.61	0.44	มากที่สุด
2.1 รู้จักควบคุมอารมณ์และความรู้สึกของตนเอง	3.13	0.75	มากที่สุด
2.2 มุ่งมั่นทำงานได้ต่อเนื่อง และยาวนานจนงานสำเร็จ	3.34	0.75	มากที่สุด
2.3 อดทนต่อความอยากได้	3.13	0.75	มากที่สุด
2.4 รู้จักการรอคอย	3.31	0.74	มากที่สุด
2.5 กล้าเผชิญต่อความเหนื่อยยาก ลำบาก	3.22	0.79	มากที่สุด
3. ความมีระเบียบวินัย	3.23	0.62	มากที่สุด
3.1 มีการวางแผนการทำงานอย่างเป็นระบบ	3.19	0.69	มากที่สุด
3.2 ไม่คุยหรือเล่นในขณะทำงานหรือเรียน	2.97	0.74	มาก
3.3 จัดสิ่งของ เครื่องใช้ต่าง ๆ อย่างเป็นระเบียบ	2.88	0.75	มาก
3.4 มีความตรงต่อเวลา	3.25	0.62	มากที่สุด
3.5 ปฏิบัติตนตามกฎหมาย กติกา หน้าที่	3.56	0.50	มากที่สุด
4. มีน้ำใจ	3.17	0.52	มากที่สุด
4.1 รู้จักแบ่งปัน เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ สิ่งของเครื่องใช้	3.63	0.55	มากที่สุด
4.2 ช่วยเหลือผู้อื่นตามกำลังความสามารถ	3.56	0.62	มากที่สุด
4.3 มีความสุขจากการให้	3.47	0.67	มากที่สุด
4.4 มีความเข้าใจและเห็นใจผู้อื่น	3.47	0.62	มากที่สุด
4.5 ชักชวนให้ผู้อื่นรู้จักการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่	3.41	0.67	มากที่สุด
5. ความสุภาพ	3.51	0.52	มากที่สุด
5.1 พุดจาสุภาพ	3.44	0.62	มากที่สุด
5.2 มีสัมมาคารวะ	3.47	0.67	มากที่สุด
5.3 ไม่ก้าวร้าวรุนแรง	3.41	0.67	มากที่สุด
5.4 วางตนเหมาะสมกับสถานการณ์	3.38	0.66	มากที่สุด
5.5 มีความมั่นใจในตนเอง	3.41	0.67	มากที่สุด
6. ความประหยัด	3.42	0.52	มากที่สุด
6.1 ใช้สิ่งของอย่างทะนุถนอม	3.28	0.77	มากที่สุด

คุณธรรม	<i>M</i>	<i>SD</i>	ระดับพฤติกรรม
6.2 ใช้จ่ายเงินตามสัดส่วนได้พอดี	3.47	0.67	มากที่สุด
6.3 ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์	3.22	0.75	มากที่สุด
6.4 ปิดน้ำ-ไฟ ทุกครั้งเมื่อเลิกใช้	3.50	0.67	มากที่สุด
6.5 มีการออมเงิน	3.47	0.67	มากที่สุด
7. ความสะอาด	3.39	0.51	มากที่สุด
7.1 มีจิตใจแจ่มใส	3.63	0.55	มากที่สุด
7.2 รักษาสิ่งแวดล้อมรอบตัวได้ถูกสุขลักษณะ	3.34	0.60	มากที่สุด
7.3 ข้าวของเครื่องใช้เครื่องแต่งกายสะอาด	3.38	0.61	มากที่สุด
7.4 รักษาความสะอาดของร่างกายเป็นประจำ	3.34	0.65	มากที่สุด
7.5 ทำงานสะอาดเรียบร้อย	3.22	0.66	มากที่สุด
8. ความสามัคคี	3.38	0.51	มากที่สุด
8.1 ไม่ทะเลาะกับผู้อื่น	3.13	0.66	มากที่สุด
8.2 แก้ปัญหาและขจัดความขัดแย้งได้	3.16	0.72	มากที่สุด
8.3 ร่วมใจกันปฏิบัติงานกลุ่มให้บรรลุผล	3.72	0.46	มากที่สุด
8.4 ปรับตัวในสภาพการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างสันติ	3.47	0.67	มากที่สุด
8.5 แสดงความคิดเห็นและยอมรับความคิดเห็นผู้อื่น	3.41	0.56	มากที่สุด

ก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรมของนักเรียนกลุ่มทดลองโดยผู้ปกครอง พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยก่อนเข้าร่วมกิจกรรมเป็น 99.40 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เป็น 9.07 และ หลังเข้าร่วมกิจกรรมมีคะแนนเฉลี่ยเป็น 108.30 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เป็น 6.53 คะแนน เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยด้วยค่าสถิติทดสอบที (t-test) พบว่าพฤติกรรมด้านคุณธรรมเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

ดังตารางที่ 4

ตาราง 4 ผลการเปรียบเทียบคุณธรรมของนักเรียนจากแบบสอบถามสำหรับผู้ปกครอง

	<i>M</i>	<i>SD</i>	t
ก่อนเข้าร่วมกิจกรรม	99.40	9.07	13.196*
หลังเข้าร่วมกิจกรรม	108.30	6.53	

*p < .05

2.2 การเปรียบเทียบคะแนนคุณธรรมของนักเรียนจากเพื่อนร่วมชั้น

เมื่อพิจารณาผลการประเมินคุณธรรมหลังจากการเข้าร่วมกิจกรรมไฮรุ่มรายด้านจากแบบประเมินคุณธรรมสำหรับเพื่อนร่วมชั้น พบว่า คะแนนคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ และ ด้านความมีน้ำใจอยู่ในระดับพฤติกรรมที่เกิดขึ้นน้อย ($M=2.11$, $SD=1.46$) , ($M=2.07$, $SD=1.56$) ส่วนคุณธรรมด้านที่เหลืออยู่ในระดับน้อยที่สุด เรียงตามลำดับคะแนน ดังนี้ คุณธรรมด้านความอดทน ($M=1.99$, $SD=1.48$) ด้านความสามัคคี ($M=1.98$, $SD=1.65$) ด้านความสะอาด ($M=1.90$, $SD=1.63$) ด้านความมีระเบียบวินัย ($M=1.78$, $SD=1.46$) ด้านความประหยัด ($M=1.78$, $SD=1.60$) และด้านความสุภาพ ($M=1.74$, $SD=1.47$) ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับพฤติกรรมของนักเรียนจากเพื่อนร่วมชั้น

คุณธรรม	<i>M</i>	<i>SD</i>	ระดับพฤติกรรม
1. ความซื่อสัตย์	2.11	1.46	น้อย
2. ความอดทน	1.99	1.48	น้อยที่สุด
3. ความมีระเบียบวินัย	1.78	1.46	น้อยที่สุด
4. มีน้ำใจ	2.07	1.56	น้อย
5. ความสุภาพ	1.74	1.47	น้อยที่สุด
6. ความประหยัด	1.78	1.60	น้อยที่สุด
7. ความสะอาด	1.90	1.63	น้อยที่สุด
8. ความสามัคคี	1.98	1.65	น้อยที่สุด

เมื่อพิจารณาเมื่อพิจารณาคะแนนการประเมินคุณธรรมของนักเรียนก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรมของนักเรียนห้องทดลองจากเพื่อนร่วมชั้น พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยก่อนเข้าร่วมกิจกรรม 288.83 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เป็น 87.97 และหลังเข้าร่วมกิจกรรมมีคะแนนเฉลี่ย 506.11 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เป็น 127.66 เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยด้วยค่าสถิติทดสอบที (t-test) พบว่า พฤติกรรมด้านคุณธรรมเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 การเปรียบเทียบคะแนนคุณธรรมของนักเรียนกลุ่มควบคุมจากเพื่อนร่วมชั้น

	<i>M</i>	<i>SD</i>	t
ก่อนเข้าร่วมกิจกรรม	288.83	87.97	22.01*
หลังเข้าร่วมกิจกรรม	506.11	127.66	

* $p < .05$

2.3 การเปรียบเทียบคะแนนคุณธรรมของนักเรียนจากแบบวัดคุณธรรม

เมื่อพิจารณาคะแนนคุณธรรมของนักเรียนกลุ่มทดลองก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรม พบว่า นักเรียนมีค่าเฉลี่ยความรู้ด้านคุณธรรมก่อนเข้าร่วมกิจกรรม 14.67 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เป็น 2.33 คะแนน และคะแนนค่าเฉลี่ยหลังเข้าร่วมกิจกรรม 17.28 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เป็น 1.70 เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยด้วยค่าสถิติทดสอบที (t-test) พบว่า คะแนนเฉลี่ยมีค่าเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ .05 ดังตารางที่ 7

เมื่อนำคะแนนคุณธรรมของนักเรียนกลุ่มทดลองมาเปรียบเทียบกับคะแนนคุณธรรมของนักเรียนกลุ่มควบคุม พบว่า พบว่า นักเรียนมีค่าเฉลี่ยความรู้ด้านคุณธรรมก่อนเข้าร่วมกิจกรรม 14.28 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เป็น 2.33 คะแนน และคะแนนค่าเฉลี่ยหลังเข้าร่วมกิจกรรม 17.28 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เป็น 1.70 เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยด้วยค่าสถิติทดสอบที (t-test) พบว่า คะแนนเฉลี่ยมีค่าเพิ่มขึ้นอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ดังตารางที่ 8

ตารางที่ 7 ผลการเปรียบเทียบคะแนนคุณธรรมของนักเรียนกลุ่มทดลอง

	<i>M</i>	<i>SD</i>	t-test
ก่อนเข้าร่วมกิจกรรม	14.67	2.33	6.66*
หลังเข้าร่วมกิจกรรม	17.28	1.70	

* $p < .05$

ตารางที่ 8 ผลการเปรียบเทียบคะแนนคุณธรรมระหว่างนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

	<i>M</i>	<i>SD</i>	t-test
ห้องควบคุม	14.39	3.32	0.42
ห้องทดลอง	14.67	2.33	

2.4 ภาพรวมคุณธรรมรายบุคคล

จากตารางที่ 9 แสดงให้เห็นถึงคะแนนคุณธรรมรายบุคคลของนักเรียนห้องทดลอง โดยพิจารณาจากเครื่องมือทั้ง 3 ฉบับ ประกอบด้วย P(Parent) คือ แบบประเมินคุณธรรมจากผู้ปกครอง F (Friends)คือ แบบประเมินคุณธรรมจากเพื่อนร่วมชั้น และ T(Teacher) คือ แบบประเมินคุณธรรมจากครู ซึ่งจะพบว่าคะแนนจากเครื่องมือแต่ละฉบับจะสอดคล้องกัน ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 9 คะแนนคุณธรรมรายบุคคลของนักเรียนห้องทดลอง

เลขที่	ซื่อสัตย์		อดทน		วินัย		น้ำใจ		สุขภาพ		ประหยัด		สะอาด		สามัคคี			
	P	F	T	P	F	T	P	F	T	P	F	T	P	F	T	P	F	T
1	3.2	0.6	3.4	2.4	1.7	2.4	3.2	1	3.2	1	3.8	2.8	3.4	1.3	1.3	3.4	1.7	3.8
2	4	1.5	4	4	2	4	3.4	1.6	4	4	3.6	2.4	1.6	1.6	4	3.2	1.6	3.2
3	3.8	0.8	3.4	3	3.6	2.8	4	4	3.6	3.8	4	4	3.8	3	3	3.6	3	3.2
4	3.8	1	3.8	3	3	3	3	3	3.2	3.2	3.2	3.2	3.2	3.2	3.2	3.2	3.2	3.2
5	3.2	2.4	3.2	2.8	2	2.8	4	4	3	3	3	3	3	2	1.1	1.6	2.8	3.2
6	2.6	1.1	2.8	3.6	0.9	3.6	4	3.2	3.2	3.2	3.2	3.2	3.2	3.2	3.2	3.2	3.2	3.2
7	4	2.1	3.4	3.2	3.2	3.2	3.2	3.2	3.2	3.2	3.2	3.2	3.2	3.2	3.2	3.2	3.2	3.2
8	4	1.6	4	3.8	1.6	3.8	4	4	4	4	4	4	4	3.8	3.4	3.8	3.8	3.8
9	3.8	1.2	3.6	3.6	1.3	3.6	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
10	3.4	0.8	3.6	3.2	0.9	3.2	3.4	4	3.2	3.2	3.4	3.8	3.6	3.2	3.2	3.2	3.2	3.2
11	3.2	1	3.4	3.4	1.1	3.6	3.6	4	3.4	3.4	3.4	3.6	4	3.4	3.2	3.4	3.8	3.8
12	4	1.2	4	3.8	1.3	3.8	3.6	1.3	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
13	3.2	1.1	3.2	3.4	1.2	3.4	3.2	1.1	3.2	3.2	3.2	3.2	3.2	3.2	3.2	3.2	3.2	3.2
14	3.4	0.9	3.6	3.2	1.2	3.2	3.4	1	3.2	3.2	3.2	3.2	3.2	3.2	3.2	3.2	3.2	3.2
15	4	1.3	4	3.6	1.7	4	4	1.2	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
16	4	1.5	4	4	1.5	4	4	1.1	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
17	3.6	2	3.8	3.8	1.9	3.6	3.6	1.5	3.8	3.8	3.8	3.8	3.8	3.8	3.8	3.8	3.8	3.8
18	3.8	0.9	3.8	3.8	1	3.4	3.6	1.5	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
19	3.8	1.6	3.8	3.8	1.3	3.6	3.6	1.3	3.8	3.8	3.8	3.8	3.8	3.8	3.8	3.8	3.8	3.8
20	3.6	0.9	3.6	3.6	1.3	3	3	1.3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
21	3.8	1.9	3.8	3.4	1.8	3.4	4	1.7	3.6	3.6	3.6	3.6	3.6	3.6	3.6	3.6	3.6	3.6
22	3.3	0.7	3.6	3.6	1	3.2	3.2	0.9	3.2	3.2	3.2	3.2	3.2	3.2	3.2	3.2	3.2	3.2
23	3.4	1	3.5	3.8	1.7	3.2	3.2	1.6	3.2	3.2	3.2	3.2	3.2	3.2	3.2	3.2	3.2	3.2
24	2.4	0.7	2.4	1.8	1.1	2.2	2.2	0.8	2.6	2.6	2.6	2.6	2.6	2.6	2.6	2.6	2.6	2.6

เลขที่	ข้อสคัญ			อดทน			วินัย			น้ำใจ			สุขภาพ			ประหยัด			สะอาด			สามัคคี		
	P	F	T	P	F	T	P	F	T	P	F	T	P	F	T	P	F	T	P	F	T	P	F	T
25		4			4																			
26	3.6		1.5		3.4																			
27	4	0.1			4																			
28	2.8	1.8			2.6																			
29	4	1.9			3.6																			
30	3.3	0.6			3.4																			
31	4	2			3.2																			
32	3.6	0.8			3.8																			
33	3	1.1			1.8																			
34	3.6	0.8			3																			
35	4	1.3			3.4																			
36	3.6	1.4			3.5																			
ค่าเฉลี่ย	3.38	2.21			3.50																			

เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนประเมินคุณธรรมของผู้ปกครองกับคะแนนประเมินคุณธรรมของครู พบว่า ด้านความซื่อสัตย์ ระดับความสัมพันธ์สูง มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.89 ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 ด้านความอดทน ระดับความสัมพันธ์สูง มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.86 ที่ระดับนัยสำคัญ .01 ด้านความมีวินัย ระดับความสัมพันธ์ปานกลาง มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.76 ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 ด้านความสุขภาพ ระดับความสัมพันธ์ปานกลาง มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.69 ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 ด้านความประหยัด ระดับความสัมพันธ์ปานกลาง มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.74 ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 ด้านความสะอาด ระดับความสัมพันธ์ปานกลาง มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.72 ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 และด้านความสามัคคี ระดับความสัมพันธ์ปานกลาง มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.78 ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 ส่วนด้านความมีน้ำใจ พบว่า มีความสัมพันธ์กันน้อย คือ มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.38

ดังแสดงในตารางที่ 10 ในการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ครั้งนี้ไม่ได้นำคะแนนประเมินคุณธรรมจากเพื่อนร่วมชั้นมาวิเคราะห์ด้วย เนื่องจากทำให้คะแนนจากรูปแบบการประเมินแตกต่างกันคือ คะแนนคุณธรรมที่ได้จากเพื่อนร่วมชั้นใช้การหาคะแนนจากความถี่ของพฤติกรรมคุณธรรมที่เพื่อนแสดงออกมาเป็นจำนวนครั้งแล้วนำมาหาค่าเฉลี่ยของคะแนนประเมินคุณธรรมที่ได้จากการสังเกตของเพื่อนร่วมชั้นเรียน

ตารางที่ 10 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนประเมินระดับคุณธรรมของนักเรียน โดยผู้ปกครองและครู

คุณธรรม	คะแนนประเมินระดับคุณธรรมของนักเรียน โดยผู้ปกครองและครู	
	Pearson Correlation	ระดับความสัมพันธ์
1. ความซื่อสัตย์	0.89**	สูง
2. ความอดทน	0.86**	สูง
3. ความมีระเบียบวินัย	0.76**	ปานกลาง
4. ความมีน้ำใจ	0.38	น้อย
5. ความสุภาพ	0.69**	ปานกลาง
6. ความประหยัด	0.74**	ปานกลาง
7. ความสะอาด	0.72**	ปานกลาง
8. ความสามัคคี	0.78**	ปานกลาง

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2.5 การเปรียบเทียบคะแนนความรู้(เกรดเฉลี่ย)ของนักเรียน

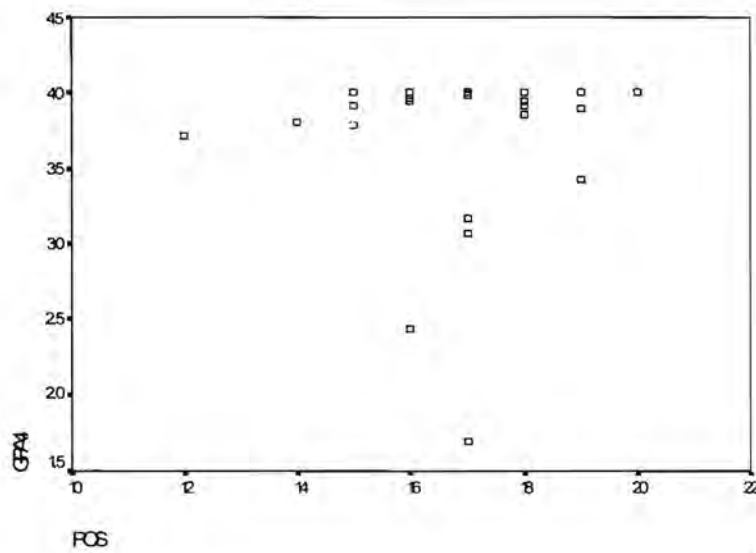
เมื่อพิจารณาคะแนนความรู้ของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีคะแนนค่าเฉลี่ยความรู้ 3.72 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เป็น 0.56 คะแนน และนักเรียนกลุ่มควบคุมมีคะแนนค่าเฉลี่ย 3.61 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เป็น 0.58 เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยด้วยค่าสถิติทดสอบที (t-test) พบว่า คะแนนเฉลี่ยมีค่าเพิ่มขึ้นอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ .05 ดังตารางที่ 11

ตารางที่ 11 ผลการเปรียบเทียบคะแนนความรู้ระหว่างนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

	M	SD	t-test
ห้องควบคุม	3.72	0.56	0.84
ห้องทดลอง	3.61	0.58	

2.6 ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้(เกรดเฉลี่ย)และคะแนนคุณธรรมของนักเรียนกลุ่มทดลอง

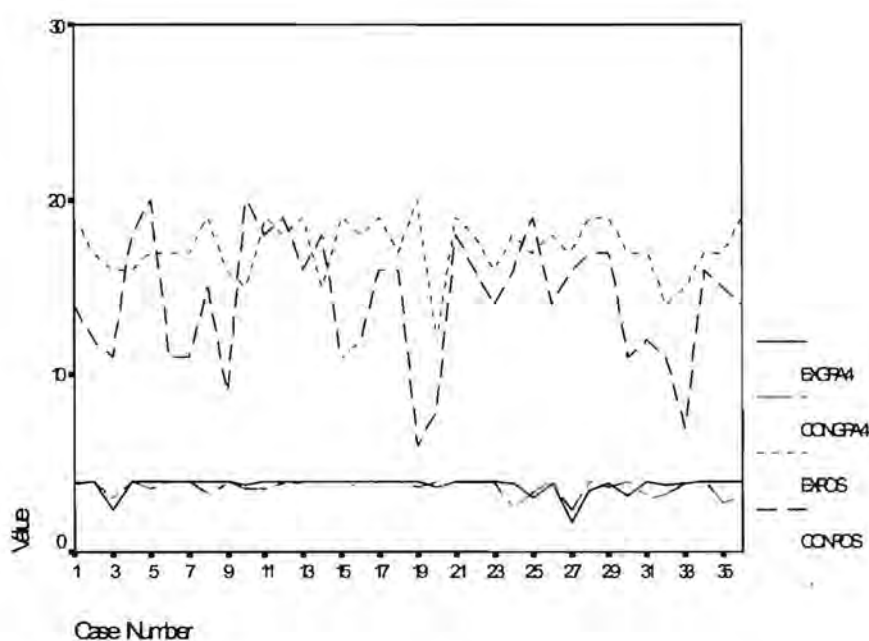
ผู้วิจัยได้นำเกรดเฉลี่ย และ คะแนนคุณธรรมของนักเรียน มาวิเคราะห์เพื่อหาความสัมพันธ์ โดยแกน Y แสดงเกรดเฉลี่ยของนักเรียน ส่วนแกน X แสดงคะแนนคุณธรรมของนักเรียน พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ที่มีเกรดเฉลี่ยสูง จะมีคะแนนคุณธรรมสูงตามไปด้วย ดังแผนภูมิที่ 2

แผนภูมิที่ 2 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างเกรดเฉลี่ยและคะแนนคุณธรรมของนักเรียน

ทั้งนี้ เมื่อผู้วิจัยได้นำคะแนนและเกรดเฉลี่ยของนักเรียนกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองมาเปรียบเทียบกันพบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีเกรดเฉลี่ยสูงกว่ากลุ่มควบคุม และเมื่อพิจารณาคะแนนคุณธรรมของนักเรียนพบว่า คะแนนคุณธรรมจากแบบวัดคุณธรรมของนักเรียนกลุ่มทดลองสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุม ดังแผนภูมิที่ 3

แผนภูมิที่ 3 แสดงความสัมพันธ์ของเกรดเฉลี่ยและคะแนนคุณธรรมระหว่างห้องควบคุมและห้องทดลอง
 กราฟเส้นสีแดง แสดงคะแนนเกรดเฉลี่ยของนักเรียนกลุ่มทดลอง
 กราฟเส้นประสีเขียว แสดงคะแนนเกรดเฉลี่ยของนักเรียนกลุ่มควบคุม
 กราฟเส้นประสีน้ำเงิน แสดงคะแนนคุณธรรมของนักเรียนกลุ่มทดลอง
 กราฟเส้นประสีชมพู แสดงคะแนนคุณธรรมของนักเรียนกลุ่มควบคุม

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องการศึกษาผลของการใช้กิจกรรมสนทนาตอนเช้าที่มีต่อการพัฒนาคุณธรรมและ
ความรู้ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม
มีจุดประสงค์ 1. เพื่อสำรวจ ค้นหา เกี่ยวกับคุณธรรมที่สมควรได้รับการพัฒนาในช่วงโมงสนทนา
ตอนเช้าของเด็กนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
(ฝ่ายประถม) 2. เพื่อสร้างและทดลองใช้ชุดกิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณธรรมของนักเรียนระดับชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ฝ่ายประถม) 3. เพื่อเปรียบเทียบระดับ
คุณธรรมและความรู้ของนักเรียน ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
(ฝ่ายประถม) ระหว่างกลุ่มที่ใช้กิจกรรม สนทนาตอนเช้าแบบมีและไม่มีชุดกิจกรรมเพื่อพัฒนา
คุณธรรม

ตัวแปรต้นของการวิจัย คือ กิจกรรม สนทนาตอนเช้า ที่จัดให้แก่ นักเรียนระดับประถมศึกษา
ปีที่ 4 ส่วนตัวแปรตาม ระดับคุณธรรมและความรู้ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เนื้อหา
ที่ใช้คือนิทาน เรื่องเล่า ข้อคิด ประสบการณ์จริงจากสื่อต่าง ๆ ที่ผู้วิจัยจะเชื่อมโยงและใช้กับ
ประสบการณ์จริงที่เกิดขึ้นกับเด็กในชีวิตประจำวันตามสถานการณ์

ระเบียบวิธีวิจัยที่ใช้การวิจัยครั้งนี้ใช้แบบแผนการทดลองชนิดสุ่ม มีกลุ่มควบคุม และมีการวัด
ก่อน-หลัง (Randomized Pretest-Posttest Control group design)

ประชากร ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
(ฝ่ายประถม) จำนวน 7 ห้องเรียน รวมมีนักเรียนประมาณ 250 คน ส่วนกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียน
ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4/1 และ 4/5 โรงเรียนสาธิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ฝ่ายประถม)
ปีการศึกษา 2553 จำนวน 68 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มห้องเรียน 2 ห้อง จาก 7 ห้อง เหตุผลที่ไม่ได้มี
การสุ่มนักเรียนเนื่องจาก โรงเรียนสาธิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ฝ่ายประถม) มีการจัดนักเรียนเข้า
ห้องเรียนโดยการสุ่มอยู่แล้ว

เครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ 1. แบบบันทึกพฤติกรรมคุณธรรมของนักเรียน โดยครูประจำชั้น/
เพื่อนนักเรียน/ผู้ปกครอง 2. แบบประเมินพฤติกรรมคุณธรรมของนักเรียน โดยครูประจำชั้น/
เพื่อนนักเรียนและผู้ปกครอง 3. แบบสอบถามความคิดเห็นของครูและผู้ปกครอง 4. แบบบันทึก
คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ 5. แบบวัดผลสัมฤทธิ์ด้านคุณธรรมเป็นแบบ
สอบความรู้ ความเข้าใจ ด้านคุณธรรมจำนวน 20 ข้อ แบบปรนัย 4 ตัวเลือก 6. แผนการจัดกิจกรรมเพื่อ
พัฒนาคุณธรรม ในช่วงโมงสนทนาตอนเช้า เพื่อ 4 ขั้นตอนการทดลอง

ในการรวบรวมข้อมูลก่อนและหลังการทดลองมีขั้นตอนดำเนินการดังนี้

1. ครูประจำชั้นแจ้งผู้ปกครองให้ทราบถึงความเป็นมาของการทดลองและขอความร่วมมือกับผู้ปกครองในการเก็บรวบรวมข้อมูล
2. จัดทำแผนการจัดชุดกิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณธรรมสำหรับกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมรวมทั้งการพัฒนาเครื่องมือในการวิจัย
3. ดำเนินการรวบรวมข้อมูลด้วยเครื่องมือวิจัยก่อนการทดลอง
4. ดำเนินการจัดกิจกรรม สนทนาตอนเช้าตามแผน
5. รวบรวมข้อมูลด้วยเครื่องมือวิจัยหลังการทดลอง
6. วิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลการทดลอง

วิเคราะห์ข้อมูล โดยการแจกแจงและหาค่าความถี่ (frequency) ทางแบบบันทึกพฤติกรรมนักเรียน โดยผู้ปกครอง ครูประจำชั้นและเพื่อน หาค่าคะแนนเฉลี่ยจากแบบประเมินพฤติกรรมการแสดงออกด้านคุณธรรมของนักเรียนและนำเสนอในรูปแบบตาราง ใช้สถิติการบรรยายนำเสนอค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับคุณธรรมและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 8 กลุ่มสาระ และวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของระดับคุณธรรม และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 8 กลุ่มสาระ โดยการเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมก่อนการทดลองและเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมหลังการทดลอง โดยใช้สถิติทดสอบ t-test

สรุปผลการวิจัย

เมื่อพิจารณาผลการประเมินคุณธรรมหลังจากการเข้าร่วมกิจกรรม โสมรูมรายด้านจากแบบประเมินคุณธรรมสำหรับผู้ปกครอง พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับพฤติกรรมที่พบมากที่สุด โดยด้านความอดทนมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ รองลงมา คือ ด้านความสุภาพ ด้านความประหยัด ด้านความสะอาด ด้านความสามัคคี ด้านความซื่อสัตย์ ด้านความมีระเบียบวินัยตามลำดับ และน้อยที่สุดเป็นด้านความมีน้ำใจ ก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรมของนักเรียนกลุ่มทดลองโดยผู้ปกครอง พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยหลังเข้าร่วมกิจกรรมสูงกว่าก่อนเข้าร่วมกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เมื่อพิจารณาผลการประเมินคุณธรรมหลังจากการเข้าร่วมกิจกรรม โสมรูมรายด้านจากแบบประเมินคุณธรรมสำหรับเพื่อนร่วมชั้น พบว่า คะแนนคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ และ ด้านความมีน้ำใจอยู่ในระดับพฤติกรรมที่เกิดขึ้นน้อย ส่วนคุณธรรมด้านที่เหลืออยู่ในระดับน้อยที่สุดเรียงตามลำดับคะแนน ดังนี้ คุณธรรมด้านความอดทน ด้านความสามัคคี ด้านความสะอาด ด้านความมีระเบียบวินัย ด้านความประหยัด และด้านความสุภาพตามลำดับ

เมื่อพิจารณาคะแนนการประเมินคุณธรรมของนักเรียนก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรมของนักเรียนห้องทดลองจากเพื่อนร่วมชั้น พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ย คะแนนผลการประเมินคุณธรรมหลังเข้าร่วมกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เมื่อพิจารณาคะแนนคุณธรรมของนักเรียนห้องทดลองก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรม พบว่า นักเรียนมีค่าเฉลี่ยความรู้ด้านคุณธรรมหลังเข้าร่วมกิจกรรมสูงกว่าคะแนนค่าเฉลี่ยก่อนเข้าร่วมกิจกรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เมื่อนำคะแนนคุณธรรมของนักเรียนกลุ่มทดลองมาเปรียบเทียบกับคะแนนคุณธรรมของกลุ่มควบคุม พบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนคุณธรรมของกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนประเมินคุณธรรมของผู้ปกครองกับคะแนนประเมินคุณธรรมของครู พบว่า ด้านความซื่อสัตย์ และด้านความอดทน ระดับความสัมพันธ์สูงที่ระดับ .01 ด้านความมีวินัย ด้านความสุภาพ ด้านความประหยัด ด้านความสะอาด ด้านความสามัคคีมีระดับความสัมพันธ์ปานกลาง ส่วนด้านความมีน้ำใจ พบว่า มีความสัมพันธ์กันน้อยที่ระดับ .01

เมื่อนำคะแนนความรู้(เกรดเฉลี่ย) และ คะแนนด้านคุณธรรมของนักเรียน มาวิเคราะห์เพื่อหาความสัมพันธ์ โดยแกน Y แสดงเกรดเฉลี่ยของนักเรียน ส่วนแกน X แสดงคะแนนด้านคุณธรรมของนักเรียน พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ที่มีเกรดเฉลี่ยสูง จะมีคะแนนด้านคุณธรรมสูงตามไปด้วย และเมื่อผู้วิจัยได้นำคะแนนและเกรดเฉลี่ยของนักเรียนกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองมาเปรียบเทียบกัน พบว่า นักเรียนกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองมีเกรดเฉลี่ยที่ใกล้เคียงกัน เมื่อพิจารณาคะแนนคุณธรรมของนักเรียนจะสังเกตว่านักเรียนส่วนใหญ่ที่อยู่ในกลุ่มทดลองมีคะแนนสูงกว่ากลุ่มควบคุม

อภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัย เรื่อง การศึกษาผลของการใช้กิจกรรมสหขนาดอนเข้าที่มีต่อการพัฒนาคุณธรรมและความรู้ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม โดยผลการวิจัยได้เป็นไปตามสมมุติฐานที่ได้ตั้งไว้ก่อนทำการทดลอง ผู้วิจัยจึงนำเสนอการอภิปรายผลในประเด็นสำคัญต่างๆ ดังต่อไปนี้

1. กิจกรรมสหขนาดอนเข้าเป็นกิจกรรมสำคัญที่ครูเป็นผู้ดูแลรับผิดชอบมีส่วนในการทำหน้าที่อบรม ชักจูง หล่อหลอม ถ่ายทอดวัฒนธรรม ระบบความเชื่อ แนวคิด แบบแผน การปฏิบัติตน ให้สอดคล้องกับแบบแผนบรรทัดฐานของสังคมผ่านสถาบันการศึกษา สถาบันสำคัญหลักและสถาบันที่เก่าแก่ที่สุดของมนุษย์ และเป็นรากฐานของระบบสังคมทั้งหลายคือสถาบันครอบครัว ความดีงามและความไม่ดีงามต่างๆจะถูกปลูกฝังมาจากครอบครัว สถาบันทั้งสองสถาบันจึงมีส่วนเชื่อมโยงกันอย่าง

แนบชิด รวมทั้งส่งอิทธิพลต่อกันอย่างยิ่ง โดยส่วนใหญ่แล้วความสอดคล้องกันคือการมีจุดหมายเดียวกัน นั่นคือ สร้างเยาวชนให้เป็นคนดีและมีความรู้ จากคำดังกล่าวทำให้ทิศทางของทั้งสองสถาบันจึงดำเนินและพัฒนาไปอย่างคู่ขนานและต่อเนื่อง สถาบันการศึกษา มีโรงเรียนที่ทำหน้าที่เปรียบเสมือนเช่นครอบครัวของนักเรียน ห้องเรียนเปรียบเสมือนบ้าน โดยมีครูประจำชั้นที่ทำหน้าที่แทนพ่อแม่ มีนักเรียนที่มาจากครอบครัวต่างมารวมอยู่ในห้องเรียน การพูดคุยและสนทนากันในตอนเช้า จึงใช้คำทับศัพท์ภาษาอังกฤษว่า Home room ซึ่งคำดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างสถาบันครอบครัวและสถาบันการศึกษาเป็นอย่างยิ่ง จากการจัดกิจกรรมสนทนาตอนเช้าเป็นการบ่งบอกถึงการมีช่วงเวลาสำคัญที่ครูได้มีเวลาคุณภาพร่วมกันกับนักเรียน สามารถสร้างความอบอุ่นใจ มีความรักใคร่ สามัคคีกัน โดยนักเรียนจะเรียนรู้และซึมซับกระบวนการคิดและการตัดสินใจต่างๆ จากครู ผู้ซึ่งเป็นต้นแบบสำคัญ สิ่งที่สำคัญต่อการจัดกิจกรรมและการดูแลนักเรียนมาก และจัดเป็นความสำคัญที่สุด คือ ความยุติธรรมของครู เนื่องจากในชั้นเรียนจะมีเหตุการณ์และปัญหาต่างๆเกิดขึ้นอยู่เป็นประจำให้เป็นผู้ต้องตัดสินใจหรือชี้แนะแนวทาง ดังนั้นการสร้างศรัทธาของนักเรียนที่มีต่อครูต้องเริ่มต้นจากความยุติธรรม ส่วนการขัดเกลาคุณธรรมนั้นนักเรียนจะเริ่มซึมซับเมื่อนักเรียนเกิดศรัทธาในตัวครูผู้สอน ซึ่งจะพบว่า พฤติกรรมของครูผู้สอนจะเป็นแบบอย่างพฤติกรรมของนักเรียน เช่น เมื่ออาจารย์มีความอดทน นักเรียนในชั้นเรียนนั้นก็จะมีคุณธรรมเด่นในด้านนั้น เช่นเดียวกัน

2. คุณลักษณะของครูประจำชั้นที่ต้องอบรมนักเรียนในช่วงของกิจกรรมสนทนาตอนเช้า นั้นจะต้องเป็นผู้ที่รู้จักสังเกต มีไหวพริบปฏิภาณในการเลือกใช้เรื่องเล่า หรือสถานการณ์ที่สอดคล้องกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นได้อย่างทันท่วงที และเหตุการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้นนั้นครูประจำชั้น จำเป็นต้องศึกษาและใช้ประสบการณ์ในการพูดและเชื่อมโยง ให้นักเรียนได้เกิดข้อคิด ความประทับใจ และเกิดความซาบซึ้ง ที่จะนำไปสู่การประพฤติปฏิบัติสิ่งที่ดีงามให้เกิดขึ้นด้วยความภูมิใจ และเห็นคุณค่า ความสำคัญของการทำสิ่งที่ดี

3. ความสอดคล้องกันระหว่างความรู้และคุณธรรม ในสังคมปัจจุบันนี้จัดว่าคุณธรรมมีความสำคัญมากกว่าความรู้ เนื่องจากผู้ที่มีความรู้มาก เก่งมาก แต่หากไม่ได้รับการอบรม ขัดเกลาให้ยึดถือคุณธรรมก็จะกลับกลายเป็นสิ่งที่อันตรายต่อสังคมเป็นอย่างยิ่ง ดังเหตุการณ์วิกฤติต่างๆที่เกิดขึ้นอยู่ในสังคมปัจจุบัน ซึ่งล้วนมาจากผู้มีความรู้แต่ขาดคุณธรรม เอารอดเอาเปรียบผู้คนในสังคมในทางตรงกันข้ามหากระบบการศึกษาโดยเฉพาะครูผู้เป็นแบบอย่างสำคัญของเยาวชนสามารถอบรมขัดเกลาให้นักเรียนให้มีคุณธรรมได้แล้วนั้น ก็พอจะมองเห็นแสงสว่างแห่งการพัฒนาและความเจริญทางด้านจิตใจที่จะเกิดขึ้นได้จริง โดยเมื่อนักเรียนได้แนวคิดและหลักการด้านคุณธรรมที่ได้รับการปลูกฝังไปอย่างถูกต้องเหมาะสม คุณธรรมที่ได้รับการตั้งใจปลูกฝังไว้ก็จะเจริญงอกงามต่อไปอย่างแน่นอนในอนาคตข้างหน้า

4. ความเข้มงวดและบรรยากาศในชั้นเรียนจะมีผลอย่างยิ่งต่อนักเรียน การเรียนรู้และจดจำจะเกิดในบรรยากาศแห่งความรัก ความเป็นมิตรและบรรยากาศที่อบอุ่น กิจกรรมในชั้นเรียนควรเป็นกัลยาณมิตรต่อกันและกัน ครูประจำชั้นยังคงต้องมีการเสริมแรงคือ ประกาศความดีของนักเรียน เพื่อให้เกิดความภาคภูมิใจและเป็นตัวอย่าง ควบคุมและอบรมสั่งสอนนักเรียนที่ทำการที่ไม่ถูกต้องให้เกิดความสำนึกและลดเลิกพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมและกล่าวชี้ทางที่ถูกต้องให้นักเรียนเกิดความกระจำในแนวทางปฏิบัติ ครูต้องติดตามสังเกตพฤติกรรมเพื่อที่จะกล่าวชมเชยเมื่อนักเรียนได้มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ดี และประกาศความดีของการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวให้เพื่อนนักเรียนได้ทราบด้วย

5. จากงานวิจัยในครั้งนี้พบว่าการอบรมบ่มนิสัย ชัดเจนพฤติกรรมของเด็กอย่างตั้งใจโดยใช้คุณธรรมพื้นฐาน 8 ด้านคือ ความซื่อสัตย์ ความอดทน ความมีระเบียบวินัย มีน้ำใจ ความสุภาพ ความประหยัด และความสะอาด ในช่วงวัยประถมศึกษาเป็นสิ่งจำเป็นมากที่สุดเพราะในช่วงวัยนี้ นักเรียนกำลังเรียนรู้ เหตุ-ผล ด้านคุณธรรมได้ดีที่สุด โดยครูต้องเป็นผู้ที่ให้ข้อมูลด้วยความรวดเร็วเพื่อที่นักเรียนจะได้เชื่อมโยงและจัดเก็บข้อมูลซึ่งเมื่อครูอบรมอย่างต่อเนื่อง ซ้ำและย้ำทวนอยู่เป็นประจำจนกระทั่งเกิดเป็นนิสัยที่ดีติดตัวนักเรียนต่อไป อย่างไรก็ตามระดับคุณธรรมของนักเรียนที่มีและเกิดขึ้นในตัวเด็กนั้นจะคงสภาพไว้ได้โดยเพิ่มขึ้นหรือลดลงจากช่วงที่มีการอบรมหรือไม่นั้นเป็นสิ่งที่ทุกฝ่ายมีส่วนสำคัญเนื่องจากนักเรียนจะปรับตัวตามสภาพการณ์แวดล้อม โดยหลักเหตุ - ผลที่นักเรียนมีอยู่อาจนำมาใช้อย่างไม่ตรงประสิทธิภาพนักเมื่อขาดสติ การตัดสินใจเกิดจากสติที่ควบคุม ดังนั้นสิ่งที่จำเป็นและสำคัญในขั้นสูงต่อไปนักเรียนควรจะต้องมีการฝึกสติ ซึ่งเป็นสิ่งกำหนดและควบคุมความคิดและพฤติกรรมที่แสดงออก ซึ่งเมื่อนักเรียนฝึกในขั้นมีสติได้แล้ว ก็จะสามารถฝึกควบคุมตนเองในขั้นสูงต่อไปซึ่งทั้งหมดมีความเป็นหนึ่งเดียวกับหลักของศาสนาพุทธ

6. สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ประธานพระวรธัมโมวาท วันเด็กแห่งชาติ พุทธศักราช 2556 “เด็กขอมเป็นที่ยังของพ่อแม่ ครอบครัว และสังคมว่าจะเป็นคนดีมีความเจริญก้าวหน้าและทำให้ครอบครัว สังคม และชาติบ้านเมืองเจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้นไป แต่การที่เด็กจะเป็นคนดีมีความเจริญก้าวหน้าได้ตามที่ทุกคนปรารถนาต้องการนั้นผู้ใหญ่ในครอบครัว สังคม และชาติบ้านเมือง ก็จะต้องทำดี เป็นคนดี และเป็นตัวอย่างที่ดีให้เด็กได้เห็นเป็นแบบอย่างให้เด็กได้ทำตามเป็นบทเรียนให้เด็กได้รู้และเข้าใจจากการกระทำจนเกิดเป็นนิสัยหรือความเคยชินประจำตัว สิ่งดีๆ ดังกล่าวนี้ ไม่อาจเกิดขึ้นได้เพียงแต่ความต้องการปรารถนาเท่านั้น แต่ต้องลงมือปฏิบัติอย่างจริงจัง ทั้งฝ่ายให้และฝ่ายรับที่สำคัญ ต้องเป็นการกระทำบนพื้นฐาน ของความปรารถนาดีหรือเมตตาอย่างแท้จริง เมื่อทำได้เช่นนี้ เด็กก็จะไม่เกิดความรู้สึกว่าผู้ใหญ่ได้แต่สอน แต่ไม่ทำ และเมื่อทำได้เช่นนี้ เด็กก็มักจะยอมรับและยอมตาม ทำตัวให้เป็นคนดีได้สมปรารถนาของผู้ใหญ่ทั้งได้ประสพสิ่งที่เด็กเองปรารถนา เป็นความดีของชีวิตสำหรับตนตลอดไป” จากพระวรธัมโมวาท เป็น

ที่ประจักษ์ชัดแน่ถึงความสำคัญและหน้าที่รับผิดชอบของผู้ใหญ่ในครอบครัว สังคมและชาติบ้านเมือง จะต้องพัฒนาคุณธรรมเป็นองค์รวมที่มุ่งผลคือการเป็นแบบอย่างที่ดี ดังนั้นความมุ่งมั่นและตั้งใจจริงของทุกฝ่ายจึงเป็นสิ่งที่ทุกคนต้องตระหนักและทำให้เกิดขึ้นจริงให้ได้ในเวลา

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1. การวิจัยในครั้งนี้พบว่าการพัฒนาคุณธรรมของนักเรียนเป็นเรื่องที่สามารถทำได้และมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งทุกฝ่ายควรให้ความสำคัญกับการมุ่งมั่นพัฒนาคุณธรรมเป็นพื้นฐานสำคัญที่ต้องทำเป็นสิ่งแรก ส่วนการพัฒนาความรู้เป็นสิ่งที่สามารถพัฒนาได้เช่นเดียวกันหากแต่ทุกฝ่ายควรเริ่มตระหนักและคำนึงถึงคุณธรรมโดยให้ “คุณธรรมนำความรู้” เพราะความรู้ที่ถูกต้องนั้นควรได้รับการนำไปใช้อย่างถูกต้อง

2. จากการประเมินผลพฤติกรรมคุณธรรมพบว่านักเรียนมีความอดทนมากที่สุด ส่วนพฤติกรรมในด้านอารมณ์มีน้อยที่สุด จากลำดับของพฤติกรรมควรทำการศึกษาและวิเคราะห์ นำแนวทางที่ถูกต้องเผยแพร่และปฏิบัติต่อไป สำหรับพฤติกรรมอารมณ์ดีต้องวิเคราะห์เพื่อหาสาเหตุและวางแผนปรับปรุงต่อไป

3. การสอนในช่วงโมกกิจกรรมสนทนาตอนเช้าเป็นการอบรมนักเรียนในช่วงเวลาคุณภาพที่มีระยะเวลาสั้นๆ ประมาณ 20 นาที แต่การสังเกตเหตุการณ์ และรับทราบเรื่องราวต่างๆตลอดช่วงเวลาที่นักเรียนอยู่ในห้องเรียนนั้นเป็นสิ่งที่ครูจะต้องใช้ประสบการณ์ในการให้เหตุผล และบอกนักเรียนถึงสิ่งที่จะเกิดจากเหตุอันดีนำมาสรุปในช่วงการสนทนาตอนเช้า ซึ่งระบบการสอนดังกล่าวคือการให้นักเรียนได้เรียนรู้ทักษะการแก้ปัญหาที่เหมาะสมกับสถานการณ์ โดยปัญหาต่างๆจะลดลงเมื่อนักเรียนได้เรียนรู้ถึงผลของเหตุการณ์นั้น และการสอนในแนวทางนี้ควรได้นำไปใช้ในหลักสูตรที่บูรณาการอยู่ในทุกเรื่องของการเรียนรู้ เป็นการสอนเพื่อวางแผนแบบแผนที่นักเรียนได้เห็นว่าเป็นจริงเมื่อได้ปฏิบัติ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยต่อไป

1. ควรมีการทำวิจัยเกี่ยวกับความคงอยู่ของคุณธรรมนักเรียนอย่างต่อเนื่องในระยะ 3 ปี 6 ปี และ 12 ปี จนถึงวัยทำงาน

2. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างคุณธรรมของครูประจำชั้นกับนักเรียนในห้องเรียน

3. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับผลของการใช้กิจกรรมสนทนาตอนเช้าที่มีต่อการพัฒนาคุณธรรมและความรู้ของนักเรียนทั้งโรงเรียน เพื่อนำผลการวิจัยไปปรับปรุงการจัดการเรียนการสอน การอบรมขัดเกลาให้นักเรียนในโรงเรียนให้เป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรมดียิ่งขึ้น

รายการอ้างอิง

- กรมการศาสนา. การจัดจริยศึกษา. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา, 2538.
- คมเพชร ฉัตรสกุล. การแนะแนวเบื้องต้น. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2529.
- จรัสศรี พัวจินดาเนตร. ผลของการสอนแบบสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรม และการจัด
ประสบการณ์การเรียนรู้แบบร่วมมือ ในวิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี ที่มีต่อ
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1
โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม. กรุงเทพมหานคร : คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2553.
- จิราภรณ์ อารยะรังสฤษฎ์. คู่มือการแนะแนว. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2539.
- เจริญ ไวรวิจนกุล. ความเป็นครู. กรุงเทพมหานคร : ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ, 2531.
- ชัยพจน์ รั้งงาม. “แหล่งเรียนรู้เพื่อคนรอบรู้.” ปฏิรูปการศึกษา. 1(14) : 10-11 ; เมษายน, 2542.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน. ทฤษฎีต้นไม้อจริยธรรมสำหรับคนไทย : อดีต ปัจจุบัน และอนาคต.
ในเอกสารประกอบการประชุมปฏิบัติการ (รุ่นที่ 1 ครั้งที่ 1) เรื่อง การใช้และการผลิต
ผลงานวิจัยทางจิตพฤติกรรมศาสตร์เพื่อประโยชน์แก่สังคมไทย. กรุงเทพมหานคร :
สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ, 2548.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย, ชยุตม์ ภิรมย์สมบัติ และศศิมาจ ญ วิเชียร. การวิจัยและพัฒนาตัวบ่งชี้คุณธรรม
จริยธรรม. กรุงเทพมหานคร : ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม (ศูนย์
คุณธรรม), 2551.
- บรรจง ชูชาติสกุล. คู่มือการพัฒนาคุณธรรม. กรุงเทพมหานคร : การศาสนา, 2533.
- ประภาศรี สีหอำไพ. พื้นฐานการศึกษาทางศาสนาและจริยธรรม. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2535.
- ปรียาพร องค์กรบุตร โรจน์. การบริหารงานวิชาการ. กรุงเทพมหานคร : ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ, 2535.
- พระราชวรมุณี. พจนานุกรมศัพท์พุทธศาสนา. พระนคร : อมรินทร์พรินติ้งกรุ๊ป, 2527.
- ลัดดา เสนาวงษ์. ความเป็นครู. กรุงเทพมหานคร : พิเศษผู้การพิมพ์, 2532.
- วัชร ทรัพย์มี. การแนะแนวในโรงเรียน. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2531.
- สงบ ลักษณ์ะ. จากหลักสูตรจากแผนการสอน. กรุงเทพมหานคร : กรมวิชาการ
กระทรวงศึกษาธิการ, 2535.
- สงวน สุทธิเลิศอรุณ. ปรัชญาและคุณธรรมสำหรับครู. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์. อักษรบัณฑิต,
2526.

- สมพิ๋ว ชื่นตระกูล. *ความเป็นครู*. เชียงใหม่: คณะครุศาสตร์สถาบันราชภัฏเชียงใหม่, 2537.
- สัญญา สัญญาวิวัฒน์. *คุณภาพและคุณธรรมในการพัฒนาประเทศ*. กรุงเทพมหานคร : เจ้าพระยา
การพิมพ์, 2527.
- ศุวิทย์ มูลคำ และ อรทัย มูลคำ. 20 *วิธีการเรียนรู้ : เพื่อพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม การ
เรียนรู้โดยการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง*. กรุงเทพมหานคร : ภาพพิมพ์, 2546.
- เสถียร ชาวไทย. *ปรัชญาคุณธรรมสำหรับครู*. เชียงราย: สถาบันราชภัฏเชียงราย, 2536.
- หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมพลศึกษา. *คู่มือการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน : การโฮมรูม*.
กรุงเทพมหานคร : องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ , 2544.
- Arsenio WF, Lover A Children's Conceptions of Socio-Moral Affect: Happy Victimizers, Mixed
Emotions, and Other Expectancies. In: M Killen, D Hart (Eds): *Morality in Everyday
Life*. Cambridge: Cambridge University Press, pp. 87-128, 1995.
- Bretherton I, Waters A. *Growing Points of Attachment Theory and Research*. Monographs of the
Society for Research in Child Development, 29, 1985.
- Colby A, Kohlberg K. *The Measurement of Moral Behavior*. New York: Cambridge University
Press, 1987.
- Grusec JE, Dix T, Mills R. The Effects of Type, Severity, And Victim of Children's
Transgressions on Maternal Discipline. *Canadian Journal of Behavioral Science*, 14:
276-289, 1982.
- Grusec JE, Goodness JJ. Impact of Parental Discipline Methods on The Child's Internalization of
Values: A Reconceptualization of Current Points of View. *Developmental
Psychology*, 30: 4-19, 1994.
- Zeichner, K., & Noffke, S. Practitioner research. In V. Richardson (Ed.), **Handbook of research
on teaching** (4th ed.) (pp. 298-332). Washington, DC: American Educational Research
Association, 2001.

ภาคผนวก

ตัวอย่างแบบบันทึกพฤติกรรมคุณธรรมของนักเรียน
โดยอาจารย์ประจำชั้น (ทุกวัน)

วัน เดือน พ.ศ.

ชื่อ ชั้น เลขที่

พฤติกรรมคุณธรรมของนักเรียน

.....

.....

.....

.....

.....

ตัวอย่างแบบบันทึกพฤติกรรมคุณธรรมของนักเรียน
โดยเพื่อนนักเรียน (ทุกสัปดาห์)

🌸🌸 บันทึกพฤติกรรมคุณธรรมของเพื่อน 🌸🌸

ชื่อเพื่อน	ลักษณะพฤติกรรมคุณธรรม
1.
2.
3.
4.
5.

ตัวอย่างแบบบันทึกพฤติกรรมคุณธรรมของนักเรียน
โดยผู้ปกครอง (ทุกเดือน)

ชื่อ ชั้น เลขที่

ลักษณะพฤติกรรมคุณธรรมของนักเรียนที่ผู้ปกครองสังเกตเห็น

1.
2.
3.
4.
5.

ตาราง 1 แผนการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณธรรมระยะยาว (3 เดือน)

(สัปดาห์ที่) วัน เดือน ปี	ช่วงเวลา 5 นาที ก่อนเข้าสู่เนื้อหา	เนื้อหาพื้นฐานที่จะใช้สำหรับการสอนนักเรียนให้ สอดคล้องกับพฤติกรรมที่สังเกตได้ในแต่ละวัน
สัปดาห์ที่ 1	ทำสมาธิ	การพูด
		กรรมดี
		การคบเพื่อน
		ความกตัญญูต่อบิดา มารดา
สัปดาห์ที่ 2		ความสามัคคี
		ความกล้าหาญ
		ความยุติธรรม
		การไม่เอาเปรียบผู้อื่น และไม่เห็นแก่ตัว
สัปดาห์ที่ 3		การมีจิตสาธารณะ
		มารยาทในการนั่ง ยืน เดิน
		การระงับอารมณ์ และทำจิตใจให้สงบเยือกเย็น
		การคิดดี ทำดี พูดดี
สัปดาห์ที่ 4		ความอดทน
		ความยุติธรรม
		ความอ่อนโยน สุภาพ ชี้แจงแจ่มใส
		ความมีระเบียบวินัย
สัปดาห์ที่ 5		ความตรงต่อเวลา
		การช่วยเหลือผู้อื่น
		การทำบุญ
		ความรักต่อญาติพี่น้องและครอบครัว
สัปดาห์ที่ 6		การทำงานให้สำเร็จ
	ความรับผิดชอบ	
	การเป็นผู้นำและผู้ตาม	
	การมีสติ	
สัปดาห์ที่ 7	การให้ทาน	
	การรักษาศีล	
	การรู้จักขอบคุณ ขอโทษ	
	การให้อภัย	

(สัปดาห์ที่) วัน เดือน ปี	ช่วงเวลา 5 นาที ก่อนเข้าสู่เนื้อหา	เนื้อหาพื้นฐานที่จะใช้สำหรับการสอนนักเรียนให้ สอดคล้องกับพฤติกรรมที่สังเกตได้ในแต่ละวัน
สัปดาห์ที่ 8	ทำสมาธิ	การทำดีโดยเสมอต้นเสมอปลาย
		การประหยัด
		การแบ่งปัน
		การยินดีและหวังดีต่อผู้อื่น
สัปดาห์ที่ 9		ความเพียร
		ความซื่อสัตย์
		ความเสียสละ
		การมีน้ำใจ
สัปดาห์ที่ 10		ความพอเพียง
		ความเข้าใจและเห็นใจผู้อื่น
		ความเคารพบน้อม สุภาพ
		การมีเหตุ-ผลในการตัดสินใจแก้ปัญหาต่าง ๆ
สัปดาห์ที่ 11		การปฏิบัติตนในวันสำคัญทางศาสนา
		ความเมตตา กรุณา
		การพูดความจริง
		การมองโลกในแง่ดี
สัปดาห์ที่ 12	ความมุ่งมั่น ตั้งใจ ในการทำงาน	
	การรักษาขนบธรรมเนียมประเพณีวิถีชีวิตไทย	
	การเป็นผู้ฟังที่ดี	
	การปฏิบัติตามหน้าที่	

หมายเหตุ เนื้อหาพื้นฐานที่กำหนดในแผนอาจเปลี่ยนแปลงได้ตามความเหมาะสมกับสถานการณ์

ตัวอย่างแผนการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณธรรมในชั่วโมง สันทนาการเช้า

แผนที่ 1

วันอังคาร ที่ 14 เดือน มิถุนายน 2553

กิจกรรมสันทนาการเช้า(เรื่องความซื่อสัตย์ และความกล้าหาญ)

ขั้นที่ 1 ทำสมาธิ 5 นาที

ขั้นที่ 2 ทบทวนเรื่องประกาศตอนเช้าจากฝ่ายกิจการนักเรียน

ฝ่ายกิจการนักเรียนแจ้งเรื่องความซื่อสัตย์ ที่มีเหตุการณ์ที่ผู้ปกครองนักเรียนเก็บเงินได้เป็นจำนวน 8,000 บาท แล้วนำมาส่งคืนที่ฝ่ายกิจการนักเรียน ครูกล่าวชมเชยว่าความซื่อสัตย์เป็นสิ่งที่ดีที่นักเรียนควรทำ ดังสุภาษิตที่ว่า “ความซื่อสัตย์คือมรดกที่ล้ำค่าที่สุด”

ขั้นที่ 3 เรื่องเล่าให้ข้อคิดจากสถานการณ์ในชีวิตประจำวัน

(เหตุการณ์ในห้อง) มีนักเรียนทำแจกันดอกไม้ล้มแล้วไม่มีใครยอมรับ....ครูจึงเล่า

นิทานข้อคิด จอร์จ วอชิงตัน กับต้นเชอร์รี่

มีพ่ออยู่คนหนึ่ง ได้ต้นเชอร์รี่พันธุ์ดีมา ก็เอามาปลูกไว้ที่บ้านและสั่งให้ทุกคนในบ้านช่วยกันดูแลเพื่อว่าเมื่อต้นเชอร์รี่โตขึ้นทุกคนจะได้กินผลที่อร่อยจากต้นเชอร์รี่พันธุ์ดีนี้ และคุณพ่อเองก็เฝ้ารดน้ำใส่ปุ๋ยดูแลเป็นอย่างดี เป็นเชอร์รี่ต้นโปรดของคุณพ่อทีเดียว

อยู่มาวันหนึ่งขณะที่คุณพ่อออกไปทำงาน ลูกชายชื่อจอร์จซึ่งได้ขวานเล็กๆอันใหม่มา ด้วยความซนก็ฟันนู่นฟันนี่แล้วก็ไปโดนต้นเชอร์รี่แสนรักของคุณพ่อเข้า ต้นเชอร์รี่ค่อยๆ เอนตัวแล้วก็ล้มลงกับพื้นเหลือแต่ตอที่อยู่เหนือพื้นดินมาไม่กี่นิ้ว เมื่อคุณพ่อกลับมาถึงบ้านเห็นต้นเชอร์รี่แสนรักในสภาพอย่างนั้นก็ตกใจมาก เรียกทุกคนในบ้านมาถามก็ไม่มีใครทราบ จนคุณพ่อนึกถึงลูกชายคนนี้ก็ตะโกนเรียก ด้วยเสียงอันดังว่า "จอร์จ มานี่ซิ" จอร์จก็เดินออกมาหาคุณพ่อ

คุณพ่อได้ถามจอร์จว่า "จอร์จ ลูกรู้ไหมว่าทำไมต้นเชอร์รี่ถึงเป็นแบบนี้"

จอร์จก้มหน้าแต่ในที่สุดก็ยกหน้าขึ้นตอบคุณพ่อว่า

"ผมไม่กล้าโกหกคุณพ่อหรอกครับว่า ผมเป็นคนเอาขวานฟันต้นเชอร์รี่นี่เอง"

คุณพ่อบอกจอร์จว่า "เข้าไปรอฟพ่อในบ้าน"

จอร์จเดินเข้าไปรอฟพ่อในห้องของเค้า เวลาผ่านไปพักใหญ่ๆ คุณพ่อก็เข้ามาในห้องและถามจอร์จว่า

"ทำไมลูกถึงตัดต้นเชอร์รี่ ที่อีกหน่อยทุกคนในบ้านจะได้กินผลจากมันล่ะ"

จอร์จตอบคุณพ่อว่า "ผมไม่ได้ตั้งใจครับ ผมทำไปด้วยความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ของผมเอง"

แล้วจอร์จก็ก้มหน้าลงด้วยความละอาย แล้วก็ได้ยินเสียงคุณพ่อพูดว่า

"จอร์จ ลูกมองหน้าพ่อซิ ถึงพ่อจะรู้สึกเสียใจที่ต้นเชอร์รี่ที่พ่อรักถูกโค่นไป

แต่พ่อก็ตั้งใจยิ่งกว่าที่ลูกของพ่อซื้อสัตย์และกล้าหาญที่ยอมรับในการกระทำของตัวเอง
ถ้าไม่มีสิ่งนี้ ถึงแม้จะมีเชอร์รี่พันธุ์ดีเต็มสวน ก็ไม่มีประโยชน์อะไร"

จอร์จจดจำเรื่องราวเหล่านี้และใช้ความกล้าหาญและซื้อสัตย์ตลอดมาจนแม้กระทั่ง
ในการดำรงฐานะเป็นประธานาธิบดี "จอร์จ วอชิงตัน"

เรื่องนี้เป็นเรื่องจริงของท่านประธานาธิบดีจอร์จ วอชิงตัน

ฟังแล้วประทับใจในวิธีการสอนของคุณพ่อ

แทนที่คุณพ่อจะทำโทษลูกด้วยวิธีอันรุนแรงเกรี้ยวกราดกับลูก

หรือให้ความสำคัญกับสิ่งของแต่คุณพ่อกลับพูดกับลูกอย่างอ่อนโยน

ด้วยถ้อยคำที่ทำให้ลูกต้องจดจำไปตลอดชีวิต

ถ้าคุณพ่อทำโทษแรงๆ ก็อาจจะไม่มีประธานาธิบดีจอร์จ วอชิงตันแบบนี้ก็ได้.....

ในชีวิตมีสักครั้งใหม่ที่เราจะใส่ใจกับสิ่งที่ยังอยู่

แทนที่จะมัวแต่เสียดายสิ่งที่ไม่มีวัน ได้คืน....

ที่มา http://www.vrteen.com/magaz/fwdM/mail/think/sep_23_03fwd12.html

วันที่ 4 ชมเชยผู้ปฏิบัติดีประจำวัน

- ชมเชยเด็กชายวันทศิล ที่ปิดน้ำในห้องน้ำหลังจากมีคนเปิดน้ำทิ้งไว้
- ชมเชยเด็กชายมนุเชษฐ์ ที่เก็บแฟ้มที่ปลิวให้อาจารย์

แผนที่ 2

วันพุธ ที่ 15 มิถุนายน 2553

กิจกรรมสนทนาตอนเช้าเรื่อง (การพูดและความอดทน)

ขั้นที่ 1 ทำสมาธิ 5 นาที

ขั้นที่ 2 ทบทวนเรื่องประกาศตอนเช้าจากฝ่ายกิจการนักเรียน

ขั้นที่ 3 เรื่องเล่าให้ข้อคิดจากสถานการณ์ในชีวิตประจำวัน

(เหตุการณ์ในห้องเรียนที่ครูสังเกตพบ) การกล่าวว่าเพื่อนด้วยถ้อยคำที่ไม่เหมาะสมและทำร้ายจิตใจเพื่อนด้วยคำพูดที่รุนแรง 'ไม่สุภาพโดยไม่นึกถึงจิตใจของเพื่อนทำให้เพื่อนเสียใจมาก...ครูจึงเล่า

นิทานพื้นบ้าน นิทานตะปู

นิทานตะปูมีเด็กน้อยคนหนึ่งที่มีหน้าแสดงอารมณ์ไม่ค่อยจะดีนักพ่อของเขาจึงให้ตะปูกับเขา 1 ถุง และบอกกับเขาว่า “ทุกครั้งที่เขารู้สึกโมโห หรือ โกรธใครสักคน ให้ตอกตะปู 1 ตัวเข้าไปที่รั้วที่หลังบ้าน” วันแรกผ่านไป เด็กน้อยคนนั้นตอกตะปูเขาไปที่รั้วหลังบ้านถึง 37 ตัวและก็ค่อย ๆ ลดจำนวนลงเรื่อย ๆ ในแต่ละวันที่ผ่านไป ก็ลดจำนวนลง น้อยลง น้อยลงเพราะเขารู้สึกว่า การรู้จักควบคุมอารมณ์ของตนเองให้สงบง่ายกว่าการตอกตะปูตั้งเยอะและแล้ว หลังจากที่เขาสงบคุมตนเองได้ดีขึ้นใจเย็นมากขึ้น เขาจึงเข้าไปพบกับพ่อและบอกกับพ่อของเขาว่า เขาสงบคุมอารมณ์ตนเองได้แล้ว ไม่มีทะเลาะเหมือนแต่ก่อนที่เคยเป็นมา พ่อยิ้ม และบอกกับลูกชายของเขาว่า “ถ้าเป็นเช่นนั้นจริงเจ้าต้องพิสูจน์ให้พ่อรู้ โดยทุกๆครั้งที่เขาสามารถควบคุมอารมณ์ดูเนี่ยของตนเองได้ให้ถอนตะปูออกจากรั้วหลังบ้าน 1 ตัว ทุกครั้ง”

วันแล้ววันเล่า เด็กน้อยคนนั้นก็ค่อยๆ ถอนตะปูออก ทีละตัว จาก 1 เป็น 2.... จาก 2 เป็น 3 จนในที่สุดตะปูทั้งหมดก็ถูกถอนออก จนหมด เด็กน้อยดีใจมากรีบวิ่งไปบอกกับพ่อเขาว่า “ฉันทำได้ ในที่สุดฉันก็ทำงานสำเร็จ !!” พ่อไม่ได้พูดอะไร แต่ชูมือลูกของเขาออกไปที่รั้วหลังบ้าน และบอกกับลูกว่า “ทำได้ดีมาก ลูกพ่อ และเจ้าลองมองกลับไปรั้วเหล่านั้นสิ เจ้าเห็นหรือไม่ว่ารั้วนั้นมันไม่เหมือนเดิม ไม่เหมือน..กับที่มันเคยเป็น จำไว้นะลูกเมื่อใดก็ตามที่เจ้าทำอะไรลงไปโดยใช้อารมณ์ สิ่งนั้นมันจะเกิดเป็นรอยแผลเหมือนกับการเอาไม้ที่แหลมคมไปแทงใครสักคน ต่อให้ใช้คำพูด ว่า “ขอโทษ” สักทีหน ก็ไม่อาจลบความเจ็บปวด ไม่อาจลบรอยแผลที่เกิดขึ้นกับเขาคนนั้น ได้ฉันใดก็ฉันนั้น “กับเพื่อน” .. เพื่อนเปรียบเสมือน อัญมณีอันมีค่าที่หายากเป็นคนที่ทำให้เรายิ้ม เป็นคนที่คอยให้กำลังใจ และยินดีเมื่อเราพบกับความสำเร็จเป็นคนที่คอยปลอบใจเราเมื่อยามเศร้า ร่วมทุกข์ร่วมสุขกับเรา และจริงใจกับเราเสมอ ...แสดงให้เขาเห็นว่าเราห่วงใยเขามากแค่ไหน และระวังสิ่งที่เราทำไปไม่ว่าจะเป็นคำพูดหรือการกระทำ และจงจดจำไว้เสมอว่า ” คำขอโทษ ”ไม่ว่าเขาจะยกโทษให้เราหรือไม่

ก็ตาม แต่สิ่งที่มันเกิดขึ้นคือ รอยร้าวที่เขาคงไม่อาจลืมนมันได้ ตลอดไป”

หวังว่านิทานนี้จะช่วยให้พวกเรา อยู่ร่วมกัน ทำงาน ร่วมกัน คบกันด้วยความรู้สึกที่ดีต่อกันขึ้นเรื่อยๆ ตลอดไป.....

ที่มา: <http://guru.google.co.th/guru/thread?tid=48d20b179c9e5549>

ขั้นที่ 4 ชมเชยผู้ที่ปฏิบัติดีประจำวัน

- ชมเชยเด็กหญิง แพรวา ที่ให้เพื่อนยืมอุปกรณ์การเรียน(ยางลบ)
- ชมเชยเด็กชาย รักเดช ที่มีจิตอาสาไปยกกระตักน้ำแข็งมาให้เพื่อนๆ
- ชมเชยเด็กชาย ปวรุจ ที่มีพัฒนาการในการทำงาน โดยส่งงานการบ้านครบ

ตัวอย่างแผนการจัดกิจกรรม ชั่วโมงสนทนาตอนเช้า ของกลุ่มควบคุม

แผนที่ 1

วันอังคาร ที่ 14 มิถุนายน 2553

กิจกรรมสนทนาตอนเช้า

- ให้นักเรียนส่งงาน
- ส่งใบเอกสารการตอบรับ
- ตรวจสอบสุขลักษณะ
- ฝึกระเบียบแถว การไหว้ การทำความเคารพ
- เตรียมอุปกรณ์ และเตรียมตัวเรียน

ตัวอย่างแบบวัดผลสัมฤทธิ์ด้านคุณธรรม

ชื่อ _____ ชั้นป. 4/ _____ เลขที่ _____

ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุด

1. เมื่อนักเรียนเป็นผู้ที่ทำแค้นแก่ของห้องเรียนตกแตก โดยที่ไม่มีผู้ใคร่เห็นการกระทำของนักเรียนเลย นักเรียนปฏิบัติอย่างไรจึงจะสมบูรณ์และถูกต้องที่สุด

- ก. เก็บกวาด แล้วให้เพื่อนไปแจ้งครูว่าเพื่อนทำแค้นแตก
- ข. แจ้งครูให้ทราบแล้วรีบช่วยกันหาตัวคนทำผิด
- ค. แจ้งความจริงให้ครูทราบ ขอมรับผิด แล้วปฏิบัติตามที่ครูบอก
- ง. รีบไปเรียนต่อก่อนเพราะการเรียนสำคัญมาก

2. การประพฤตินข้อใดที่จะทำให้เพื่อนของเราเสียใจมาก

- ก. การไม่คุยกับเพื่อนในขณะที่อาจารย์กำลังสอนอยู่
- ข. การแจ้งให้เพื่อนทราบว่าเพื่อนมีงานค้างอะไรบ้าง
- ค. การไม่เล่นกับเพื่อนและรวมกลุ่มกันล้อเลียนเพื่อน
- ง. การกล่าวตักเตือนเพื่อนให้นำอุปกรณ์การเรียนมาให้ครบ

3. “ทาน” ในข้อใดเป็นการให้ที่ทำแล้วจัดว่าเป็นทานในชั้นสูงสุด

- ก. การให้อภัย ที่เรียกว่า “อภัยทาน”
- ข. การถวายสังฆทานแด่พระภิกษุสงฆ์
- ค. การให้ทานแก่ผู้คนทุกสถานที่ เป็นประจำ
- ง. การทำบุญบริจาคเงินสร้างวัด และ โรงพยาบาล

4. ข้อใดไม่สัมพันธ์กัน

- ก. ความขยัน - การประสบผลสำเร็จ
- ข. ความมีน้ำใจ - การประพฤติตามหน้าที่
- ค. ความซื่อสัตย์ - ความน่าเชื่อถือ
- ง. ความสามัคคี - การมีพลัง ความสันติ

5. ถ้านักเรียนต้องเลือกที่จะอยู่กับทีมกีฬาทีมหนึ่งนักเรียนจะเลือกอยู่กับทีมกีฬาใด
- ก. ทีมกีฬาที่มีนักกีฬาเก่งที่สุดอยู่
 - ข. ทีมกีฬาที่มีโค้ชเก่งมาช่วย
 - ค. ทีมกีฬาที่มีความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน
 - ง. ทีมกีฬาที่มีเงินสนับสนุนมาก
6. ปัญหาการจราจรในกรุงเทพมหานคร มาจากการที่คนขาดคุณธรรมข้อใด
- ก. ความสามัคคี
 - ข. ความมีวินัย
 - ค. ความซื่อสัตย์
 - ง. ความขยัน
7. อนงค์พร มีความเรียบร้อย อ่อนโยน ไม่ก้าวร้าว อนงค์พรมีคุณธรรมข้อใด
- ก. ความมีวินัย
 - ข. ความสุภาพ
 - ค. ความกตัญญู
 - ง. ความอดทนต่อความเจ็บใจ
8. เหตุ - ผล ข้อใดมีความสอดคล้องกันมากที่สุด
- ก. การมีน้ำใจช่วยเหลือเพื่อน - เพื่อนๆรัก
 - ข. การเล่นเกม ไม่อ่านหนังสือทบทวน - ทำข้อสอบได้ถูกต้อง
 - ค. คุยกันขณะฟังประกาศตอนเช้าที่โรงเรียน - แต่งกายมาถูกต้องตามที่ประกาศ
 - ง. เดินแถวเป็นระเบียบ - นักเรียนวิ่งชนกัน
-

ตัวอย่าง แบบประเมินพฤติกรรมคุณธรรมของนักเรียน

ชื่อ นามสกุล ชั้น ป.4/.....

ตอนที่ 1 ข้อมูลภูมิหลังผู้ตอบแบบสอบถาม

เพศ ชาย หญิง อายุ ปีผู้ตอบแบบสอบถาม ผู้ปกครอง อาจารย์ประจำชั้น อื่น ๆ.....

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องว่างที่ตรงกับระดับพฤติกรรมของนักเรียนที่พบก่อนการขึ้นชั้นเรียนระดับ ป.4 และ ช่วงระหว่างการเรียนอยู่ในระดับ ป.4

พฤติกรรม	ระดับพฤติกรรม							
	ก่อนเรียนระดับ ป.4				ช่วงระหว่างเรียน ป.4			
	1	2	3	4	1	2	3	4
	น้อยที่สุด → มากที่สุด				น้อยที่สุด → มากที่สุด			
1. ความซื่อสัตย์								
1.1 พูดความจริง								
1.2 ไม่นำสิ่งของของผู้อื่นมาเป็นของตน								
1.3 กล้ายอมรับเมื่อทำสิ่งใดลงไป								
1.4 ประพฤติตรงกับคำพูด								
1.5 ไม่มีเล่ห์เหลี่ยม คดโกง จริงใจ								
2. ความอดทน								
2.1 รู้จักควบคุมอารมณ์และความรู้สึกของตนเอง								
2.2 มุ่งมั่นทำงานได้ต่อเนื่อง และยาวนานจนงานสำเร็จ								
2.3 อดทนต่อความอยากได้								
2.4 รู้จักการรอคอย								
2.5 กล้าเผชิญต่อความเหนื่อยยาก ลำบาก								
3. ความมีระเบียบวินัย								
3.1 มีการวางแผนการทำงานอย่างเป็นระบบ								
3.2 ไม่คุยหรือเล่นในขณะทำงานหรือเรียน								
3.3 จัดสิ่งของ เครื่องใช้ต่าง ๆ อย่างเป็นระเบียบ								

พฤติกรรม	ระดับพฤติกรรม							
	ก่อนเรียนระดับ ป.4				ช่วงระหว่างเรียน ป.4			
	1	2	3	4	1	2	3	4
	น้อยที่สุด → มากที่สุด				น้อยที่สุด → มากที่สุด			
3.4 มีความตรงต่อเวลา								
3.5 ปฏิบัติตนตามกฎ กติกา หน้าที่								
4. มีน้ำใจ								
4.1 รู้จักแบ่งปัน เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ สิ่งของเครื่องใช้								
4.2 ช่วยเหลือผู้อื่นตามกำลังความสามารถ								
4.3 มีความสุขจากการให้								
4.4 มีความเข้าใจและเห็นใจผู้อื่น								
4.5 ชักชวนให้ผู้อื่นรู้จักการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่								
5. ความสุภาพ								
5.1 พุดจาสุภาพ								
5.2 มีสัมมาคารวะ								
5.3 ไม่ก้าวร้าวรุนแรง								
5.4 วางตนเหมาะสมกับสถานการณ์								
5.5 มีความมั่นใจในตนเอง								
6. ความประหยัด								
6.1 ใช้สิ่งของอย่างทะนุถนอม								
6.2 ใช้จ่ายเงินตามสัดส่วนได้พอดี								
6.3 ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์								
6.4 ปิดน้ำ-ไฟ ทุกครั้งเมื่อเลิกใช้								
6.5 มีการออมเงิน								
7. ความสะอาด								
7.1 มีจิตใจแจ่มใส								
7.2 รักษาสิ่งแวดล้อมรอบตัวได้ถูกสุขลักษณะ								
7.3 ข้าวของเครื่องใช้เครื่องแต่งกายสะอาด								

คู่มือกิจกรรมสนทนาตอนเช้า
ของระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

รวบรวมโดย

อาจารย์กนิษฐา พวงไพบุลย์

โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม

ความสามารถในการควบคุมตนเองของเด็กอาจทำนายได้ถึงสุขภาพและโอกาสประสบความสำเร็จใน อนาคต

นักวิจัยศึกษาพฤติกรรมเด็กเล็กวัย 3-10 ขวบในนิวซีแลนด์จำนวน 1 พันคนเป็นเวลาต่อเนื่องหลายสิบปี โดยเน้นการศึกษาเรื่องการควบคุมตนเองโดยเฉพาะ ผลการศึกษาพบว่าเมื่อเด็กเหล่านั้นเติบโตเป็นผู้ใหญ่วัย 30 กว่าปี เด็กที่มีปัญหาในการควบคุมตนเองจะมีปัญหาด้านสุขภาพ ด้านการเงิน และประวัติอาชญากรรม มากกว่าเด็กที่ควบคุมตนเองได้ดี

คุณ Terrie Moffitt นักวิจัยมหาวิทยาลัย Duke กล่าวว่าเด็กที่มีความสามารถในการควบคุมตนเองต่ำที่สุด มีแนวโน้มเกิดปัญหาการเงินและปัญหาสุขภาพมากที่สุด รวมถึงมีประวัติอาชญากรรม และมีโอกาสสูงที่จะหย่าร้างหรือมีรายได้ต่ำเมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่

นักวิจัยผู้นี้บอกด้วยว่าเด็กวัยก่อนเข้าเรียนที่สามารถควบคุมอารมณ์และพฤติกรรมตนเองได้ดีกว่าเกณฑ์เฉลี่ยนั้น มีโอกาสได้รับประโยชน์จากการฝึกฝนให้สามารถควบคุมตนเองได้ดียิ่งขึ้น และจะสามารถพัฒนาสุขภาพการสุขภาพจิต และสถานะการเงินให้ดีขึ้นได้ในช่วง 30 ปีต่อมา

รายงานวิจัยชิ้นนี้ระบุว่ายังไม่ทราบสาเหตุว่าทำไมเด็กแต่ละคนจึงควบคุมตนเองได้ดีไม่เท่ากัน แต่น่าจะเป็นเพราะพฤติกรรมการเรียนรู้ในวัยเด็กมากกว่าอิทธิพลจากพันธุกรรม หรืออาจกล่าวได้ว่าสิ่งแวดล้อมภายในครอบครัวมีส่วนสำคัญต่อความสามารถในการควบคุมตนเองของเด็กวัย 3-10 ขวบ เช่นถ้าผู้ปกครองควบคุมตนเองได้ไม่ดี สุขภาพไม่ดี รายได้ต่ำหรือหย่าร้าง ก็มีโอกาสูงที่ลูกๆจะเป็นเช่นนั้นเมื่อเติบโตขึ้น

อย่างไรก็ตาม คุณ Moffitt ชี้ว่าข่าวดีก็คือ ความสามารถในการควบคุมตนเองของเด็กๆเป็นเรื่องที่ฝึกฝนกันได้ ไม่ว่าจะที่บ้านหรือที่โรงเรียน

ที่มา: วารสาร *Proceedings of the National Academy of Science*

หมั่นสังเกตสิ่งที่ทำให้เป็นสุขในชีวิต

พ่อเฒ่าแห่งเผ่าเซ โรก็เล่าเรื่องการต่อสู้ในหัวใจของคนให้หลานชายฟังว่า “มันเป็นการต่อสู้ จับเถียงระหว่างหมาป่าสองตัวที่อาศัยอยู่ในตัวมนุษย์ ตัวหนึ่งคือความไร้สุข มันคือความกลัว ความโกรธ ความกังวล ความริษยา ความเศร้า ความสงสารตัวเอง ความขุ่นเคืองใจ ความรู้สึกด้อยต่ำ ส่วนอีกตัวหนึ่งคือความสุข มันเป็นความรื่นเริง ความรัก ความหวัง ความสงบเยือกเย็น ความเมตตา กรุณา ความใจกว้าง สัจจะ และความเห็นอกเห็นใจ”

เด็กน้อยครุ่นคิดอยู่อีกใจหนึ่งแล้วถามว่า “แล้วตัวไหนเป็นฝ่ายชนะล่ะ พ่อปู่” พ่อเฒ่าตอบสั้นๆว่า “ก็ตัวที่เจ้าคอยเลี้ยงดูมันอยู่นะซี”

เพราะคนเรายังมีอคติด้านลบ เราจึงบำรุงเลี้ยงหมาป่าผิดตัวอยู่เกือบตลอดเวลา แต่สำหรับคนที่มีความสุขพวกเขาจะสังเกตและให้ความสำคัญต่อด้านบวกทุกสิ่งที่เกิดขึ้น ทั้งสิ่งที่พวกเขาได้เห็น ได้รู้สึก ได้ลิ้มรส ได้ยิน และได้กลิ่น อันนำมาซึ่งความสุขใจ

เมื่อใดก็ตามที่คุณสังเกตเห็นสิ่งที่เป็นด้านบวกจงใช้เวลาตัวเองสักครู่ที่จะชิมซาบเอาสิ่งนั้นไว้ นั่นคือการสร้างนิสัยในการบำรุงเลี้ยงความสุขดังที่พ่อเฒ่าเซ โรก็กล่าวไว้

ที่มา: บทความเรื่องนิสัยสุข คอลัมน์สำเร็จคดี โดย ทรงวาด ในมติชนสุดสัปดาห์

เจ้าของร้านจึงได้เห็นว่ ำของเด็กชายคนนี้ เล็กลึบ เช่นเดียวกับขำหลังของลูกสุนัข แต่ที่ทำให้เขำยืนอยู่ได้ ก็เพราะมีขำเทียมช่วยพยุงเขำไว้

คุณอำครำบ ขำของผมก็ลึบใช้การอะไรไม่ได้เหมือนกัน ผมเดินซำกว่ำเพื่อนคนอื่นๆ วิ่งก็ไม่ได้ กระโดดก็ไม่ได้ อย่างนี้ผมก็เป็นคนไร้คุณค่าหรือเปล่ำครำบ?

เจ้าของร้านนั่งอึ้งไป ควำมรู้สึกลึบแล่นปรำคเข้ำสู่หัวใจของเขำ

เด็กขำพล่ำยขำงำงลงแล้วพูดต่อว่ำ ผมจะซื้อสุนัขตัวนี้ ในรำคำสองพันบำท เท่ำกับลูกหมำตัวอื่นๆ แต่ว่ำผมมีเงินไม่พอ ถ้าผมจะอ้อนวอนคุณอำ ขอผ่นรำคำของลูกหมำตัวนี้ เดือนละหนึ่งร้อยบำททุกเดือน จนครบสองพันบำท คุณอำจะว่ำอย่ำงไรครำบ?

เจ้าของร้านน้ำตำไหลริน ทรุคตัวลงตรงหน้าเด็กขำยและกอดเขำไว้ด้วยควำมประทับใจ พลำงกล่ำวขอโทษขอโพย ในสิ่งทีตนได้ทำผิดพลาดไป

เขำบอกว่ำไม่ขัดข้อง ทีจะให้เด็กขำผ่นค่ำตัวของลูกสุนัขตัวนี้ และกล่ำวว่ำถ้าสุนัขทุกตัวมีเจ้ำนอำยทีจิตใจคืออย่ำงเด็กขำย พวกเขาันก็คงจะมีชีวิตทีเป็นสุขอย่ำงมำก

นิทำนเรื่องนีสอนให้รู้ว่ำ อย่ำตัดสินคุณค่า จำกรูปลักษณ์ภำยนอก

ที่มา : <http://www.manager.co.th/Family/ViewNews.aspx?NewsID=9540000104784>

เรื่องเล่าของความโกรธ

ขณะที่ชายคนหนึ่งกำลังซัดล้างรถอย่างชะมัดเขม้น ลูกชายวัย 4 ขวบ ก็มลงเก็บก้อนหินขึ้นมาแล้วบรรจุซัดลงไปด้วยด้านล้างของตัวรถพักใหญ่ต่อมาเมื่อพ่อได้ยินเสียงซัดของก้อนหินเกิดความฉุนเฉียวโกรธเป็นฟืนเป็นไฟ เขาระชากมือลูกลมาตีลงบนมือน้อยๆ นับครั้งไม่ถ้วน โดยไม่คำนึงว่าตนได้ถือก้อนหินก้อนนั้นที่ถูกลนำมาถือไว้ในมือ

ณ โรงพยาบาล นิ้วของลูกชายได้ถูกตัดออกเพราะกระดูกแตก จนหมอไม่สามารถที่จะเชื่อมต่อได้ ขณะที่พ่อเข้ามาดูลูกในห้อง ลูกมองพ่อด้วยสายตาปวดร้าว แล้วถามพ่อว่าเมื่อไหร่นิ้วหนูจะยาวเหมือนเดิม คำถามนั้นเหมือนคมมีดกรีดลึกลงในหัวใจผู้เป็นพ่อ เขารู้สึกสะอายใจ รู้สึกผิด และเสียใจในการกระทำของตนไม่อาจให้อภัยได้ เขาจึงกลับมาที่รถแล้วตะมันอย่างสุดแรงไม่ยั้งจนเหนื่อยหอบ แล้วทรุดตัวลงนั่งข้างรถอย่างเศร้าใจ สายตาพลันเหลือบไปมองเห็นรอยซูดนั้น เขาเบิกตากว้างจ้องมองคำว่า “รักพ่อ” น้ำใสๆ ไหลเอ่อล้นอาบสองแก้ม เขาเอามือปิดหน้าร้องไห้สะอึกสะอื้นราวใจจะขาด รุ่งขึ้นชายคนนั้นฆ่าตัวตาย

ข้อคิดจากเรื่อง อารมณ์โกรธมีโทษมหันต์ ปัญหาของโลกทุกวันนี้คือ คนบางคนรักรถ หวงรถ รักสิ่งของอย่างอื่นยิ่งกว่ารักลูก ห่วงใยลูกหรือเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน อยากจะฝากทุกคนไว้ว่า สิ่งของมีไว้ให้ใช้ คนมีไว้ให้รัก

ที่มา: <http://thai.sewsense.com/index.php?topic=3834.0>

นิทานสอนใจเรื่อง ถ้วยแก้วกับยายแก่

ครั้งหนึ่ง มีบ้านหลังหนึ่งมีสามี ภรรยา ลูกชาย และอาม่าแก่ๆคนหนึ่ง อาม่าแก่ๆมากและไม่แข็งแรง มีอาการมือสั่นตลอดเวลา ทำให้ถือของลำบาก โดยเฉพาะ เวลาที่อาม่าทานข้าวร่วมกับครอบครัว อาม่าจะถือชามข้าวได้ลำบากและทำข้าวหกลงบน โต๊ะตลอดเวลา

ลูกสะใภ้อาม่ารำคาญกับเรื่องนี้มาก จึงปรึกษากับสามี ว่าเวลาอาม่า ทานข้าวเขาจะทำข้าวหกเกลื่อนโต๊ะ นางทนไม่ได้เพราะมันทำให้รู้สึกกินข้าวไม่ลง สามีก็ไม่รู้จะทำอย่างไร เพราะเขาไม่สามารถทำให้อาม่าหายมือสั่นได้

อีกไม่กี่วัน ลูกสะใภ้ก็พูดกับสามีเรื่องนี้อีกว่าจะไม่แก้ไขอะไรเลยหรือ นางทนไม่ได้แล้ว หลังจากโต้เถียงกันไปสักพัก สามีก็ยอมตามภรรยา โดยเมื่อ ถึงเวลาทานข้าว เขาจะจัดให้แม่นั่งแยกโต๊ะต่างหากเพียงคนเดียว และใช้ถ้วยข้าว ถูๆบิ่่นๆ เพราะอาม่าทำถ้วยแตกบ่อยๆ

เมื่อถึงเวลาทานข้าว อาม่าเศร้าใจมาก เพราะอาม่าก็ไม่มีปัญญาจะแก้ไข อะไรได้ นางนึกถึงอดีต ที่นางเลี้ยงดูลูกชายด้วยความรักเสมอมา นางไม่เคยบ่นต่อ ความเหนื่อยยาก และเวลาที่ลูกชายเจ็บไข้ นางก็ดูแลอย่างดี เวลาลูกชายมีปัญหา ก็ช่วยแก้ไขทุกครั้ง แต่ตอนนี้อาม่ารู้สึกว่าการที่อาม่าเสียใจมาก

หลายวันผ่านไป อาม่ายังเศร้าใจ รอยยิ้มเริ่มจางหายไปจากใบหน้าของเขา หลานชายน้อยๆ ของอาม่าซึ่งเฝ้าดูทุกอย่างมาตลอดก็เข้ามาปลอบใจและบอกคุณย่า ว่า เขารู้ว่า คุณย่าเสียใจมากที่พ่อแม่ของเขาทำแบบนี้ แต่หลานชายมีวิธีที่จะให้อา ม่ากลับไปทานข้าวร่วมกับทุกคนได้

ความหวังเริ่มเกิดขึ้นในหัวใจของหญิงชรา จึงถามหลานชายว่าจะทำอย่างไร หลานก็ตอบว่า เย็นนี้ให้คุณย่าแกั่งทำซามของคุณย่าตกแตกเหมือนกับไม่ได้ ตั้งใจ อาม่าได้ฟัง ก็แปลกใจ แต่เด็กน้อยยืนยันว่า ให้คุณย่าทำตามที่คุณย่าบอก ที่เหลือปล่อย เป็นหน้าที่ของหลานเอง

และแล้วเมื่อได้เวลาอาหารเย็น หญิงชราที่ตัดสินใจลองทำตามหลานพูด เพื่อจะดูว่าหลานมีแผนอะไร หญิงชราขกถ้วยข้าวเก่าที่เต็มไปด้วยรอยบินขึ้นแล้ว แกั่งปล่อยลง บนพื้นเหมือนกับหลุดมือ ถ้วยข้าวเก่าๆแตกกระจายยับเยิน

ลูกสะใภ้เห็น ถ้วยแตกเสียหายก็ลุกขึ้นเตรียมจะด่าว่าอาม่า แต่ลูกชายตัวน้อยของนางกลับชิงพูด ขึ้นมาก่อนว่า

“คุณย่าทำไมทำซามแตกหมดเลยล่ะครับ หลานจะว่าจะเก็บไว้ให้คุณแม่ใช้ตอนแก่ๆ แล้วคุณแม่จะได้ใช้ซามเก่าที่ไหนกันล่ะเนี่ย...”

ลูกสะใภ้เมื่อได้ยินลูกชายพูดเช่นนี้ก็หน้าซีดและด่าอาม่าไม่ออกอีก ต่อไป นางรู้ทันทีว่าสิ่งที่นางทำจะเป็นตัวอย่างให้ลูกชายของนางปฏิบัติเหมือนนาง แก่ตัวลง นางรู้สึกอับอายและสำนึกกับการกระทำของตัวเอง ตั้งแต่นั้นมา ทุกคนก็ทานข้าวร่วมกันมาตลอด

ที่มา: <http://www.neutron.rmutphysics.com/teaching->

[glossary/index.php?option=com_content&task=view&id=8605&Itemid=19](http://www.neutron.rmutphysics.com/teaching-glossary/index.php?option=com_content&task=view&id=8605&Itemid=19)

ผู้พันแซนเดอร์ส นักสู้ผู้ไม่แพ้

มีชายคนหนึ่ง พ่อของเขาเสียชีวิตตอนที่เขายาวได้เพียงห้าขวบเขาต้องออกจากโรงเรียนกลางคัน ขณะอายุ 16 ปี

ตอนอายุ 17 ปี เขาแสดงความสามารถพิเศษด้วยการตกงานติดต่อกันถึง 4 ครั้งเขา แต่งงานตอนอายุ 18 ปี ปีถัดมาเขาได้เป็นพ่อคนแต่ชีวิตคู่ของเขาก็มีความสุขอยู่ได้ไม่นานนัก อายุ 20 ปี ภรรยาของเขาพาลูกสาวหนีไปเพราะทนใช้ชีวิตกับเขาไม่ได้

ช่วง อายุ 18-22 ปี เขาประกอบอาชีพเป็นคนขายตัวรถไฟแล้วก็ล้มเหลวแต่เขาก็ยังต่อสู้กับชีวิตด้วยการหาโอกาสใช้ชีวิต แต่ทุกอย่างที่เขาทำก็ไม่วายล้มเหลวเหมือนเดิม

เขาสมัครเข้าเป็นทหารในกองทัพแต่ก็ถูกขับออกมาหันเหมาสมัครเข้าโรงเรียนกฎหมาย ด้วยความสามารถอันเอกอุเขาถูกปฏิเสธอย่างไม่ไยดี

แล้วเขาก็ไปทำงานเป็นพนักงานขายประกัน แน่แน่นอนที่สุดเขาล้มเหลวอีกครั้ง (แล้ว)

แต่เกริ่นมาข้างต้นก็คงไม่ต้องบอกว่า ชายคนนี้ทำอะไรไม่ได้เรื่องเลยสักอย่าง !

แต่ก็อย่างว่าแหละ คนเราจะอะไรมันจะไม่ได้เรื่องไปเสียหมดสิ่งเดียวที่ เขาพบว่า เขาทำได้ดีก็คือ การทำอาหาร

ดังนั้นเขาจึงไปทำงานเป็นพ่อครัวและคนล้างจานในร้านกาแฟเล็กๆ แห่งหนึ่ง แต่นั่นก็ไม่ใช่ชีวิตที่ทรงคุณค่าอะไรเลยในความคิดของเขาชีวิตที่ร้านกาแฟ เขามีเวลามากมายที่จะนั่งคิดและทำอะไรได้มากพอสมควรแต่เขากลับเลือกใช้เวลา นั่งคิดถึงภรรยาและลูกสาวของเขาเขาเพียรพยายามติดต่อภรรยาและอ่อนวอนให้เธอ กลับมาใช้ชีวิตร่วมกันอีกครั้ง แต่ได้รับคำปฏิเสธ

เขาเปลี่ยนความคิดใหม่ เขา ไม่ต้องการภรรยาอีกต่อไป ขอเพียงแต่ได้ลูกสาวกลับคืนมาก็พอ เพราะเขารักและคิดถึงเธอเหลือเกินเขาใช้ เวลาว่างในร้านกาแฟวางแผนในการนำลูกสาวกลับคืนมาสู่อ้อมอกของตนเขาวางแผนทุก ขั้นตอนละเอียดพิถีพิถันคำนวณทุกฝีก้าวในที่สุดแผนการอันแสนยาวนานก็เสร็จสิ้นลงเมื่อเวลาผ่านไป หนึ่งสัปดาห์ คุณพ่อวัยรุ่นผู้นำาสงสารซ่อนตัวอยู่ในพุ่มไม้หน้าบ้านหลังเล็กๆ ของภรรยาของเขาเฝ้ามองลูกสาวของเขาเล่นอยู่หน้าบ้านและเตรียม พร้อมที่จะ "ลักพาตัวเธอ!" แล้ววันที่ตั้งใจไว้ก็มาถึง เขาซ่อนตัวอยู่หลังพุ่มไม้อย่างระมัดระวัง แม้จะรู้สึกกังวล ตื่นเต้น และตระหนกอยู่บ้างแต่นั้นมีอาจเทียบได้กับความรักที่เขามีต่อลูก เขาตัดสินใจที่จะต้องลงมือทำให้สำเร็จ แต่แล้วอนิจจา

วันนั้นลูก สาวของเขาไม่ออกมาเล่นหน้าบ้านเลยแม้กระทั่งความพยายามในการก่ออาชญากรรม เขาก็ยังล้มเหลวเขารู้สึกเหมือนคนที่พ่ายแพ้ต่อ โชคชะตา รู้สึกเหมือนคน ไม่มีค่าและเหมือนพระเจ้ากำหนดมาแล้วว่าเขาจะต้องอยู่เพียง ลำพังไปตลอดชีวิต แต่เหมือนปาฏิหาริย์ ในที่สุดเขาก็สามารถ โน้มน้าวภรรยาให้กลับมาอยู่ด้วยกันได้พวกเขาทำงานด้วย กันในร้านกาแฟแห่งนั้น ทำอาหารและล้างจานอยู่จนกระทั่งเขาเกษียณ ตอนอายุ 65 ปี

วันแรกของการเกษียณอายุ เขาได้รับเช็คเงินประกันสังคมฉบับแรกของเขา เป็นเงิน 105 ดอลลาร์(ราวสี่พันบาท) เช็ค ดังกล่าวเหมือนเป็นตัวแทนของรัฐที่ฝากมาบอกเขาว่า เขาไม่อาจจะดูแลตัวเองได้อีกต่อไปแล้ว ทั้งหมดที่เขาทำได้ก็คือใช้ชีวิต อยู่จนกระทั่งวาระสุดท้ายของชีวิตด้วยเงินสนับสนุนจากรัฐบาลมัน ไม่ใช่ครั้งแรกที่เขารู้สึกถูกปฏิเสธ ล้มเหลว เสียกำลังใจ และท้อแท้ชีวิตของเขาได้รับความผิดหวังอีกครั้งหนึ่งหลังจาก 65 ปีอันยาวนาน เขาบอกกับตัวเองว่าถ้าเขาดูแลตัวเองไม่ได้ ต้องมีชีวิตอยู่โดยให้รัฐบาลดูแลเขาก็ไม่สมควรจะมีชีวิตอีกต่อไป เขาตัดสินใจ (อีกแล้ว) ว่า "จะฆ่าตัวตาย"

เขา หยิบกระดาษหนึ่งแผ่นกับดินสอหนึ่งแท่งนั่งลงได้ต้นไม้ในสวนหลังบ้านอย่างสงบ ตั้งใจที่จะเขียนคำสั่งเสียและพินัยกรรมแต่แทนที่จะทำเช่นนั้น กลับเหมือนมีอะไรมาคลอใจ เหมือนเป็นครั้งแรกที่ชีวิตเกิดปัญหาเขาเริ่มต้นเขียนสิ่งที่เขาควรจะเป็น ชีวิตที่เขาควรจะมี และสิ่งที่เขาปรารถนา ในช่วงชีวิตสุดท้ายที่เหลืออยู่เขาคิดใจมาก เมื่อค้นพบความจริงในชีวิตว่า เขายังไม่เคยทำอะไรสำเร็จ เป็นชิ้นเป็นอันกับเขาสักอย่างเลย ! (เพ็งนึกได้)

เขานั่งครุ่นคิดกับตัวเองอย่างจริงจัง มีบางอย่างที่เขาสามารถทำได้บางอย่างที่คนที่รอบตัวทำ ผู้เขาไม่ได้ ไซ้ ! เขารู้วิธีปรุงอาหารชีวิตเกือบทั้งหมดของเขา อยู่ที่หน้าเตาร้อนๆ มาตลอด เขาตัดสินใจกับตัวเองอีกครั้งในที่สุดเขาเลือกที่จะมีชีวิตอยู่เพื่อทำอะไร สักอย่างในชีวิตให้ประสบความสำเร็จเขาตั้งใจว่าถ้าเขาจะตาย เขาก็อยากตายในแบบที่ได้ลองพยายามเป็นใครสักคนและทำบางสิ่งบางอย่างที่มีค่าด้วยชีวิตที่เขาถูกจากเงาไม้ มุ่งหน้าไปยังธนาคารในเมือง เพื่อขอยืมเงินจำนวน 87 ดอลลาร์จากเช็คประกันสังคมฉบับต่อไปของเขาด้วยเงิน 87 ดอลลาร์นั้น เขาซื้อกล่องปลาและไก่จำนวนหนึ่ง

จากนั้นเขาก็กลับไปที่บ้านและลงมือทอดไก่ที่ซื้อมาด้วยสูตรพิเศษที่เขาได้คิดค้นขึ้นมา ในช่วงหลายปีที่ทำงานที่ร้านกาแฟนั้นเขาเริ่มขายไก่ทอดของเขาตามบ้านต่างๆ ในเมืองคอร์บิน รัฐเคนตักกีของเขาแล้ว คนขายไก่ทอดอายุ 65 ปีคนนั้นก็กลายมาเป็นผู้พันฮาร์แลนด์ แซนเดอร์สราชาผู้เป็นที่รักของอาณาจักร Kentucky Fried Chicken หรือที่เรารู้จักกันในนาม KFC นั่นเองตอนอายุ 65 ปีเขาเป็นเหมือนอนุสรณ์แห่งความล้มเหลวที่ยังมีชีวิต แต่ในวัย 85 ปีเขาก็กลายเป็นเศรษฐีพันล้านและมีชื่อเสียงไปทั่วโลก มีผู้คนให้เกียรติเขาทั่วประเทศ

เรื่อง ราวชีวิตของผู้พันแซนเดอร์ส เป็นอีกบทหนึ่งของเรื่องราวความสำเร็จที่ได้รับคำยกย่องจากผู้คนทั่วโลก แต่ใครจะรู้อีกว่าหากได้ต้นไม้นั้นผู้พันแซนเดอร์สได้ทำตามที่เขาตั้งใจ ไว้แต่แรกตำนานไก่ทอดสะท้านโลกก็คงจะไม่มีให้เราได้เห็นกัน จริงอย่างที่เขาวา ความสำเร็จกับความล้มเหลวห่างกันเพียงแค่พลิกฝ่ามือมันอยู่ที่ว่าคุณเลือก ที่จะ "สู้ต่อ" หรือ "ยอมแพ้"

สำหรับผู้พันแซนเดอร์ส 65 ปี ของชีวิตที่ล้มเหลว เทียบคุณค่าอะไรไม่ได้เลยกับ 20 ปีแห่งความสำเร็จ ที่มา: http://campus.sanook.com/u_life/knowledge_06194.php

บทความเรื่อง "พ่อสอนลูก"

มีพ่ออยู่คนหนึ่งได้ค้นเซอริพันธุติมา ก็เอามาปลูกไว้ที่บ้านและสั่งให้ทุกคนในบ้าน ช่วยกันดูแลเพื่อว่าเมื่อต้นเซอริโตขึ้นทุกคนจะได้กินผลที่อร่อยจากต้นเซอริพันธุ ตินี้และคุณพ่อเองก็เฝ้ารดน้ำ ใส่ปุ๋ยดูแลมันอย่างดีเป็นเซอริต้นโปรดของคุณพ่อทีเดียว

อยู่มาวันหนึ่งขณะที่คุณพ่อออกไปทำงานลูกชายชื่อจอร์จซึ่งได้ขวานเล็กๆ อันใหม่มา ด้วยความซนก็ฟันนู่นฟันนี่ แล้วก็ไปโค่นต้นเซอริแสนรักของคุณพ่อเข้าต้นเซอริค้อยๆ เอนตัวแล้วก็ล้มลงกับพื้นเหลือแต่ตอที่อยู่เหนือพื้นดินมาไม่กี่นิ้วเมื่อคุณพ่อกลับมาถึงบ้านเห็นต้นเซอริแสนรักในสภาพอย่างนั้นก็ตกใจมาก เรียกทุกคนในบ้านมาถามก็ไม่มีใครทราบจนคุณพ่อนึกถึงลูกชายคนนี้ก็ตะโกนเรียก ด้วยเสียงอันดังว่า "จอร์จ มา นี่ซิ" จอร์จก็เดินออกมาหาคุณพ่อ คุณพ่อได้ถามจอร์จว่า "จอร์จ ลูกรู้ไหมว่าทำไมต้นเซอริถึงเป็นแบบนี้"จอร์จก็หันหน้าแต่ในที่สุดก็เงยหน้าขึ้นตอบคุณพ่อว่า "ผมไม่กล้าโกหกคุณพ่อหรือครับว่าผมเป็นคนเอาขวานฟันต้นเซอรินี้เอง" คุณพ่อบอกจอร์จว่า "เข้าไปรื้อพ่อในบ้าน"จอร์จเดินเข้าไปรื้อคุณพ่อในห้องของเค้าเวลาผ่านไปพักใหญ่ๆ คุณพ่อก็เข้ามาในห้อง และถามจอร์จว่า....

"ทำไมลูกถึงตัดต้นเซอริ ที่อีกหน่อยทุกคนในบ้านจะได้กินผลจากมันล่ะ" จอร์จตอบคุณพ่อว่า "ผมไม่ได้ตั้งใจครับผมทำไปด้วยความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ของผมเอง"แล้วจอร์จก็ก้มหน้าลง หน้าแดงด้วยความละอายแล้วก็ได้ยินเสียงคุณพ่อพูดว่า "จอร์จ ลูกดูหน้าพ่อซิถึงพ่อจะรู้สึกเสียใจที่ต้นเซอริที่พ่อรักถูกโค่นไปแต่พ่อก็ตั้งใจยิ่งกว่าที่ลูกของพ่อซื่อสัตย์และกล้าหาญที่ยอมรับในการกระทำของตัวเอง ถ้าไม่มีสิ่งนี้ ถึงแม้จะมีเซอริพันธุติเต็มสวนก็ไม่มีประโยชน์ อะไร"จอร์จจดจำเรื่องราวเหล่านี้และใช้ความกล้าหาญและซื่อสัตย์ตลอดมา...จนกระทั่งในการดำรงฐานะเป็นประธานาธิบดี "จอร์จ วอชิงตัน"เรื่องนี้เป็นเรื่องจริงของท่านประธานาธิบดีจอร์จ วอชิงตัน ฟังแล้วประทับใจในวิธีการ สอนของคุณพ่อแทนที่คุณพ่อจะทำโทษลูกด้วยวิธีอันรุนแรง เกรี้ยวกราดกับลูกหรือให้ความสำคัญกับสิ่งของแต่ละคุณพ่อกลับพูดกับลูกอย่างอ่อนโยน....ด้วยถ้อยคำที่ทำให้ลูกต้องจดจำไปตลอดชีวิตถ้าคุณพ่อทำโทษแรง ๆ ก็อาจจะไม่มีประธานาธิบดีจอร์จวอชิงตันแบบนี้ก็ได้.....ในชีวิตมีสักครั้งไหม....ที่เรากริ้วกราดกับสิ่งที่ไม่มีวันได้คืน.....แทนที่จะใส่ใจกับสิ่งที่ยังอยู่ มากกว่า

...
ถ้าคุณยังไม่เคยได้นึก ถึงรู้ว่าอาจลืมไป...

ยังไม่สายหรอก....มาเติมเต็มชีวิตกันเถอะ.....

ที่มา: <http://webboard.gg.in.th/topic/10/309769>

นิทานพื้นบ้าน นิทานตะปู

นิทานตะปูมีเด็กน้อยคนหนึ่งที่มีหน้าแสดงอารมณ์ไม่ค่อยจะดีนัก พ่อของเขาจึงให้ตะปูกับเขา 1 ถุง และบอกกับเขาว่า
“ทุกครั้งที่เขารู้สึกโมโห หรือโกรธใครสักคน ให้ตอกตะปู 1 ตัวเข้าไปกับรั้วที่หลังบ้าน”

วันแรกผ่านไป เด็กน้อยคนนั้นตอกตะปูเขาไปที่รั้วหลังบ้านถึง 37 ตัว และก็ค่อย ๆ ลดจำนวนลงเรื่อย ๆ ในแต่ละวันที่ผ่านไป ก็ลดจำนวนลง น้อยลง น้อยลง

เพราะเขารู้สึกว่า การรู้จักควบคุมอารมณ์ของตนเองให้สงบ ง่ายกว่าการตอกตะปูตั้งเยอะ

และแล้ว หลังจากที่เขาสามารถควบคุมตนเองได้ดีขึ้น ใจเย็นมากขึ้น เขาก็เข้าไปพบกับพ่อ

และบอกกับพ่อของเขาว่า เขาสามารถควบคุมอารมณ์ตนเองได้แล้ว ไม่มั่วหะลุเหมือนแต่ก่อนที่เคยเป็นมา พ่อยิ้ม และบอกกับลูกชายของเขาว่า

“ถ้าเป็นเช่นนั้นจริงเจ้าต้องพิสูจน์ให้พ่อรู้ โดยทุกๆ ครั้งที่เขาสามารถควบคุมอารมณ์ฉุนเฉียวของตนเองได้ ให้ถอนตะปูออกจากรั้วหลังบ้าน 1 ตัว ทุกครั้ง”

วันแล้ววันเล่า เด็กน้อยคนนั้นก็ค่อย ๆ ถอนตะปูออก ทีละตัว จาก 1 เป็น 2 จาก 2 เป็น 3

จนในที่สุดตะปูทั้งหมดก็ถูกถอนออก จนหมด เด็กน้อยดีใจมากรีบวิ่งไปบอกกับพ่อเขาว่า

“ฉันทำได้ ในที่สุดฉันก็ทำงานสำเร็จ !!”

พ่อไม่ได้พูดอะไร แต่งูมมือลูกของเขาออกไปที่รั้วหลังบ้าน และบอกกับลูกว่า

“ทำได้ดีมาก ลูกพ่อ และเจ้าลองมองกลับไปที่รั้วเหล่านั้นสิ เข้าเห็นหรือไม่ว่า
รั้วนั้นมันไม่เหมือนเดิม ไม่เหมือน..กับที่มันเคยเป็น จำไว้นะลูก

เมื่อใดก็ตามที่เจ้าทำอะไรลงไปโดยใช้อารมณ์ สิ่งนั้นมันจะเกิดเป็นรอยแผล
เหมือนกับการเอาเมล็ดที่แหลมคมไปแทงใครสักคน ค่อยให้ใช้คำพูด ว่า “ขอโทษ”
สักทีหน ก็ไม่อาจลบความเจ็บปวด ไม่อาจลบรอยแผลที่เกิดขึ้นกับเขาคนนั้นได้

ฉันใดก็ฉันนั้น “กับเพื่อน” .. เพื่อนเปรียบเสมือน อัญมณีอันมีค่าที่หายาก
เป็นคนที่ทำให้เรายิ้ม เป็นคนที่คอยให้กำลังใจ และยินดีเมื่อเราพบกับความสำเร็จ
เป็นคนที่คอยปลอบใจเราเมื่อยามเศร้า ร่วมทุกข์ร่วมสุขกับเรา และจริงใจกับเราเสมอ ...

แสดงให้เห็นว่าเราห่วงใยเขามากแค่ไหน และระวังสิ่งที่เราทำไป
“ไม่ว่าจะเป็นคำพูดหรือการกระทำ และจงจดจำไว้เสมอว่า ” คำขอโทษ ”
ไม่ว่าเขาจะยกโทษให้เราหรือไม่ก็ตาม แต่สิ่งที่มันเกิดขึ้น
คือ รอยร้าวที่เขาคงไม่อาจลืมมันได้ ตลอดไป”
หวังว่านิทานนี้จะช่วยให้พวกเรา อยู่ร่วมกัน ทำงาน ร่วมกัน คบกัน
ด้วยความรู้สึกที่ดีต่อกันขึ้นเรื่อยๆ ตลอดไป.....

ที่มา: <http://guru.google.co.th/guru/thread?tid=48d20b179c9e5549>